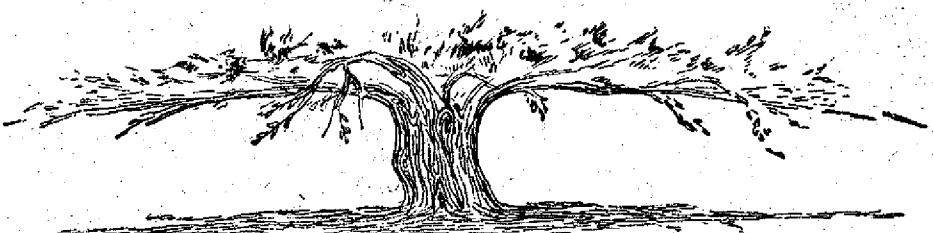

Η ΜΝΗΣΤΗ — ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΥΠΟ
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ ΠΙΚΝΕΛΟΠΗΣ ΦΩΤΙΔΗΣ

ΠΑΝΔΟΘΗΝΑΙΔΑ

ΕΤΟΣ Δ*

15 ΜΑΪΟΥ 1904

ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΟΨΙΣ

Ο ταξειδιώτης, ό κεντριζόμενος ύπο τῆς ἀνάγκης πολλὰ νὰ ἴδῃ ἐν διάφορῳ χρόνῳ, διέρχεται ἐν ἀσθματικῇ σπουδῇ τὰς πόλεις. Πηδᾶ ἀπὸ τὴν μόλις σταθεῖσαν ἀμάξοστοιχίαν εἰς ἄμαξαν, δῷμῷ μὲ λίπους μαστιγουμένους εἰς μουσεῖα, σταματᾶ ἐσπευσμένως ἐνώπιον μνημείων, καὶ συναρπάζων ἐν ἀλληλοιαδόχῳ πανοράματι παρερχομένας καὶ φευγούσας γραφικότητας δρόμων ἢ οἰκιών, δινθμῶν ἢ χωμάτων, τοπίων ἢ ἀριστουργημάτων τέχνης, συσσωρεύει, συμφύρει τὰς ἀλλεπαλλήλους ἐντυπώσεις ὑπὸ μίαν ισχυράν, κυριαρχοῦσαν κατὰ τὴν ίδιαζουσαν ψυχήν του.

Τοιοῦτό τι συνέβη καὶ εἰς τὸ Ἐκπαιδευτικὸν Συνέδριον. Τὸ πρόγραμμα, εἶδος Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος, ἔκρατει διαρκῶς τεταμένας καὶ ἀνοικτάς τὰς χειρας, ἀνεξάντλητον καὶ ἀμελικτον. Σὲ ἀνήραντον μέχρι τοῦ μεσονυκτίου. Ἀπὸ τοῦ Πανεπιστημίου εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, εἰς τὸ Δημαρχεῖον, ἀπὸ τῶν αἰθουσῶν τῶν συνεδριάσεων εἰς τὸν Παρνασσόν, εἰς τὸ Διονυσιακὸν θέατρον, εἰς τὰ μουσεῖα ἀπὸ τὸ Χημείον εἰς τὸ Ψεδείον, εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν Πελοποννήσου, εἰς τὴν Ἐλευσίνα. Ἐνίστε μεταξὺ τῆς μιᾶς διαλέξεως καὶ τῆς ἀλλῆς ἐμεσολάβει ἡ ἀπελπιστικὴ βραχύτης μιᾶς ὡρας, καὶ πυκνὴ θεωρία ἀγνώστων, μὲ ἐκφραστιν σιωπηλῆς καρτερίας, μὲ τὴν μαρτυρικὴν ὑποταγὴν εἰς τὸ ἀναπόδραστον, ἔτρεχεν ἀπὸ τοῦ ἐνδέσμου τῶν Ἀθηνῶν εἰς τὸ ἄλλο. Η δίνη συμπαρέσυρε καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἔγειναν ξένοι

μετὰ τῶν ξένων, ἔτρωγαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, διὰ νὰ προφράσουν, καὶ μετὰ τὴν κόπωσιν, ἦν ἐπιφέρει πᾶσα ὑπερέντασις, ἐπανεύρον ἐν παραισθήσει ἐπιστροφῆς ἐκ μακρινοῦ ταξειδίου, μὲ συναίσθημα νόσταλγίας, τὴν ἔστιαν των, τὰς ἔξεις των, τὸν ἔαντόν των!...

* *

"Οσοι ἀρέσκονται εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν ψυχικῶν φαινομένων καὶ παρακολουθοῦν τὴν μυστηριώδη ἔξελλιξιν τῆς ἀνθρωπίνης βιουλήσεως ἀπὸ τῆς πρώτης ἀμυδρᾶς χαραγμῆς τῆς ἰδέας μέχρι τῆς πλήρους αὐτῆς πραγματώσεως, καὶ γνωρίζουν τὴν ὅδυνηράν ἀμφιταλάντευσιν τῆς σκέψεως καὶ τὴν ἐλευθερώτοιαν αἰσθητικήν ἀπόφοισιν, τὴν θραύσουσαν τὰς πέδας τῆς ἀμηχανίας, καὶ τὴν προσπάθειαν τὴν γεφυροῦσαν τὴν πρόθεσιν πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν, ἃς σκεψοῦν δίλγον πᾶς τὸ Ἐκπαιδευτικὸν Συνέδριον διῆλθεν ἀπὸ τὰς ψυχὰς τῶν ἐπινοητῶν τούς ὃς ἔμβρυον, πρὸν ζήση τὴν ὁραιάν θριαμβευτικὴν ζωὴν μιᾶς ἑβδομάδος. "Ἄς φαντασθοῦν τὸν Δροσίνην, ἐκ τῆς ὁρμεμφύτου αὐτοῦ πρὸς ἐνέργειαν φορᾶς, ἐκ τοῦ πόθου ν' αὔξῃση τὴν ἡμικήν καὶ ὑλικήν δύγαμιν τοῦ Συλλόγου τῶν ὀφελίμων βιβλίων συλλαμβάνοντα μίαν ἡμέραν ἐκ τῶν πρακτικῶν τοῦ Διεθνοῦς Συνεδρίου τῶν Παροισίων, τὴν ἰδέαν Ἑλληνικοῦ ἐκπαιδευτικοῦ Συνεδρίου. "Ἐσπέραν τινὰ ἐπίσημον, τίς οἶδε ἂν ὅχι μετὰ δεῖπνον, ἀνακοινοῦντα αὐτὴν εἰς τὸν κ. Βικέλαν τὴν ἐπιφύλαξιν καὶ τοὺς δισταγμοὺς τοῦ προέδρου, μεθ'

δλην τὴν ἀνευδόων ἐμπιστούμην του εἰς τὸν γραμματέα τὰς συζητήσεις ἐν τῷ Συλλόγῳ, τὸν θρίαμβον τῆς πειστικότητος τοῦ Δροσίνη, τὴν δλόψυχον ἀφοσίωσιν τοῦ προσηλύτου εἰς τὴν νέαν ἀλήθειαν, τὸ γόνιμον ταξεδίον τοῦ προέδρου εἰς Γαλλίαν, Ὀλλαγδίαν, Δανίαν καὶ Σουηδίαν, τὴν μυστικὴν ἐπώπιον τοῦ σχεδίου καὶ τὴν συνωμοτικὴν σιωπὴν των, τὸ ζηλότυπον σφεῖςμον τῶν χειλέων ἐνώπιον φύλων δυναμένων νὰ τοὺς διαφωτίσουν, ἀπὸ τοὺς δοπίους, ἐνῷ ἔτειναν ἐγκαρδίως τὴν χειρα, ἀπέσυρον δυσπίστιος τὴν ψυχὴν των. "Ας φαντασθοῦν τὴν περίτεχνον διοργάνωσιν, δι' ἡς τὰ πάντα ἀπέρρευσαν ἐκ τοῦ Συλλόγου τῶν ὁφελίμων βιβλίων, καὶ τὴν χαρὰν τῆς διὰ τῶν ἐφημερίδων προκήρυξεως τοῦ Συνεδρίου καὶ τῆς Ἐκθέσεως, τὰς διακυμάνσεις τῆς ἑλπίδος καὶ τῆς ἀποθαρρύνσεως ἐκ τῶν ἐπιρίσεων, ἥ καὶ τῶν ἀντιδράσεων τῶν διδασκαλικῶν κύκλων. τὴν ἀμηχανίαν καὶ ἀπογοήτευσιν ἐκ τῆς ἐχθρικῆς διαθέσεως τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας, τὸ ὅποιον δὲν ἐδίστασε νὰ κηρύξῃ καθαρά, ἐν ἐπισήμῳ ἐγγράφῳ, ἀκατάλληλον τὴν διοργανωτικὴν ἐπιτροπήν. Τὴν ἀγαλλίασιν ἐν τῷ κεραμοχορδῷ κτιρίῳ διτε μετὰ τοῦ Φαιδρακοπούλου ἔφυγεν δ. ἐχθρὸς καὶ μετὰ τοῦ Στάτη προσῆλθεν δ ἐνθερμιος ἐπίκουρος τὴν σπουδὴν πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ ἀπολεσθέντος χρόνου, τὴν δλόψυχον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν ὑποστήριξεν τῆς ἰδέας διαταχθέντων τῶν Προξενείων νὰ σέχωνται καὶ ἐγγραφάς μελῶν, καὶ τὰς συνενόησεις πρὸς ἀτμοπλοΐας καὶ σιδηροδρομικὰς ταιριέας καὶ πρὸς κοινότητας, καὶ τὴν πολυδαιαλον παραλαβὴν τῶν ἐκθεμάτων τῆς Ἐκθέσεως καὶ τὴν κατάταξιν, καὶ τὴν ἀνάρτησιν τῶν λειδίων καὶ τὴν τοποθέτησιν τῶν ἔρμαρίων, αἱ τὰς μερίμνας περὶ τυπώσεως προγραμμάτων, καταλόγων, εἰσιτηρίων ἐν μέσῳ τῶν λιθών αἱ τῆς ἀσβέστου τῶν ἐσπευσμένως ἀνεγειρομένων νέων δωματίων τὴν δσημέραι αὐξάνουν αἱ τῆς ἐπιτυχίας πεποίθησιν ἐκ τῆς ἀδιαλείτουν ἐγγραφῆς μελῶν, καὶ τὴν προσέγγισιν τῶν οιούμων ἡμερῶν, καὶ τὰ διαβήματα πρὸς τὴν υιερόνησιν νὰ ἐπισημοποιήσῃ τὸ Συνέδριον διὰ τῆς ἐπισήμου ὑπὸ τοῦ Βασιλέως κηρύξεως τῆς ἀρξεως αὐτοῦ, καὶ τὴν συμμετοχὴν τοῦ Διαδότων τοῦ Ἐλληνικοῦ θρόνου εἰς γεῦμα πρὸς τὴν προσείαν τοῦ Συνεδρίου, καὶ τὰς ἐνθύσιωδεις τευφημίας καὶ τὰς ὄγαδας χειροκροτήματα ἐν ἀσφυκτικῆς πλήρει αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ ανεπιστημόν, καθ' ἣν στιγμήν δ. μὲν Βικέ-

τὴν ψυχήν του, καὶ ἡρώτα «πῶς νὰ τὸ πῶ;»
δ δὲ Δροσίνης ἐν μέσῳ ὀρυμαγδοῦ χειροκο-
τημάτων ἔκινει ἀπὸ τοῦ βήματος σπασμοδικῶς
τοὺς βροτάνιονας προσπαθῶν νὰ ψελίσῃ τετα-
ραγμένας τινὰς λέξεις, αἵτινες πιθανὸν νὰ ἐλέ-
χθησαν ἀλλὰ δὲν ἤκουσθησαν.

Τὸ πρῶτον αὐτὸν Ἐλληνικὸν ἐκπαιδευτικὸν Συνέδριον, τὸ ἐκ τοῦ μὴ δύντος δημιουργῆθεν, τὸ μὴ κληρονομῆσαν τίποτε ἐκ τοῦ παρελθόντος, τὸ διατείναντες πρώτοχάρακτον δρόμον τὰ πρῶτα σύμματα πνευματικῆς συνεννοήσεως τῶν ἀπανταχοῦ Ἐλλήνων, τὸ Συνέδριον τοῦτο μεθ' ὅλα τὰ τυχόν ἐκ τῆς ἀπειρίας καὶ τῆς ὑπερσύγκεντρώσεως λάθη, εἰνε τεράστιον κατόρθωμα, ἀλληλῆς θρίαμβος βουλήσεως.

⁴ Ἡ περιφέρεια τοῦ κύκλου ἔξωθεν βλεπομένη φαίνεται κυρτή, ἐνδοθεν κοῖλη. Τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ἔχει καὶ τὴν ἐσωτερικὴν καὶ τὴν ἔξωτερικὴν αὐτοῦ ὄψin, χωρὶς νὰ μετακινηθῇ, ἀπλῶς ἐκ τοῦ σημείου τῆς ἀπόψεως.

σημφωνίας την διοργανωτικήν επιτροπήν. Τὴν ἀγαλλίασιν ἐν τῷ κεφαλοχόρῳ κτιρίῳ δτε μετὰ τοῦ Φαρμακοπούλου ἔψυγεν δὲ ἔχθρος καὶ μετὰ τοῦ Στάτη προσῆλθεν δὲνθερμος ὁ επίκουρος τὴν σπουδὴν πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ ἀπολεσμέντος χρόνου, τὴν ὀλόψυχον ὑπὸ τοῦ. Υπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν ὑποστήριξεν τῆς Ἰδεᾶς διαταχθέντων τῶν Προξενείων νὰ δέχωνται καὶ Ἑγγραφὰς μελῶν, καὶ τὰς συνεννοήσεις πρὸς ἀτμοπλοϊκάς καὶ σιδηροδρομικάς ἔταιρειας καὶ πρὸς κοινότητας, καὶ τὴν πολυδαδαλον παραλαβὴν τῶν ἐκθεμάτων τῆς Ἔκθεσεως καὶ τὴν κατάταξιν, καὶ τὴν ἀνάρτησιν τῶν εἰκόνων καὶ τὴν τοποθέτησιν τῶν ἔρμαρίων, καὶ τὰς μερίμνας περὶ τυπώσεως προγραμμάτων, καταλόγων, εἰσιτηρίων ἐν μέσῳ τῶν λιθῶν καὶ τῆς ἀσθέστου τῶν ἐσπενδόμενως ἀνεγειρομένων νέων δωμάτων· τὴν διημέραι αὐξάνουσαν περὶ τῆς ἐπιτυχίας πεποίησιν ἐκ τῆς ἀδιαλείπτου Ἑγγραφῆς μελῶν, καὶ τὴν προσέγγισιν τῶν εἰσιμών ἡμερῶν, καὶ τὰ διαβήματα πρὸς τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐπισημοποιήσῃ τὸ Συνέδριον διὰ τῆς ἐπισήμου ὑπὸ τοῦ Βασιλέως κηρύξεως τῆς νάρξεως ἀντοῦ, καὶ τὴν συμμετοχὴν τοῦ Διαδόου τοῦ Ἀλληνικοῦ θρόνου εἰς γεῦμα πρὸς τὴν προείλεταιν τοῦ Συνέδριου, καὶ τὰς ἐνθύσιωδεις πενφημίας καὶ τὰ δαγδαῖα χειροκροτήματα ἐν ἡ ἀσφυκτικῶς πλήρει αἰθουσῇ τῶν τελετῶν τοῦ

Πανεπιστημίου, καθ' Ἰη στιγμὴν δὲ μὲν Βικέ-
λας δὲν εὗρισκε λέξιν νὰ ἐκφράσῃ δι τι συνέπνιγε
'Αλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν γενομένων ὅπως-ὅπως
συζητήσεων δὲν ἐτηρήθησαν πιστὰ στενογρα-

φημένα πρωτικά, θὰ δημοσιευθοῦν δὲ Ἰσχνό-
ταται αὐτῶν περιλήψεις.

Ἐν τούτοις είνε γνωστὸν δτι κατὰ τὴν ἔρευναν τῆς ἀληθείας, δπως καὶ κατὰ τὴν ἐξερεύνησιν χωρῶν, ή πορεία — καὶ μὲ τὰς ἐκτροπὰς αὐτῆς καὶ τὰς περιπλανήσεις — ἔχει τόσην τούλαχιστον σημασίαν ὅσην καὶ ή ἀφιέις. Αἱ ἀποφάσεις ἀνευ τῶν αἰτιολογούντων ἐπιχειρημάτων — ἐπιχειρημάτων ἐπιστημονικῶν, νέων ή παλαιῶν, ἐφαρμογῆς, πείρας ἐν τῇ χώρᾳ ἡμῶν ή ἐν ἄλλῃ, συγχετίσεως πρὸς τὰ ἴστορικά, οἰκονομικά, ή διοίκητικά αἴτια — στεροῦνται τοῦ ἡμίσεος αὐτῶν φωτός. Καὶ ἐν τῇ διαδικασίᾳ τῶν ἰδεῶν ἐκ τοῦ ἴστορικοῦ καὶ τοῦ σκεπτικοῦ ἀπορρέει η σημασία τῆς ἀποφάσεως.

光

Πέρουσιν ἐν τινι ἀρδθῷ μον, τὸ δποῖον ἡτο
ἀπλῆ κραυγὴ εἰλικρινεῖας, διεμαρτυρόμην διὰ
τὴν ἀνεπάρκειαν τοῦ προγράμματος. Εἰς γυ-
μνασιάρχης ἀφιβώς ἐκεῖνος τὸν δποῖον εἶδα
ἐν τῷ Ἀκταίῳ νὰ δέχεται σιγάρον ἀπὸ τὸν
Διάδοχον μετὰ τὸ γεῦμα, κατὰ τὴν μετ' αὐτοῦ
συνομιλίαν, νὰ φυλάττῃ αὐτὸν ὡς κειμῆλιον εἰς
τὸ χαρτοφυλάκιον του καὶ νὰ καπνίζῃ συγκε-
κινημένος καὶ ὑπερήφανος τὸ δεινέρον, δπερ
τῷ ἔδωκεν ἐπιμόνως ὁ Διάδοχος — ὁ ἐκ τῆς Ἑξω-
Ἐλλάδος φεσοφορῶν γυμνασιάρχης, κατὰ τὰς
τελευταίας στιγμὰς τοῦ Συνεδρίου, ἐν τῷ ἀπο-
χαιρετισμῷ του ἥρχισε ν' ἀπαριθμῇ μετὰ προ-
φανοῦς λύπτης τὰ θέματα πέρι τῶν δποίων ὅχι
συζήτησις ἀλλ' οὐδὲ μνεία είχε γίνει ἐν τῷ Συ-
νεδρίῳ. Καὶ ἀπηρίθμει, ἀπηρίθμει!... Ἄλλ' αἱ
προηγηθεῖσαι πρόσολαια ἡσαν τόσον συγκινη-
τικαί, εἴχαμεν ὄγκησει τόσον ἀκούοντες μεριμ-
δνόματα καὶ εἴχαμεν αἰσθανθῆ τόσον ἔγροντος
τοὺς δρθαλμοὺς διότι διῆλθον πλησίον μας καὶ
μᾶς ἔψαυσαν οἱ ἵερωτατοι πόθοι μὲ τὴν ὠδαίαν
περιβολὴν τῆς Ἐπτίδος ἢ ἀτμόσφαιρα ἡτο τό-
σον πυκνωμένη ἐκ τοῦ ἀνθρωπίνου ἡλε-
κτριτημού δστις καλεῖται ἐνθουσιασμός, ὃστε

οἱ λόγοι ἐκεῖνοι οἱ εἰλικρινεῖς καὶ βαθεῖς ἐπρο-
ξένησαν ἀπότομον ψυχρούλουσίας αἴσθημα, καὶ
ὅ δῆταρ παρεκλήση εὐσχήμως νὰ ἔλθῃ εἰς
τὸν ἐπίλογον. Ὁ Γυμνασιάρχης ὑπερεπήδησε
τὸ χάσμα, τὸ χάσμα δύως, τὸ κενόν, δὲν συν-
εξέλιπε.

Αλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἐκφρασθεισῶν εὐ-
χῶν, τῶν διατυπωθεισῶν προτάσεων, αἱ πε-
ρισσότεραι, δὲν ἔξεβλάστησαν ἐκ τοῦ προγράμ-
ματος, εἶνε αὐτοθαλεῖς. Τὸ πλάνιστον ἦτο στε-
νὸν καὶ αἱ γνῶμαι τὸ διέρρηξαν· τοῦτο, ὡς

στήσει εἶνε δυναταῖ καὶ ταχεῖται καὶ ἀπότομο
ἀνθῆσεις. Μία τηλεγραφικὴ γραμμή, μία σιδη-
ροδρομικὴ ἀμαξοστοιχία διακόπτουν διὰ μιᾶς
καὶ βιαίως τὸ παρελθόν διοκλήρων αἰώνων,
καὶ τὸ σήμερον φαίνεται αἰφνίδιον ὡς πρό-

τὸ χθές. Έκει δπον ουδὲν ὑπῆρχε τέως, ἐγκαθιστῶμεν τὸν φορέα τοῦ πολιτισμοῦ, ὑπὸ τὴν τελείστεραν αὐτοῦ μορφήν. Ής δηλιθεν ἀλλαχοῦ ἔξελιξιν ἔως οὗ φθάσῃ ἕδω ἡμεῖς λαμβάνομεν τὸ ἔτοιμον, τὸ πλήρες πόρισμα. Γενόμενα τοὺς καρποὺς οἵτινες δῷμασαν ἄλλον. Τοιοῦτο προτρέχον ἴδαινικὸν τελείστητος ἔνυπηρχεν εἰς εὐχάς τινας.

Αἱ προτάσεις τῶν τιμημάτων, αἵτινες ἐψηφίσθησαν τροχάδην εἰς πρώτην καὶ μόνην ἀνάγνωσιν ἐν τῇ γενικῇ συνελεύσει τοῦ Συνεδρίου, ἔχουσιν ἄλλαι μὲν τὸ ἔπειταν καὶ ἐπάναγκες τοῦ ἀρτου, τινὲς δὲ τὸ πολυτελὲς ἐπιδιοφτίου ὡς π. χ. ἡ πρότασις «κατὰ τὸ θέρος νὰ διατίθεται ταχυδρομικὸν ἢ πολεμικὸν σκάφος διεργάτην μεταφέρει τὸ περιτροπῆς τοὺς διδασκάλους τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῶν καθηγητῶν τῆς Ιστορίας ἢ τῆς ἀρχαιολογίας εἰς τὰς ἑκτὸς τοῦ βασιλείου Ἑλληνικὰς χώρας πρὸς μελέτην ἐκ τοῦ σύνεγγυς τῆς Ιστορίας αὐτῶν». Υποθέτω διτὶ ἡ πρώτη ἐκδομὴ θὰ γεινῃ διὰ Μαλάγας εἰς τὴν Γρενάδαν πρὸς μελέτην τῶν ισπανικῶν πύργων.

**

Ως πρὸς τὸν χρόνον καὶ τὸ εὐχερές τῆς ἐφαρμογῆς αἱ προτάσεις αῦται δυνατὸν νὰ διαιρεθῶσιν: Α') εἰς ἐπειγούσας Β') εἰς μὴ ἐπειγούσας Γ') εἰς ἀδαπάνους Δ') εἰς ἀπαιτούσας δαπάνας.

Ἐκ τῶν ἐπειγουσῶν καὶ ἀδαπάνων, τῶν ΑΓ, εἰνε δυνατὸν ἄλλαι μὲν διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος ἄλλαι δὲ διὰ νομοθετικῆς ὁδοῦ, μετὰ μικρὰν ἔξοντάξιν ὑπὸ ἐπιτροπέας, νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἀμέσως ἀπὸ τοῦ ἐπομένου σχολικοῦ ἔτους. Τοιαῦται δὲ εἰνε: ἡ ἀσφαλεστέρα ἐπίτευξις τῆς φοιτήσεως καὶ τῶν δύο φύλων, ἡ ἀνάγνωσις τοῦ προγράμματος τῶν δημοτικῶν σχολείων, ἡ σύνταξις ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῶν πλήρων σχολείων, ὡς καὶ τῶν διδασκαλείων καὶ τῶν ἀνωτέρων παρθεναγωγέων, ἡ παιδαγώγικὴ μόρφωσις τῶν λειτουργῶν τῆς μέσης παιδεύσεως, ἡ μετατροπὴ ἐνὸς τῶν γυμνασίων εἰς πρότυπον παιδαγώγικὸν γυμνάσιον, ἡ σύγκλησις τοπικῶν συνεδρίων ὑπὸ τὸν οἰκεῖον ἐπιθεωρητὴν πρὸς ἀνακοίνωσιν τῶν πορισμάτων τῆς πείρας καὶ ὑπόδειξιν τῶν συντελεστικῶν εἰς βελτίσσων μέτρων, ἡ μονιμότης τῶν λειτουργῶν τῆς μέσης παιδεύσεως (αὕτη ὅχι μόνον δαπάνας δὲν θ' ἀπαιτήσῃ ἄλλα θὰ ἐπιφέρῃ καὶ οἰκονομίαν δεκάδων χιλιάδων δρ. κατ' ἔτος ἐκ τῶν γούλων καὶ τῶν

ἄλλων δδοιπορικῶν) ἡ πατάργησις τῶν ἐπιδεικτικῶν ἔξετάσεων, ἡ ἀμύνα κατὰ τῶν προσηκτιστικῶν ἐνεργειῶν τῶν ἀλλοθήσκων, ἡ ἐπὶ τὸ πρακτικότερον μετατροπὴ τοῦ προγράμματος τῶν δρφανοτροφέων ὥστε νὰ παταστᾶσι σχολαῖ παρασκευαστικαὶ βιομηχανικῶν ἐπαγγελμάτων, ὁ αὐτηρὸς ἔλεγχος τῶν ἴδαινικῶν ἐκτειδευτηρίων, ἡ δργάνωσις σχολικῶν ποινοτίτων κτλ.

Ἐπειγουσαι ἄλλ' ἀπαιτοῦσαι δαπάνας, μικρὰς ἢ μεγάλας. ΑΔ, εἰνε ἡ ἰδρυσις ἐσπερινῶν καὶ κυριακῶν σχολείων πανταχοῦ ὑπὸ διάρχους δημοδιδάσκαλοι, καθισταμένης διὰ νόμου ὑποχρεωτικῆς τῆς φοιτήσεως εἰς αὐτὰς μέχρι τοῦ δωδεκάτου ἔτους, ἡ ἰδρυσις μορφωτικῶν σχολείων εἰς τοὺς στρατῶνας καὶ τὰς φυλακάς, ἡ αὖξησις κατὰ ἐν ἔτος τῆς φοιτήσεως εἰς τὰ διδασκαλεῖα, ἡ ἀντικατάστασις τῶν γραμματιστῶν διὰ δημοδιδασκάλων, ἡ αὖξησις εἰς ἑξατῇ τῆς φοιτήσεως εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, ἡ ληψις μέτρων πρὸς ταχεῖαν ἀνέγερσιν διδακτηρίων, ἡ λησμονηθεῖσα καὶ μονομερῶς διποιηθεῖσα εὐχὴ περὶ βελτιώσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν σχολικῶν σκευῶν καὶ διδακτικῶν μέσων, ἡ μετάφρασις καὶ ἔκδοσις ἀρίστων παιδαγωγικῶν συγγραμμάτων, ἡ ἔκδοσις ἐπιστημονικῶν παιδαγωγικῶν περιοδικῶν (τὰ δύο ταῦτα δεξιὰ διαχειρίσις θὰ ἡδύνατο νὰ μεταδέσῃ εἰς τὴν ΑΓ κατηγορίαν) δ. διορισμὸς μονίμων ἐπιθεωρητῶν τῆς μέσης παιδεύσεως, ἡ σύντασις ἀνωτέρου ἐποπτικοῦ συμβουλίου ἐν τῷ Υπουργείῳ τῆς Παιδείας γνωμοδοτοῦντος περὶ προαγωγῆς, μεταδέσεως ἢ ἀπολύσεως τῶν ὑπαλλήλων κτλ.

**

Πολλάκις ὑπὸ μίαν ἐπιγραφὴν ἡ χρονολογίαν ἵη διόλκηρος ἐποποίια μεγαλουργίας ἡ δύνσεια δακρύων. Υπὸ τὰς ψυχράς, τὰς ἀνιαράς ζως αὐτὰς συνόψεις τῶν προτάσεων κρύπτεται ἡ δυνηρὰ τραγῳδία τῶν γραμμάτων ἐν Ἑλλάδι, κρύπτονται δάκρυα, καὶ ἀγωνίαι καὶ μαρτυρολόγιον: πανοικεὶ διασκορπισμὸς ἐν πλήρει κειμῶνι διὰ βουνῶν ἢ θαλάσσης, σταυροποδητεὶ κάθισμα τῶν μεριῶν χωρικῶν ἐπὶ τοῦ χώματος καὶ τοῦ διδασκάλου ἐπὶ κάσας πετρελαίου, τρῶγλαι, πληγίον σταύλων, ὅπου μὲ τὰς παιδικὰς φωνὰς ἀναμιγνύονται μυκηθμοὶ ἀγελάδων, σανίδες μετασκευαζόμεναι εἰς μαρτοπίνακας διὰ βαφῆς ὑποδημάτων, τυφλὸν εἰς τὰ σκοτεινά πασπάτευμα πνευμάτων πηρωθέντων ἀπὸ τὴν σχολαστικότητα, ἀπονάρ-

κωσις τῆς διανοίας ἀπὸ τὸ δόπιον τῆς τεχνολογίας, καὶ ὑπερτάτη ἔντασις τῶν δύναμεων τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς ν' ἀνορθωθῆῃ, νὰ ὁρμήσῃ τὸ παράδυτον, νὰ τὸ ἀνοίξῃ βιαίως, ν' ἀναπνεύσῃ δέρα, ν' ἀναπνεύσῃ ζωήν!

**

Τὶ δ' ἀπογένουν τώρα αἱ προτάσεις αὗται; Θὰ αὐξήσουν ἀπλῶς ἀρά γε τὴν θλιβερὰν χορείαν τῶν ἀνεκτηρώτων πόθων, θὰ μείνουν ἐν τῇ αερώδει μορφῇ τῶν σχεδίων χωρίς νὰ ἐνδυθοῦν τὴν αἰσθητὴν περιβολὴν τῆς πραγτικότητος; Εἰς τὸν τόπον τοῦτον διαχειρίζομενος μας δύον καὶ τὸ ἐγερτήσιον σάλπισμα θὰ ἔφθανεν ἀπὸ τῶν ἀνακτόδων μέχρι τῆς καλύβης. Τὸ ἔθνος ἀναπτηδῆσαν καὶ ἀνορθωθῆσαν καὶ ἀνορθωθῆσαν θὰ ἡσθάνετο κάτι μεθακόντης τὸν ἐνθουσιασμόν μας δύον καὶ τὸ αἷμά μας. Ο "Ἑλλην ἐφυλαργυρεύθη τὸ αἷμά του πρὸ τοῦ ἔχθρου καὶ τὸ χύνει σπατάλως ἐντὸς τῶν διδασκαλεῖα, ἡ ἀντικατάστασις τῶν γραμματιστῶν διὰ δημοδιδασκάλων, ἡ αὖξησις εἰς ἑξατῇ τῆς φοιτήσεως εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, ἡ ληψις μέτρων πρὸς ταχεῖαν ἀνέγερσιν διδακτηρίων, ἡ λησμονηθεῖσα καὶ μονομερῶς διποιηθεῖσα εὐχὴ περὶ βελτιώσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν σχολικῶν σκευῶν καὶ διδακτικῶν μέσων, ἡ μετάφρασις καὶ ἔκδοσις ἀρίστων παιδαγωγικῶν συγγραμμάτων, ἡ ἔκδοσις ἐπιστημονικῶν παιδαγωγικῶν περιοδικῶν (τὰ δύο ταῦτα δεξιὰ διαχειρίσις θὰ ἡδύνατο νὰ μεταδέσῃ εἰς τὴν ΑΓ κατηγορίαν) δ. διορισμὸς μονίμων ἐπιθεωρητῶν τῆς μέσης παιδεύσεως, ἡ σύντασις ἀνωτέρου ἐποπτικοῦ συμβουλίου ἐν τῷ Υπουργείῳ τῆς Παιδείας γνωμοδοτοῦντος περὶ προαγωγῆς, μεταδέσεως ἢ ἀπολύσεως τῶν ὑπαλλήλων κτλ.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ

ΛΟΓΙΑ ΣΤΟΝ ΑΝΕΜΟ

— Πέξ μου ἀπόψε κάτι — τί γλυκεία βραδιά! —

Κάτι, γά, σὰ θρύλλο, σὰν παραμνθάμε.

— Λὲ βαριέσαι. Κύτια πᾶς τὸ φεγγαράμι

Παιγνιδίει ἀπόψε μέσα στὰ κλαδιά.

— Οχι, πέξ μου, ξέρεις πόσον ἀγαπῶ

Κάποιες ίστορίες νὰ γροικῶ ἀπὸ σένα.

— Ερα παραμόδι τότε θὰ σοῦ πῶ,

Απ' τὰ παραμόδια τὰ λησμονημέρα.

«Μιὰ φορὰ κ' ἔναν καιρὸν — κάποιον καιρὸν —

Τὴν ὁραία κύρη ἐνὸς ψαρᾶ,

Τὴν ἀγάπησεν ὁ γυιδες τοῦ βασιλιᾶ — τὴν Τραλαρώ —

καθὼς λέει τὸ παραμόδι — μιὰ φορά.

«Τὴν ἀγάπησε καὶ τόσο, ποῦ καμιαὶ

Συμβούλη ἡ φοβέρα δὲ γροικᾶ;

Καὶ τὴν κάρει ταῖρι τον τὴν τειά,

Μακρὰν ἀπὸ τοὺς δικούς του, μυστικά.

«Ομως τέτοιο πρᾶμα νάχονοτή
Αὖν πολυάργησε καθόλου, καὶ μὲ μῖσ
Ἐφτασε καὶ στοῦ πατέρα τον τ' αὐτί,
Κ' ἔγινεν δὲ βασιλᾶς, ἦνας φονᾶς.

«Ἐσφαξε τὸ ίδιο τον παιδί,
Μὲν ἔναν τρόπο, σὰ νὰ μὴν εἶχε ψυχή,
Κι' ἀφησε τὴν νύφη τον, νὰ δῃ.
Τι θὰ πάμη, κι' ἀν θὰ ζήσῃ μοναχή.

«Στὴν ἀρχή, στὸ σπιτικό της τὸ μικρό,
Τοῦ θαράτου κλείστηκεν ἡ νεά,
Μὰ σιγὰ σιγὰ μὲ τὸν καιρὸ
Πέρασε κι' αὐτὸ στὴ λησμονιά.

«Τότε δὲ βασιλᾶς στ' ἀληθινά,
Μὲ τ' ἀδάντιο ποῦ κάτεχε νερό,
Στὴ ζωὴ συνέφερε ξανά,
Τὸ μοναχογυίο τον τὸ νερό.

«Τόρα δές, τοῦ λέει, τὴν ἀποτιά
Τῆς καλῆς σου, ποῦ σὲ σκότωσα γι' αὐτή,
Καὶ λησμόνησε την κι' ἔλα πιὰ
Νὰ σοῦ δώσω κύρη ζηλευτή.

«Μιὰ βασιλοπούλα διάλλεξα γιὰ σέ,
Μιὰ χαριτωμένη, μιὰ καλοκυρά,
Κ' ἔνα στέμμα σῶχω, ποῦ μ' αὐτό, χρυσέ,
Θὰ δαυπώσῃ κύριονς ἄλλη μιὰ φορά.

«Κι' ἀποκρίθη ἐκεῖνος μπρὸς στὸ βασιλᾶ:
Μήτε ν' ἀγαπήσω δεύτερη μπρῶ,
Μήτε καὶ τὸν κύριο λογαριάς ω πλιά,
Σφάξε με καὶ πάλι γιὰ τὴν Τραλαρώ»

— Καὶ τὸν ἐσφαξε; — Οχι. Μὰ γιατί σαι ἀχνή,
Κ. εἶνε τὰ λευκά σου χέρια τόσο ηρά;
Δὲ βαριέσσαι τί νε μιὰ παλιὰ ιστορία,
Ποῦ δὲν εἶνε ἀκόμα μήτε ἀληθινή;
Ξέχαστην ἀμέσως, πλάσμα ἀγαπημένο,
Δὲν τὴν τελειώνω, .. κύπτα τί βραδιά!
Τὸ φεγγάρι ἀκόμα παῖζει μαγεμένο
Μέσα στὰ λονλούδια, μέσα στὰ κλαδιά ...

Μ. ΜΛΑΚΑΣΗΣ

OLIVE SCHREINER

ΤΑ ΔΩΡΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Είδα μιὰ γυναῖκα ποῦ ἐκοιμῶταν. Στὸν ὑπνο της ὠνειρεύθη πῶς ἡ Ζωὴ ἐστέμετο ἐμπρός της, κι' ἐκρατοῦσε στὸ πάθε χέρι την δῶρο — στὸ ἔνα τὸν "Ἐρωτα, στὸ ἄλλο τὴν Ἐλευθερία. Καὶ εἶπε στὴ γυναῖκα: «Διάλεξε».

Καὶ ἡ γυναῖκα ἐστάθη πολλὴ ὥρα καὶ εἶπε, «Τὴν Ἐλευθερία!»

Καὶ ἡ Ζωὴ εἶπε, «Καλὰ ἐδιάλεξες. Αν ἔλεγες τὸν "Ἐρωτα", θὰ σοῦ ἔδιγα ἐγὼ δὲ πι ζητοῦσες καὶ θὰ ἔφενγα μακριά σου, καὶ δὲν θὰ ξαναγύριζα σὲ σέρα. Τώρα, θάρατὴ ἡ μέρα ποῦ θὰ γυρίσω. Εκείνη τὴν ἡμέρα θὰ βαστῶ καὶ τὰ δύο δῶρα σ' ἔνα χέρι».

«Ακούσα τὴ γυναῖκα νὰ γελᾷ στὸν ὑπνο της.

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΟΥ

Ήτον ἔνας καλλιτέχνης μιὰ φορά, κι' ἐξωγράφιζε μιὰν εἰκόνα. Άλλοι καλλιτέχναι εἶχαν χρώματα πλονοιώτερα καὶ σπανιότερα, κι' ἐξωγράφιζαν σπουδαιότερες εἰκόνες. Άυτὸς ἐξωγράφιζε τὴ δική του μ' ἔνα χρώμα ἦτον ἔνα θαυμαστὸ κόκκινο φέγγος ἐπάνω της κι' ὁ κύριος ἐπῆγαντε ἐπάνω καὶ κάτω, λέγοντας, «Μᾶς ἀφέσει ἡ εἰκόνα, μᾶς ἀφέσει τὸ φέγγος».

Οἱ ἄλλοι καλλιτέχναι ἥρχοντο κι' ἔλεγαν, «Απὸ ποῦ τάχα πέρονε τὸ χρώμα του αὐτού;» Τὸν ἐρωτοῦσαν καὶ αὐτὸς ἐχαμογελοῦσε κι' ἔλεγε, «Δὲν μπορῶ νὰ σᾶς τὸ πῶ»· κι' ἐδούλευε κι' ἐδούλευε μὲ σκυμμένο τὸ κεφάλι.

Κ' ἐπῆγε ἔνας πέρα στὴν Ἀνατολή καὶ ἀγόρασε πολύτιμες βαφές, κι' ἔκαμε ἔνα σπάνιο χρώμα, κι' ἐξωγράφιζε, μιὰν ὑστερά ἀπὸ λίγον καιρὸ ἡ εἰκόνα ξεθώριασε. Άλλος ἐδιάβασε στὰ παλαιὰ βιβλία κι' ἔκαμε ἔνα χρώμα πλούσιο καὶ σπάνιο, ἀλλὰ ὅταν τὸ ἐβαλε στὴν εἰκόνα ἤταν νεκρό.

Ο καλλιτέχνης δύως δὲλο κι' ἐξωγράφιζε. Ολοένα τὸ ἔργον ἐκοκκίνιζε ποκκινώτερο, καὶ δὲλο καλλιτέχνης ἐχλώμιαζε χλωμότερος. Επὶ τέλους μιὰν ἡμέρα τὸν ἥρθαν πεθαμένο ἐμπρὸς στὴν εἰκόνα του, καὶ τὸν ἐσήκωσαν νὰ τὸν θάψουν. Οἱ ἄλλοι ἀνθρώποι ἐκάππαξαν γύρω σ' ὅλα τὰ βάζα καὶ τὰ χωνευτήρια, ἀλλὰ τίποτε δὲν ενδηκαν ποῦ νὰ μὴν τῶχονν.

Καὶ ὅταν τὸν ἔγδυσαν γιὰ νὰ τὸν φορέσουν τὰ ταφόρουχά του, ενδηκαν ἐπάνω στὸ ἀριστερὸ βυζί του τὸ σημάδι μιᾶς πληγῆς — ἦτον μιὰ παλητά, παλητὰ πληγή, ποῦ πρέπει νὰ ἤτοι ἐκεῖ σ' ὅλη τὴ ζωὴ του, διότι οἱ ἀκρες της ἤσαν παλητὲς καὶ σπιρρωμένες ἀλλὰ ὁ θάνατος, ποῦ σφραγίζει δὲλα τὰ πράγματα, εἶχε τραβήξει τὴς ἀκρες της καὶ τὴν εἶχε κλείση.

Καὶ τὸν ἔθαψαν. Καὶ ὁ κύριος ἀκόμα ἐπῆγαντε λέγοντας, «Ποῦ ενδιούσκε αὐτὸς τὸ χρώμα του»;

Καὶ συνέβη ὑστερά ἀπὸ λίγον καιρὸ νὰ λησμονηθῇ ὁ καλλιτέχνης — ἀλλὰ τὸ ἔργον ἐξηρσε.

Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ ύπνου Ν. Π.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΜΙΑΣ ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΔΟΣ

Μετά την φωτογραφική έκθεσιν του «Παρνασσού» και, κατόπιν, των «Παναθηναίων», τὸ φωτογραφικὸν ἐνδιαφέρον τῶν Ἀθηνῶν περιῳσθῆ φωτομενικῶς εἰς τὰς προθήκας τῶν ἔξι ἑπαγγέλματος φωτογράφων, δόπου κατὰ τὸ πλεῖστον βλέπει κανεὶς ἀπλῆν καὶ ἀψυχον παρέλασιν προσώπων, γνωστῶν καὶ ἀγνωστῶν. Αὐτὴ εἶναι ἡ βιομηχανικὴ φωτογραφία, ἡ ὅποια δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει. Η ἀλλη, ἡ ἐρασιτεχνική, ἡ ὅποια ἔχει ἀξιώσεις καλλιτεχνικάς, καὶ τῆς ὅποιας εἴχαμεν κάπουαν εὐχάριστον ἀνάμηγσιν ἀπὸ τὰς ἀνωτέρω δύο ἐκδεσίες, ἀπομένει ἀγνωστος εἰς τὸ κοινόν, ἀποκαλυπτομένη εἰς τὸν φύλους μόνον τὸν ἐρασιτεχνῶν καὶ, στενώτερα ἀκόμη, εἰς ἐκείνους ποὺ ἐκτιμοῦν τὴν τέχνην αὐτὴν.

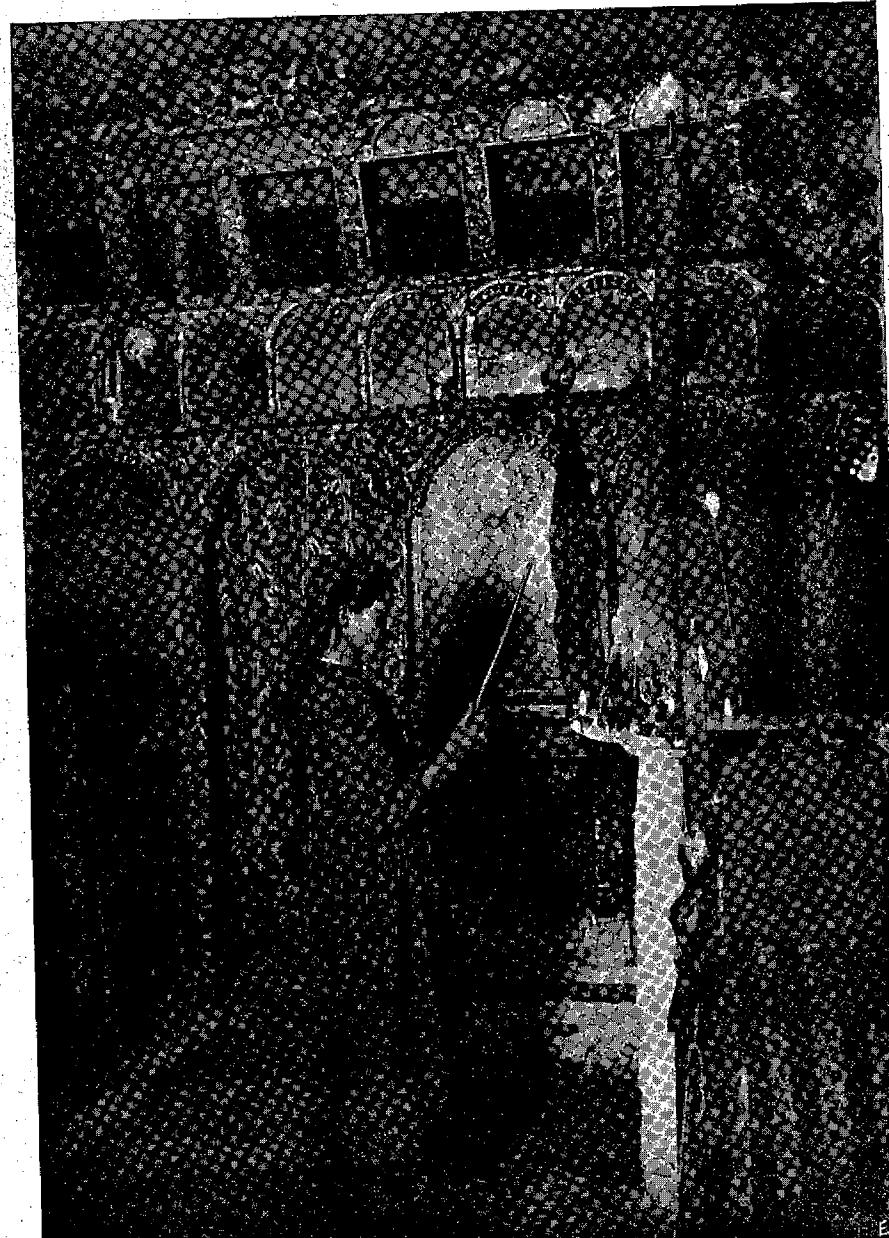
Δὲν ἡξεύρω, ἀν προσκρούω εἰς τὴν μετριοφροσύνην τῆς κυρίας Πηνελόπης Φωτιάδη, ἀποκαλύπτων εἰς τοὺς ἀνάγνωστας τῶν «Παναθηναίων» τὸ λεπτὸν καὶ ἔξαιρετικὸν τάλαντον ποὺ κρύβει φιλοστόργως μέσα του τὸ καλλιτεχνικόν της ἐργαστῆρι. Εἰς τὸ ἐργαστῆρι αὐτὸν ἡ φωτογραφία δὲν εἶναι ἀπλὴ ἀναπαράστασις προσώπων καὶ ἀντικειμένων. Δὲν ἐργάζεται αὐτομάτως ἡ φωτογραφικὴ μηχανή. Η τεχνικὴ ἐκτέλεσις, ἡ ὅποια ἀποδίδει ὅλον τὸν πλοῦτον τῶν τόνων, μέχρι τῶν ἐλαχίστων, συμβαδίζει μὲ μίαν ἀνωτέραν αἰσθησιν καὶ δηγεῖται ἀπὸ αὐτῆν. Η αἰσθησις αὐτὴ καθιστᾷ τὰς φωτογραφίας τῆς κυρίας Φωτιάδη ἀληθινὰ καλλιτεχνήματα. Η σύνθεσις, ἡ σκέψη, ἡ ἐκλογὴ τοῦ θέματος εἶναι τόσα προσόντα εἰς τὰς φωτογραφίας αὐτάς, αἱ ὅποιαι ἔχουν μίαν ἰδιαιτέραν, ἀτομικὴν σφραγίδα. Προσπαθεῖ ν' ἀνεύρῃ μέσα εἰς τὴν ψύσιν ἐκεῖνο ποὺ θὰ ἔχαψε εἰς αὐτὴν τὸ χέρι τοῦ καλλιτέχνου. Κάνει φωτογραφία τῆς εἶναι μία εἰκὼν, ἔνα ἐργον. Η φύσις μᾶς παρέχει πρὸς τοῦτο δῆλα τὰ στοιχεῖα. Πρέπει δύως νὰ γνωρίζωμεν νὰ ἀνεύρωμεν διὰ μᾶς χρειάζεται πρέπει νὰ μᾶς δόηγῃ τὸ αἴσθημα, καὶ νὰ ἡμιποροῦμεν νὰ ἀποδώσωμεν διὰ αἴσθημάδωμεν. Αὐτὸν τὸ χάρισμα τὸ κατέχει βαθειά ἡ ἐρασιτέχνης κυρία. Τὸ ὄλοχαρον τραγοῦδι τῆς ἡλιοφώτιστης ἡμέρας, τὸ λίκνισμα τῆς θαλάσσης, ἡ μυστικὴ φωνὴ τοῦ δάσους καὶ τῆς μοναξιᾶς εἶνε τόσοι ἥχοι συγγενεῖς μὲ τὴν ψυχήν της.

Καὶ αὐτοῦ ἔγκειται ἴδιαιτέρως ἡ μεγάλη δξία τοῦ ἔργου της.

Αἱ πρόσωπογραφίαι τῆς ἔχουν ἴδιαζονταν χάριν. Η τοποθέτησις τῶν προσώπων ἐνέχει τὴν ἀφέλειαν τῆς ζωῆς καὶ τὸ ἀπόρρητον τῆς τέχνης. Αἱ γραμμαὶ εἰναι μελετημέναι, ἀποτελοῦσαι ἓνα σύνολον ἀρμονικόν, χωρὶς τίποτε νὰ ξαφνίζῃ τὸ μάτι. Τὸ φῶς εἶναι χυμένον ἀφθονον· καὶ αἱ διάφοροι διαβαθμίσεις του εἶναι τεχνικαὶ καὶ λεπταὶ ὁ ἐλάχιστος παλμός, ἡ ἐλαφρότερα ἔνδειξις ζωῆς εἶναι ἐκεῖ ἀποτυπωμένα. Τὰ τοπία της — ὅλα σχεδὸν παρόμενα ἀπὸ τὴν Θεσσαλίαν — συνθέσεις, αὐτὰ καθ' ἑαυτά, ξηλευταὶ, ἔγκλείσουν κατὰ τὸ πλεῖστον μίαν χαρὰν ζωῆκήν, ἀπὸ τὴν ζωὴν τῆς μεγάλης φύσεως. Άλλον η ζωὴ αὐτὴ γεννᾷ ἔνα ονναίσθημα θλίψεως μακρινῆς. Παντοῦ εἶναι κρυμμένη μία ψυχή. Τὰ ἄνθη τῆς ἀναπνέουν τὴν δρόσερὰν ἀναπνοήν των καὶ χρόνουν μὰ φανταστικὴν ὁμορφία μὲ τὰς λεπτοτάτας ἀποχρώσεις των θὰ εἶναι δύσκολον, διὰ δχι ἀδύνατον, ν' ἀποδώσωμεν μὲ τὴν τσιγκογραφίαν τὸ δνειρωδῶς λεπτὸν τῶν λουλουδιῶν αὐτῶν.

Αἱ ἔλθωμεν εἰς τὰς κυρίως συννθέσεις. Εδῶ πρωτίστως, τὸ ἐνδιαφέρον ἔγκειται εἰς τὴν σκέψην. Τὸ κύριον ἀντικείμενον, φωτογραφικῶς ἐννοῶ, χρησιμεύει μᾶλλον ὡς πλαίσιον τῆς εἰκόνος η ὅποια, πρὸς ἀποτυπωθῆ ἐπάνω εἰς τὴν φωτογραφικὴν πλάκα, ἔχει τὴν πραγματικὴν ζωὴν τοῦ καλλιτεχνήματος μέσα εἰς τὴν ψυχὴν τῆς ἐργάτιδος. Τὸ τέμπλον μᾶς παλαιᾶς ἐπικλησίας εἰς τὰ ἐν Θεσσαλίᾳ κτήματά της δὲν δρακεῖ νὰ γεννῇσῃ τὴν συγκίνησιν. Χρειάζεται κατὶ ἀλλο. Καὶ τοποθετεῖ ἐμπρός εἰς τὸ μανούνταλι μίαν νέαν χωριάν, ποὺ πιγαίνει νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν Ἄγιον τὴν λαμπάδα ποὺ ἔταξε, ποιὸς ξεύρει διὰ ποίαν εὐχήν, η ἀπλοϊκή εὐσεβής. Η εἰκὼν εἶναι βρύτημένη μέσα εἰς κυανήν ἀτμοσφαῖραν. ἔνα κυανοῦν βαθὺ καὶ σκοτεινόν, δόπου τὸ φῶς ξανοίγει, ἐδῶ κ' ἐκεῖ, σὰν μιὰ ἐλπὶς εἰς τὴν ψυχήν.

Παρέκει σκηνὴ τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς. Εδῶ τὸ πλαίσιον ἀλλάσσει. Φῶς ἀπλετον. Η χωριά, μὰ δροσερή, γελαστὴ γρηγά, καθεται εὐτυχισμένη ἐμπρός στὴν ψυμωνιά της, «τὸν πλοῦτον τῆς» διπος τὸν ὄνομαζει η κυρία Φωτιάδη. Η εἰκὼν

ΤΟ ΤΑΜΑ — ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΥΠΟ
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ ΠΗΝΕΛΟΠΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗ

είναι τελεία. Ἡ χαρά, ἄδολος καὶ ζηλευτή, ἀρ-
μονίζεται μὲ τὸ φῶς ποῦ τὴν περιβάλλει καὶ
μεταγγίζεται εἰς τὸν θεατήν. Τὸ βάθος τῆς
εἰκόνος εἶνε τὸ βάθος τοῦ ἀπομακρυσμένου
ὅριοντος μὲ τὴν γραμμὴν τῶν βουνῶν ποῦ
διαγράφεται μόλις καὶ οισύνεται, διὰ γὰ ἀνα-
δεῖξῃ τὴν εἰκόνα γεμάτην ζωὴν καὶ γεμάτην
αἰσθημα.

Τί ποικιλία θεμάτων! Ποτὲ σχεδὸν δὲν
ἐπαναλαμβάνεται τὸ ἕδιον μοτίβο. Ἐδῶ ζω-
γραφίζεται ἡ θάλασσα. Μιὰ γραπτικὴ δροσυγ-

ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ*

[Ο Διομήδης Κυριακοῦ μετ' εὐαρίθμων ἀλλῶν πληρεξουσίων ἐν τῇ Συνελεύσει τοῦ 1862, ἔμφροσούμενοι ἵδεων συντηρητικῶν, ἃς ἥντιλουν ἐκ τῆς μακρᾶς πειρας, τῆς σπουδῆς καὶ τοῦ χαρακτῆρός των, ὁδέως διέβλεπον τὰ ἐκ τῶν ἄκρων ἐλεύθεριῶν δεινά, ἐπειράθησαν δὲ ἐπανεύλημένως ν' ἀναχαιτίσωσι τὴν Συνέλευσιν ἀπὸ τῆς παραδοχῆς ἀρχῶν ἐπικινδύνων εἰς τὴν μανονικὴν προσαγωγὴν τοῦ βίου τῶν κρατῶν. 'Αλλ' εἰς τὴν ἀφηνιάσσασαν τότε κοινὴν γνώμην, ἦτις ἀδιακόπως ἐτρέφετο ὅπὸ τῶν χιμαρῶν τῆς ἀπολύτου ἐλεύθερίας, ἀδύνατον ἡτο νὰ θέσσωσιν ἀνυπέρβλητα ἀμπόδια τὰ λογικὰ ἐπιχειρήματα δρακὸς ἀνθρώπων στερούμένων τῆς δυνάμεως ὅπως ἐπιβάλλωσιν ἔστω καὶ διὰ τῆς βίας τὰ παρ' αὐτοῖς δρθὰ κρινόμενα. Τὸ ἔργον ἐγράφη πρὸ 35ετίας, ἥδη δὲ ἀπὸ τῶν χρόνων ἐκείνων διετῦς καὶ περιέγραψεν ὁ συγγραφεὺς μετὰ πολλῆς δυνάμεως τὰς ποικίλας νοσηράδες τοῦ πολιτειακοῦ βίου ἐκδηλώσεις, διατὰ ἐλλείπη πρὸ τοῦ δργανισμοῦ τῆς χώρους τὸ ἀναγκαῖον ἔρμα ὅπως ἀκάστοτε περιστέλλῃ τὰς πρὸς ὑπερβασίαν τάσεις τῶν ἔξουσιῶν τοῦ Κράτους.]

A. N. A.

Εκτὸς τοῦ ἀντιπροσωπικοῦ πολιτεύματος οὐδέν ἔστιν ὑγίες. Εἰς μάτην δὲ κακίζουσιν αὐτὸν ὑποκριταὶ τινες τὸ ἀτομικὸν συμφέρον

Ἐκ τοῦ προσεχῶς δημοσιευομένου ἀνεκδότου ἔργου περὶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι ισχύοντος Συντάγματικοῦ πολιτεύματος τοῦ ἐπί μακρά ἔτη καθηγητοῦ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστήμῳ καὶ μέλους τῆς ἐπὶ τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπῆς εἰς τὰς Συνελεύσεις τοῦ 1843 καὶ 1862 Διομήδους Κυριακοῦ, δημοσιεύμενον ἀπόστασμα τῆς εἰσαγωγῆς, παρέχοντες εἰς τὸν Συνδρομητάκα μας ἐπίκαιον ἀνάγνωσμα ἐν τῆς γραφιθίδος ἀνδρός διαπρέψαντος ἄλλοτε εἰς τὰ γράμματα καὶ τὴν πολιτικήν.

λιά, τὸ βαθύος ἐνὸς δρμίσκου, ποῦ τρέχει χαρού-
μενον κατεπάνω τὸ κῦμα. Στοὺς βράχους κά-
θονται δύο ἀγόρια. Τὸ ἔνα φοβισμένον ἀπὸ τὸ
ἀφρίζον νερό, τὸ μεγαλείτερον ἀφίνει τὴν παιδι-
κήν του ψυχὴν νὰ ταξιδέψῃ, μ' ἔνα ἐλαφρὸν ὕεμ-
βασμόν, εἰς κόσμον μακρινόν, ἄγγινωστον. Μέσα
σ' αὐτὸ τὸ κομματάκι τῆς μεγάλης ζωῆς τῆς φύ-
σεως καὶ τῆς μεγάλειτέρας ἀκόμη, τῆς σκέψεως,
δυὸ διαφορετικὰ συναισθήματα ἀδελφόνονται μὲ
τῆς μονοξιᾶς τὴν σιγήν.

χθῆ σκοπίμως τὸ αὐτοκυβέρνητον αὐτοῦ. Καὶ διτῶς μόνη ἡ ἡδική ἀγωγὴ ἐμπνέει τῷ ἀνθρώπῳ τὴν τήρησιν τῶν πρὸς τοὺς δμοῖσους αὐτῷ καθηκόντων καὶ ὑποβάλλει τὸ μὲν δομέμφυτον αὐτοῦ εἰς τοὺς νόμους, τὴν δὲ ὑπεροψίαν τοῦ εἰς τὴν ισότητα πάντων. Ἡ δημοσίᾳ ἐκπαίδευσις, ἣτις μάλιστα μᾶλλον τὸν νοῦν ἡ τὴν καρδίαν μορφώνει, ὑπάρχει κατὰ τὸ μᾶλλον ἥ τιτον περιωθισμένη, ἡ δὲ δημοσίᾳ ἡδική, ἔξ οὖν καὶ οἱ ἰδιῶται παραδειγματίζονται, ὃς ἐπὶ τὸ πολὺ τυγχάνει ἀδηλιεστάτη, τῶν κυβερνήσεων πολλάκις προαγούσῶν οὐχὶ τοὺς ἴκανοὺς καὶ συνάμα ἐναρέτους, ἀλλὰ τοὺς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων ἥ τοῦ ὅχλου εὑνοούμενους, ἔξ οὗ καὶ οἱ αἰδοκόλακες, δημοκόλακες καὶ δωροληπταὶ οὐχὶ σπάνιοι, οὐδὲ ταπεινοὶ καὶ περιδεεῖς ἀλλὰ πολλαχοῦ γαυριῶντες καὶ πανίσχυοι. Καὶ αὗται δὲ αἱ ἐντελέστεραι κυβερνήσεις συνήθως μόνον τὰς δημοσίας ἀφετὰς ἀμείβουσι, μηδεμίαν σχεδὸν ὅλην τῶν πολιτῶν διάκρισιν ποιούμεναι παρὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου δριζομένην¹.

Τὰ προκαταρκτικὰ σχολεῖα, δι' ὧν πρέπει οἱ λαοὶ κατὰ πρῶτον εἰς τὸν δημόσιον βίον νὰ ἐπιδίδωνται, εἰσὶ τὸ δρκωτικὸν σύστημα, ἢ ἐθνορυπλακὴ καὶ πρὸ πάντων ἡ δημοτικὴ διοίκησις. Ἡ μικροπολιτεία αὕτη ἀποτελεῖ, δίκην ἐμβρύου, τῆς ὅλης κοινοβουλευτικῆς κυβερνήσεως τὴν βάσιν διὸ καὶ δπον δὲν ὑπάρχουντι δημοτικαὶ ἐλευθερίαι, ἢ δπον αἱ ἐλευθερίαι αἵται νοθεύονται, τῶν πολιτῶν ἀναισθητούντων πρὸς τὰς ἐπεμβάσεις τῆς ἐκτελεστικῆς ἔξουσίας, ἢ ἐκ διαφθορᾶς γινομένων δργάνων εἴτε αὐτῆς, εἴτε τῶν δημαγωγῶν καὶ δημοκολάρων, ἐκεὶ αἱ δημόσιαι ἐλευθερίαι θάττον ἢ βραδύτερον θέλουσι ναυαγήσῃ. Ἡ Ἀγγλία παρέστησι κατὰ τοῦτο ἀξιόλογον θέαμα. Ἡ ἐν ταῖς κοινητίαις καὶ ταῖς κοινότησι συγκέντρωσις τοῦ βίου τῶν Ἀγγλῶν κατά τε τὰ πολιτικὰ δικαιώματα καὶ τὸν καθόλου πολιτισμὸν εἶναι ἡ συντελέσσασα εἰς τὴν τῆς πολιτικῆς κοινωνίας προαγωγήν, ἣν ἡ τῶν Στουαρτῶν αὐλὴ εἶχε τάσιν νὰ διαφθείῃ. Ἐνῷ δὲ κατὰ τὰς ἐν τῇ ἀπέριῳ ἐπαναστάσεις δὲ μπειστάλλων ὑπὲρ τῆς

¹ "Οοα περὶ τούτου καὶ Held, System des Verfassungsr., I, σελ. 361.

² Καὶ γὰρ οἱ φύσει μὲν πολῖται εἰσι. γνώμη δὲ χρῶνται ὡς πᾶσα γῆ πατρὶς αὐτοῖς ἐστιν ἐν ἣ ἀν τα ἐπιτήδεια ἔχωνται, οὗτοι δῆλοι εἰσιν ὅτι ἀν παρέντες τὸ τῆς πόλεως κοινὸν ἄγαθον ἐπὶ τὸ ἑαυτῶν Ἰδίουν κέρδος ἐλθουσεν διά το μὴ τὴν πόλιν ἀλλὰ τὴν οὐσίαν πα τῷδικα ἑαυτοῖς ἥγεισθαι». Διστάς κατὰ Φύλουν δι

¹ Αντί νά ἐπισπεύδωσιν οἱ φιλελεύθεροι τῶν δημοκρατικῶν θεομῶν τὴν ἔγκατάστασιν, ὀφεῖλουσι. νότιοι παρασκευάζωσι τὴν δημοσίαν τῶν λαῶν ἀνατροφήν βάσιν ταῦτης τιθέμενοι τὴν τῆς Ιδιωτικῆς ἀρετῆς ὄντα πτυχινὴν καὶ βράβευσιν. Κατὰ τὸν Πλάτωνα (εἰς Ἐνθύ-
φρονα), ² Ορθῶς ἀρχεούσαι τῶν πολιτικῶν ἐστὶ τῶν νέων πρῶτων ἐπιμεληθῆναι. Φιώτας ἔσσονται δι, τι ἄφιστοι ὕσπειρ γεωγόνων ἀγαθῶν τῶν νέων. φυτῶν εἶδος πρῶτον ἐπιμεληθῆναι, μετά δὲ τούτο καὶ τῶν ἄλλων.

ἐλευθερίας ἐνθουσιασμὸς κατέληξεν εἰς πρᾶξεις
βίας καὶ τυραννίας, τούναντίον, ἐν Ἱγγίᾳ, ἐπὶ¹
Στοναρτῶν, ἀπέναντι αὐλῆς διεφθαρμένης,
Κοινοβουλίου τεταπεινωμένου καὶ διοικήσεως
ἔξηχρειωμένης, προϊχθησαν μεγάλοπρεπῶς οἱ
θαυμάσιοι ἔκεινοι νόμοι, οἵτινες καὶ νῦν ἀπο-
τελοῦσι τὴν βάσιν τῶν πολιτικῶν τοῦ ἔθνους
ἐλευθεριῶν.

Ο ἔλευθερος τύπος δ φρουρὸς πασῶν τῶν ἀλλων ἐλευθεριῶν, ἐπισκοπῶν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τά τε πρόσωπα καὶ πράγματα καὶ διφέίλων νὰ παρακολουθῇ συντόνως τὴν δημοσίαν καὶ ίδιωτικὴν τῶν ἐν τοῖς πράγμασι διαγωγήν, ἐνθαρρύνει καὶ πανηγυρίζει τοὺς ἑναρέτους καὶ ἵκανούς, καταγγέλλει δὲ τοὺς ἀναξίους ὡς δημοσίους ή δημοτικούς λειτουργούς ίδιως δὲ καθῆκον αὐτοῦ εἶναι νὰ διαφωτίζῃ τοὺς ἐκλογεῖς περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς διαγωγῆς τῶν ἐπικαλόνμενων τὴν ψῆφον αὐτῶν ποσπών, πρὸς δὲ περὶ τῆς καλῆς ή κακῆς χρήσεως ἦν ἐποιήσαντο τῆς ἔξουσίας οἱ αἰρεθέντες βουλευταὶ καὶ ἄλλοι δημόσιοι ή δημοτικοὶ ἀρχοντες. Καθῆκον ἐπίσης τοῦ τύπου εἶναι τὸ διεγέρειν καὶ ὑποτρέψειν τὸν ζῆλον τῶν πολιτῶν πρὸς τὰ δημόσια πράγματα διότι δ ἰσχυρότερος τοῦ δεσποτισμοῦ σύμμαχος εἶναι ή ἀδιαφορία καὶ ἀπάθεια τῶν πολλῶν, ἐξ ὀκνηρίας, ἐκ τυφλοῦ ἐγωισμοῦ, ή ἐξ ἀμαθείας ἐπιδιδομένων εἰς μόνα τὰ ίδια αὐτῶν πράγματα καὶ ἀμεριμνούντων περὶ τῆς πορείας τῆς κυβερνήσεως, ήν ἐκλαμβάνουσιν ὡς ἀλλότριόν τι ή ὑπεράνθρωπον¹. Ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἄλλου, ἐπειδὴ ή μετοχὴ εἰς τὰ δημόσια πράγματα προϋποτίθησι γνῶσιν τοῦλάχιστον στοιχειώδη τῶν γραμμάτων, ἀνάγκη νὰ γενικευθῇ ή διανοητικῇ ἀνάπτυξις, ἐπιβαλλομένης τῆς προκαταρκτικῆς ἐκπαραίστασης εἰς τὸν λαὸν ὡς ἀναγκαίου δρου εἰς ἐνάσκησιν πολιτικῶν δικαιωμάτων. Τις ἄλλη ἐνεργὸς ἐγγύησις, ψυχὴν εἰς τοὺς συνταγματικοὺς θεσμοὺς ἐμπνέουσα, ή ή πεφωτισμένη κοινὴ γνώμῃ², ήτις ἀπανγιασμα τῆς συνεδρήσεως τοῦ

¹ Ο Περικλῆς καλεῖ ἀχρεῖον τὸν δεικνύοντα ἀδι-
φροῖαν εἰς τὰ τῆς πολιτείας ἔνι. τε τοῖς οἰκείων ὅμιλοι
καὶ πολιτικῶν ἐπιμέλεια καὶ ἐτέροις πρός έγγα τετραμ-
μένοις τὰ πολιτικά, μὴ ἐνδεῶς γνῶναι μόνοι γάρ τον
τε μηδὲν τῦνδε μετέχοντα οὐδὲ ἀπόργυρονα, ἀλλ ἀχρεῖον
κοιτάζουσεν. Θορηκ. B' 40.

μεῖζονος ἀριθμοῦ τῶν πολιτῶν οὖσα, τοὺς μὲν ἀσθενεῖς χάρακτηρας εἰς τὴν ἐπιλήφωσιν τῶν ἑαυτῶν καθηκόντων ἐνισχύει, τοὺς δὲ δημοκόπους ἢ διναιδεῖς φατριαστὰς ἔξελέγχει καὶ ἀποδοκιμάζει, τὴν δὲ ἡγεμονίκην ἔξουσίαν ἀποτρέπει· τῆς ἐλπίδος τοῦ νοθεύειν ἀτιμωρητὴ τῶν εἰρημένων θεσμῶν τὴν ἐνέργειαν; Πῶς δύναται δὲ νὰ μορφωθῇ ἡ ἴσχυρὰ καὶ σωτήριος αὐτῇ δύναμις, ὅταν τὸ ἔθνος στερηθεὶ τῆς δεούσης διανοητικῆς καὶ ἡθικῆς ἀναπτύξεως; Τῶν συνταγματικῶν κυβερνήσεων τὸ ἔργον εἶναι ἐκτενέστερον καὶ δυσχερέστερον παρὰ τὸ τῶν δεσποτικῶν διότι διφέλουσι μὲν νὰ διατηρῶσιν ἀκλόνητον τὴν δημοσίαν ταξιν, ἄλλῃ καὶ νὰ σπουδᾶσσοι καὶ προστατεύωσι τὰς τῶν ἀτόμων χρείας συμφέρον δ' ἔχουσι νὰ σημα-

τὸν ἀδικοῦντα ἀσμένως ἡμύνατο ἔκαστος ἡμῶν καὶ συνηγόνιζετο, ἵσως νομίζων ἂδιον εἶναι τὸ γεγονός ἀδίκημα, καὶ συνέπειατον ἀλλήλοις πικρῶς, οὐκ ἄν ἐπὶ πλειονὶ τῷ κακῷ ηὔστητο τὸ τῶν πονήσων ἀλλά παρατηροῦμενοι καὶ τυχόντες ἡς ἔδει τιμωρίας, ἢτοι σπάνιοι σφόδρᾳ ἀν ἤσαν ἢ πεπαυμένοι^ν. Στοβ. δύς ἐτὸν Μεγάνδρου.

τισθή ἀλληλής τις καὶ πεφωτισμένη κοινὴ γνώμη, ητις εἶναι ὁ ἀσφαλέστερος αὐτῶν ὅδηγός, δταν μεθεομηνεύηται διὰ σώφρονος καὶ ἐμβριθοῦς τύπου. Τὰ πάντα γίνονται ἐν συνταγματικαῖς κυβερνήσεσι γνωστά, ἔξογοκούμενα μάλιστα καὶ παραμορφούμενα πολλάκις ὑπὸ ἐκτετραχηλισμένου τύπου. Τοῦνναντίον τὰς γενομένιας ἐν ταῖς δεσπότικαῖς κυβερνήσεσι παρανομίας καὶ τὰς τῶν νομίμων συμφερόντων παραβλέψεις καλύπτει νεκρώσιμος σιγή.

Συγκεφαλαιοῦντες τὰ ἀνωτέρῳ συνάγομεν,
ὅτι, ὅπως εὐδοκιμήσῃ συνταγματικὸν πολίτευμα
καλῶς κατὰ τὰ προειδημένα καθησισμένον,
ἀνάγκη α') ἐκπαιδεύσεως, ἀναπτυσσούσης τὸ
λογικόν· β') ἡθοποιήσεως, ἐνισχυούσης τὸ τοῦ
καθήκοντος αἰσθημα· γ) πολιτικῶν ἡθῶν, ἃ τοι
ἐπιμονῆς εἰς τὸ νά μὴ καταπατῶνται τὰ δι-
καιώματα, ἔμμα δὲ καὶ πίστεως εἰς τὴν πραγμα-
τικὴν τῶν ὅλων ὑπεροχήν· διότι τότε ἐπαλη-
θεύει καὶ τὸ τοῦ Σώκρατος λόγιον:

«Οὐ τοῖς νόμοις, ἀλλὰ τοῖς ἥθεσιν αἱ πόλεις κυβερνῶνται».

Ο ΠΙΕΡ ΛΟΤΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ*

Είνε μία ἀνησυχία καὶ μία περιέργεια, τὴν δοποίαν συνειδήσαμεν νὰ ἔχωμεν εἰς τὴν ἐπί-σκεψιν κάθε ἐπισήμου ξένου : νὰ βεβαιώθωμεν δηλαδὴ ὃν εἶνε φιλέλλην ἢ δῆλον. Ἡ ιστορία τοῦ καθαρῶν νεοελληνικοῦ ἀντοῦ ὅρου καὶ χαρα-κτηρισμοῦ, ἡ ἀντίληψίς του καὶ ἡ ψυχολογία του εἶνε τῷ δότῃ ἄξια εὐφυτέρας ἔρευνής, κατὰ τὸ ἥμισυ σοβαρᾶς καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ ἀπαραι-τητικούς οὐμοριστικῆς. Ὁπωδήποτε δύως εἰς ἔνα πρόχειρον δρισμόν, φιλέλλην εἶνε κάθε ξέ-νος, διὸ ποδοῖς μόλις πατήσῃ τὸ πόδι του εἰς τὸ χῶμα αὐτό, ὑποστῇ ἀμέσως μεταμόρφωσιν εἰς θαυμαστικὸν ἀγκιστρον, ὅμιλησῃ μὲ κάποιαν ἔμφασιν διὰ τὸν οὐρανόν, τὸν ἥλιον, τὴν Ἀκρό-πολιν, δινομάσῃ τὴν Ἐλλάδα «δευτέραν πα-τρίδα» του καὶ δώσῃ νὰ ἐννοηθῇ, διτὶ πρὸ πάν-των εἶνε εὐτυχῆς, εὐφισκόμενος μεταξὺ τῶν ἀπογόνων τῶν ἀρχαίων Ἐλλήνων. Ο τίτλος αὐ-τὸς τοῦ φιλελληνισμοῦ εἶνε ἔνα πολύτιμον δια-βατήριον διὰ τὴν Ἐλλάδα, τὸ ὅποιον εὐτυχῶς δὲν ἔμεινε στην πόλη της Ἀθήνας, διότι προβλέπω πόσαι ἐκμεταλλεύσεις εἰμποροῦσαν

νὰ γίνουν εἰς βάρος μας. Διότι τὸ διαβατήριον αὐτὸ ἀνοίγει ὅλας τὰς θύρας, ὅλας τὰς ἐμπιστοσύνας, ὅλας τὰς τιμᾶς καὶ ὅλας τὰς εὐκολίας, δὲν εἶξενδρῳ δὲ τί εἰμποροῦσε νὰ κάμῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔνας ξένος, μετημφρεσμένος εἰς φιλέλληνα. Εὗτυχῶς η ἀδυναμία μας αὐτῇ δὲν ἔγινεν ἀκόμη ἀρκετὰ γνωστὴ εἰς τοὺς ὑπόπτους κύκλους καὶ εὗτυχῶς αἱ λεγεώνες τῶν νεωτέρων φιλελλήνων ὑπῆρξαν μέχρι τῆς ὁρας ἀνθρωποι ἀξιότιμοι καὶ ἀβλαβεῖς, σοφοί, ἀρχαιολόγοι, ἱμπρεσούροι, παιδίατροι, γυναικολόγοι, οἱ διπολοι μᾶς ἄφισαν φεύγοντες ὀλίγας ὥρας λέξεις καὶ ὀλίγους θαυμασμούς, τοὺς δποίους μοιραζόμεθα πάντοτε, ἀντιστάσεως μὴ οὐσης, μὲ τὸν Παρθενῶνα, τὰ Προσύντα, τὸ Ἔρεχθεῖον καὶ τὰ λοιπὰ καλόβουλα μάρμαρα.

Ἄλλα νὰ μία περίστασις, ποῦ ενρεθήκα εἰς δύστολον θέατρον. «Εἴναι τοῦτον δ. Λοτζ;» Νά-

Αλλά νά μία περίστασις, που ενδέθηκα εἰς δύσκολον θέσιν. «Εἶνε φιλέλλην ὁ Λοτίς;» Νὰ μία ἐρώτησις, η δοπιά μου ἀπηγμύνθη ἀπὸ ἀπειδα στόματα, εἰς μίαν ἔξοδον μου ἀπὸ τὸ «Βωτούρο». Τὸ βέβαιον εἶνε δτὶ δὲν τὸ εἶχα σκεφθεῖ ἕως τὴν στιγμὴν ἐκείνην καὶ δὲν εἴμι ποροῦσα νὰ εἴμαι βέβαιος ἀν δ συγγραφεὺς τοῦ «Ισλανδοῦ Ψαρρᾶ» εἶνε η δὲν εἶνε φιλέλλην. Γύνω ἀπὸ δύο ἀργυρᾶ ζάρφια, δους ἄχνι-

ζεν ἔνας θαυμάσιος τουρκικός καφές, ἐμπόδιος εἰς τοὺς μαχετικούς σπινθηρισμούς μᾶς θερμάστρας, ἐνθυμούμην δτι ὅμιλησαμεν διὰ πολλά πράγματα μὲ τὸν συμπαθητικὸν αὐτὸν ξένον. Ἀλλὰ δὲν ἐνθυμούμην νὰ ὅμιλησαμεν πολὺ διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν Ἑλληνας. Μοῦ

λοκει σα την. Επωλεῖα καὶ τοὺς Σιναιάς πάσας
εἶχεν εἴτει ἀπλούστατα, χωρὶς καρμίαν ἔμφα-
σιν, ὅτι πρὸ εἰκόσιν ἐτῶν ἐπεσκέψθη τὴν Ἀ-
κρόπολιν ὑπὸ τὸ σεληνόφως. Καὶ νομίζω νὰ
διείδα κᾶποιαν ἀνησυχίαν εἰς τὴν ἔκφρασίν
του, κᾶποιαν ἀνησυχίαν ἐλληνικῆς ἐπιδρομῆς
ἐπὶ τοῦ θαυμασμοῦ του καὶ τῶν ἐντυπώσεών
του. Δὲν εἶχεν ἄδικον. Εἰς τὴν Κωνσταντινού-
πολιν κᾶποτε ἔνας ἀγαπητός μου κατὰ τὰ ὅλα
ἰατρός, ἡθέλησε νὰ τὸν ἀναμεῖξῃ, τίποτε περισ-
σότερον, τίποτε ὀλιγώτερον, εἰς τὸ γλωσσικόν
μας ζήτημα, τὴν μεγαλείτεραν πληγὴν καὶ τὸν
μεγαλείτερον γρῖφον τοῦ νεοελληνισμού. Τοῦ
εἶπεν ὅτι ὁ κ. Ψυχάρης ἔχει συνωμοτήσει νὰ
καταστρέψῃ τὴν γλῶσσαν μας καὶ τοῦ ἐξητοῦσε
τὴν γνώμην του. "Ο Λοτὶ δὲ ποιος ἥρχετο ἀπὸ
τὰ σύννεφα κατὰ τὴν συγήθειάν του, διπος
ἔγραφε ὁ ἴδιος, εἶπεν ἀπλούστατα εἰς τὸν
ἰατρόν, ὅτι πολὺ κακὰ κάμνει ὁ κ. Ψυχά-
ρης νὰ καταστρέψῃ τὴν γλῶσσαν τοῦ ἰατροῦ
καὶ τῶν ὅμοφύλων του. 'Αλλὰ δὲν ἐφαντά-
ζετο τὰς συνεπείας τῶν ἀθώων λόγων του.

Ο ιατρός ἔσπευσε νὰ δημοσιεύσῃ τὴν ἀλλην ἡμέραν εἰς μίαν ἐφημερίδα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διὶ ὃ γάλλος ἀκαδημαϊκὸς ἀπεδοκίμασε δριψύτατα τὸ γλωσσικὸν σύστημα τοῦ κ. Ψυχάρη. Ο κ. Ψυχάρος δὲν ἔχασε καιρὸν. Μία ἐπιστολὴ ἀμέσως ποδὸς τὸν Λοτί.

ζητούσα ἔξηγήσεις. Καὶ ὁ δυστυχῆς συγγραφεύς, ὁ ὅποιος θὰ ἐβλασφήμησεν ἑκατὸ φοράς τὴν ὥραν ποῦ ἀντήλλαξε δύο λέξεις μὲν ἔνα "Ἐλληνα, ἀπολογεῖται μὲ δῆῃ τὴν ἀφέλειαν καὶ ἔξηγει, πῶς ἐνῷ ἐπέστρεψε ἀπὸ τὰ σύννεφα, ἔνας ἰατρὸς τοῦ ἐβγῆκεν ἔξαφνα ἐμπόρος του καὶ τὸν ἐρώτοντες διὰ πράγματα ποῦ δὲν ἥξεν ψει καὶ τὰ ὅποια δὲν ἔνδιεφέρετο ἵσως νὰ μάθῃ. Ἄλλὰ δὲν ἔφθασεν αὐτό. Τὸ γλωσσικὸν μας ζήτημα τὸν κατεδίωξεν ἀκόμη: Ἐκόμη δὲν ἔφθασεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔνας ἄλλος ἐπίσης ἀγαπητός μού ἰατρὸς καὶ λόγιος, ἔκρινε καλὸν

νά τὸν μηῆση εἰς τὰ γλωσσικά μας μυστήρια. Καὶ ἐπειδὴ συνέπεσε δυστυχῶς ἡ ἀλησμόνητος ἐποκή τῆς «Ορεστείας», δ. ἀθῶος ἔενος ἤκουσε πάλιν πολλὰ καὶ διάφορα διὰ τὴν ἰκανθαρεύουσαν», τὴν «δημοτικήν», τὸν κ. Σωτηριαδῆν, τὸν κ. Μιστριώτην, τὸν κ. Ψυχάρην καὶ ἄλλα γριφώδη πράγματα. Ἡ ἀνησυχία

ον ἡτο εὐνόητος. Καὶ τὴν ἀνησυχίαν αὐτὴν
αἱ τὴν ἀδημονίαν του δὲν ἔλειψε νὰ μοῦ ἐκ-
ράσῃ, ὅταν ἐπείσθη ὅτι εἶχε νὰ κάμη μ'
να φιλήσυχον καὶ ὅχι πολὺ ἐνθουσιώδη διμ-
ητήν.

—Δέν έπηγα παρὰ δύο φοράς εἰς τὰς «Α-
θήνας. Εἶμαι πινεγμένος στὴν ἔργασία, βιάζο-
μαι νὰ στείλω τὸ τέλος τοῦ μυθιστορήματός
μου εἰς τὴν «Ἐπιμεδώρησιν τῶν Δύο Κόσμων»,
τοῦ μοῦ τὸ ζητοῦν, ἔχω νὰ κάμω ἀκόμη διορ-
θώσεις καὶ ἔχω καὶ τὰ βάσανα τῆς ὑπηρεσίας
μου. "Αν ἥθελε τούλαχιστον νὰ μοῦ τελειώσῃ
ὁ μυθιστόρημά μου δὲ ὑπαρχός μον. Δέν εί-
ενρετε πᾶς τὸ ἔχω βιαρεθεῖ. Τοῦ τὸ λέγω,
ιλλὰ δὲν θέλει μὲ κανένα λόγον.

Ο ὑπαρχος συγκεχυμένος διεμαρτυρηθη.
Χυβερνήτης και ὑπαρχος ἀντίλλαισαν ἔν-
άρδιον μειδίαμα.

— Ἐπῆγα, ἔξηκολούθησε, νὰ κάμω μερικάς τυ-
πικάς ἐπισκέψεις εἰς τὰς Ἀθήνας. Καὶ δολοὶ οἱ
υμπατριῶται σας μ' ἐφωτοῦν πᾶς μοῦ φαίνεται
‘Ελλάς, ὃν θὰ γράψω κανένα μυθιστόρημα ἐλ-
ηνικῆς ὑποθέσεως. Ἄλλα ἐγώ δὲν είδα καθό-
σου ἀκόμη τὴν Ἑλλάδα, δὲν γνωρίζω τίποτε,
ἐν τοῖς εἰχα καιρὸν νὰ τὴν ίδω. Τι δέλετε νὰ γρά-
ω; ‘Ισως ὅταν ξανάέλθω τὴν ἄνοιξιν, θὰ
χω καιρὸν νὰ κάμω μερικάς ἐκδρομάς. Είμαι
λεισμένος καθὼς βλέπετε εἰς τὸν ναύσταθμον
αἱ εἰς τὸ πλοίον μου. Φαντασθῆτε ὅτι μοῦ
ἴσταν ἀκόμη ὅτι δὲν ἀγαπῶ τὴν Ἑλλάδα,
πειδὴ δὲν βγαίνω ἀπὸ τὸ πλοίον μου. Ἄλλα
ιατί; Σᾶς βεβαιῶ ὅτι τὴν ἀγαπῶ πολὺ τὴν
Ἑλλάδα...

Σᾶς δρκίζομαι διτι μοῦ ἔκαμε λύπην ή πα-
πανέτική αὐτὴ ἔξομολόγησις.³ Επὶ τέλους ήτο
ποχθεωμένος ὁ ἀνθρώπος νὰ γεμίσῃ τὸν ἀέρα
ἐλθανμασμούνς, νὰ ὑποσχεθῇ ἔνα Ἑλληνικὸν
νυμιστόρημα, νὰ ὅμιλήσῃ εἰς τὸν «Παρνασ-
σὸν», νὰ δεχθῇ γεύματα μὲ ἀπαιτήσεις προπό-
τεων καὶ σύνεντειξεων καὶ περιποῆσεις, αἱ δ-
οῖαι ἔκαμαν μίαν φορὰν τὸν Μπουοζέ, εἰς τὰς
Καλάμας νομίζω, νάναθεματίσῃ τὰ βάσανα τῆς
πεοβολικῆς φιλοξενίας:

Καὶ δὲν εἶχε δικαιώμα νὰ ἔχῃ ἐπὶ τέλους
σονοκέφαλον, πονοστόμαχον, ἀνίαν, μελαγχο-
ίαν ἢ κούρασιν, διὰ νὰ μήν ἀνεβῇ καὶ νὰ χει-
ωροτημῇ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ φιλελληνισμοῦ;
Εγὼ τούλαχιστον τὸν δικαιολογῶ πληρέστατα,
ιότι μὲ δῆλην τὴν μηδαμινότητά μου, θὰ ἔκα-
ναν τὸ ἕδιον εἰς τὴν θέσιν τού καὶ θὰ ἐπρο-
μοῦσα δλίγας ὥρας εἰς τὴν παραλίαν τῆς
Σαλαμῖνος καὶ τὸν ναργιλέ, ποῦ ἐκάπυσεν εἰς

* «Παναθήναια» 30 Απριλίου σελ. 36.

τὸ καφενεδάκι τῆς Κούλουρης, μεταξὺ ἀνυπόπτων ἀνθρώπων καὶ μὲ τὴν συντροφίαν ἐνὸς ἀπλοῦ ἀνθρώπου, ὁ δποῖος ἔτυχε νὰ εἰξεύῃ δλίγας γαλλικάς λέξεις, ἀπὸ τὴν περιέργειαν, τοὺς θαυμασμοὺς καὶ τὰς περιποιήσεις τῶν ἀθηναϊκῶν αἰθουσῶν. Καὶ ὃ εἰμιοροῦσε μὲν ἵσως καὶ ὁ Λοτὶ νὰ ὑποσχεθῇ ἔνα μυθιστόρημα διὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ νὰ ὑποσχεθῇ ἀκόμη μὲ φραΐας λέξεις ὅτι ὃ διὰ ξαναγυρίσῃ μετ' ὀλίγον διὰ νὰ τὸ ἀναρτήσῃ εἰς ἔνα στῦλον τοῦ Παρθενῶνος. "Ολ' αὐτὰ τὰ ὑπεσχέθη ὁ Δ'Αννούντιο καὶ οὔτε ήμεις τὸν ξαναείδαμεν οὔτε διὰ τὸν Παρθενῶνος. 'Αλλ' ὁ Δ'Αννούντιο ἦτο «*un garçon habile*», δικὼς εἶπε κάποιος συγγραφεὺς συμπατριώτης τὸν καὶ ὅλοι δὲν εἰμιοροῦν νὰ τὸν δμοιάζουν. Καὶ ἔτοι καὶ ἐγὼ ἔμεινα ἀνανδος εἰς τὰς ἐρωτήσεις τῶν περιέργων καὶ ὁ Λοτὶ ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, χωρὶς νὰ περιβληθῇ τὴν μεγάλην ταινίαν τοῦ φιλέλληνος, μέχρι τῆς ὥρας.

**

Εἴπαν διτὶ ὁ Λοτὶ περιφρονεῖ τοὺς συγχρόνους τὸν, καὶ προσποιεῖται διτὶ ἄγνοει τοὺς μεγαλειτέρους συγγραφεῖς τῆς ἐποχῆς τοῦ. "Ἐνα περιστατικόν, ποὺ συνδέεται μὲ τὴν ἔρευναν τοῦ φιλέλληνισμοῦ τοῦ, μίαν ἔρευναν εἰς τὴν δποίαν ὑποβάλλονται ὅλοι οἱ ξένοι, μαζὶ μὲ τὰ τελωνειακὰ μαρτύρια, μὲ ἔπειτε περὶ τῆς εἰλικρινείας τοῦ. Ἐρχόμεθα ἔνα ἀπόγενυμα μὲ τὴν τορπιλοθέτιδα, ἡ δποία ἔκτελε τὴν συκονωνίαν Πειραιῶς – Ναυστάθμου. Ὁ Λοτὶ ἦτον διάγονος στενοχωρημένος ὑπὸ τῷ περιέργα βλέμματα, τὰ δποία ἔστρεφοντο πρὸς τὴν γνώνιαν τῆς μικρᾶς αἰθουσῆς, δποὺ ἔστέκετο δρόθιος, ζητῶν κάποιαν ἀπομόνωσιν. Ο οὐρανός μας, ὁ δποῖος τὸν ἐδέχθη τόσον ἀσχῆμα δλας τὰς ἡμέρας τῆς διαμόνης τοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔστάλαξε μὲ μίαν μονοτονίαν ἀνυπόφρον. Τοῦ ἐπρότεινα νάνεβωμεν εἰς τὸ κατάστρωμα καὶ τὸ ἐδέχθη μὲ προφανῆ ἀνακούφισιν. Παρεπλέομεν τὴν Κυνόδουραν, τὸ περίφημον κάρο – βράβαρο, δποὺ συνετρίψασαν φεύγονταί αἱ περσικαὶ τριήρεις. Ἡ ἔνδοξος θάλασσα ἀντανακλοῦσε δλην τὴν σκυθρωπότητα τοῦ οὐρανοῦ, βαρεῖα καὶ ἀκίνητος, χωρὶς φιλαρεσκείας καὶ χωρὶς μειδιάματα, ὡς νὰ ἐτέλει ἔνα αὐτηρὸν μημόστονον εἰς τὰ βάθη τῆς. Ὁ γόης θαλασσογράφος ἔφαίνετο ὡς νάνταλλάσσῃ ἔνα μυστικὸν διάλογον μὲ τὸ μέγα στοιχεῖον, εἰς μίαν σιωπηλὴν γλώσσαν, τὴν δποίαν ἐγνώριζαν οἱ δύο τους, μίαν συνεννόησιν πολὺ μελαγχολικήν.

— "Ἡ θάλασσα τῆς Σαλαμῖνος! εἶπα δειλάδειλά, ὡς νὰ ἔφοβονται νὰ διακόψω τὴν μυστικὴν συνεννόησιν.

Κανένα θαυμαστικόν, καμμία ἀναφώνησις, καμμία χειρονομία. Ο ἔνδοξος δμιλητῆς μου δὲν ὅμοιαζε καθόλου μὲ τὸν φιλέλληνας, ποὺ είχα γνωρίσεις ἔως τώρα. Τὸ βλέμμα τοῦ μόνον ἔγινε μελαγχολικότερον, βαθύτερον καὶ μᾶλλον ἀνήσυχον. Δὲν ἐπρόσθετο μίαν λέξιν.

"Ἐνας ἄλλος δμως ταξιδιώτης, ἔνας φίλος μου ἀξιωματικός, μὲ μίαν προσπάθειαν νὰ συγκινήσῃ τὸν ψυχὸν ἔνον, ἔλαβε δειλὰ τὸν λόγον.

— "Ο Αἰσχύλος, ὁ δποῖος ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἔνδοξον αὐτὴν ναυμαχίαν, τὴν περιέργαψη, δποὺς γνωρίζετε, τόσον ὑπερόχως εἰς τοὺς «Πέρσας» τοῦ. (Καὶ ἀπήγγειλε μερικοὺς στίχους τῶν «Πέρσων»). Βεβαίως ἐδιαβάσατε τοὺς «Πέρσας»...

Ο Λοτὶ ἐταράχθη δλίγον, ἔρριψε μερικὰ ἀνήσυχα βλέμματα γύρω τοῦ, ὡς νὰ ἐξητάσῃ τοὺς μίαν διέξοδον, καὶ ἐπαναπίπτων εἰς τὴν μελαγχολίαν του, ἀπήντησε μὲ ἔνα ψυχὸν μειδίαμα.

— "Οχι, δὲν τοὺς ἐδιάβασα, δὲν τοὺς γνωρίζω.

Ο ἀξιωματικός, ὁ δποῖος ἐγνώριζε τοὺς «Πέρσας» ἔμεινεν ἀνανδος, ὡς στήλη ἀλατος. Ἡ ὑπεροχὴ τοῦ ἀπέγαντι τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἀντὶ νὰ τὸν κάμη πλέον ὑπερηφάνων, ἔφαινετο ὡς νὰ τὸν ταπεινώνῃ. Ἡ σιωπὴ διεδέχθη τὸν σύντομον διάλογον, ὑπὸ τῷ μονότονον ψιχαλίσμα.

Καὶ ἐσκεπτόμην. "Οταν ὁ Λοτὶ ἔλεγεν εἰς τὸν Ἀλφόνσον Δωδέ, διτὶ δὲν γνωρίζει τὴν «Σαλαμῖνο», ἡτον ὀρισμένως εἰλικρινής. Ἐπὶ τέλος εἰμιοροῦσε νὰ περιφρονήσῃ καὶ νάγνοη τὸν Φλωμπέρ, ἀλλὰ νὰ περιφρονήσῃ τὸν Αἰσχύλον! Δὲν θὰ ὑπῆρχε πλινένας λόγος. Δὲν ἐγνώριζε τοὺς «Πέρσας» καὶ νομίζω διτὶ εἰμιορεῖ κανεὶς νὰ εἶνε μεγάλος συγγραφεὺς χωρὶς νὰ τοὺς γνωρίζῃ. Θὰ ἦτο εὔκολον βέβαια νάναφωνήσῃ:

— Τοὺς «Πέρσας»! "Ω, τοὺς ἐδιάβασα ἐκατὸ φορές. Εἰμιορεῖ κανεὶς νάγνοη ἔνα ἀριστούγγημα;..

Ο Δ'Αννούντιο θὰ ἔλεγε:

— "Οταν ἡ τρόπις τοῦ πλοίου μου ἔφρικάσσειν εἰς τὸ φίλημα τῶν ιερῶν δύσκολων, δρυτοῖς ἐπάνω εἰς τὸ κατάστρωμα, ἔχαιρεταις τὴν Σαλαμῖνα, μ' ἔνα χορικὸν τοῦ Αἰσχύλου.

Ο Λοτὶ δὲν τὸ εἶπε, δὲν ἡθέλησε νὰ τὸ εἰπῆ.

Ἄντο δὲν ἐμπόδιζε νὰ εἶνε εὐγλωττοτέρα ἡ μελαγχολίᾳ του. Τὸ βλέμμα του, προστηλωμένον εἰς τὴν σκοτεινὴν θάλασσαν, ἔφαίνετο νὰ βολέψῃ τὸν μυστηριώδη βυθόν, δποὺ κοιμῶνται τὰ περσικὰ ἔντονα. Καὶ ὡς συνέχειαν κάποιας μακρᾶς σκέψεως, εἶπε μετ' ὀλίγον.

— Αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἀκριβῶς περιγράφω τὰ ἐρείπια τῶν ἀνακτόρων τοῦ Ξέρξου, εἰς τὴν Περσέπολιν. Δὲν ὑπάρχουν εἰς τὸν κόσμον μεγαλοπρεπέστερα ἐρείπια. Διέσχισα ἔφηπτος δλην τὴν Περσίαν νὰ φθάσω ἔως ἐκεῖ... Δὲν εἶδα μεγαλείτερον θέαμα εἰς τὴν ζωὴν μου, ἐπανέλαβε μετ' ὀλίγον.

— Κάποια μυστικὴ είμαρμένη σᾶς ἔφερε, διδάσκαλε, νὰ ζωγραφίσετε τὰ πένθιμα ἐρείπια, ποὺ εἶδαν τὴν δόξαν τοῦ μεγάλου βασιλέως, ἐπάνω εἰς τὴν θάλασσαν αὐτὴν εἰς τὴν δποίαν εἶδε βυθιζόμενα καὶ συντριβόμενα τὰ πλοῖα του.

Ο Λοτὶ ἔσιώπω.

— Λέγουν διτὶ ἀπὸ τὸν λόφον αὐτὸν ἐκεὶ ἐπάνω εἶδεν διό μέγας βασιλεὺς τὴν καταστροφὴν τοῦ πλοίου του.

Ο Λοτὶ δὲν ἔστρεψε καὶ νὰ ἰδῃ τὸν λόφον. Καὶ δμως ἔφαίνετο ὡς νὰ βλέπῃ περισσότερον καὶ βασιλεύοντας τὸ πλοῖον μου, διτὶ ἔκαμα προσκήνης, διτὶ παρενέρθην εἰς τὸ βάπτισμα μὲ μεγάλην στολήν. Καὶ τὸ χθεσινὸν ταχυδρομεῖον μοὺ ἔφερε ἔνα πλῆθος ἐπιστολάς, ἀπὸ τὸ «Ζουρνάλ» ἀπὸ τὴν «Ηχὸν τῶν Παρισίων» διό, ἀπό... ποὺ μοὺ ζητοῦν πληροφορίας διὰ τὴν περιφρονήν αὐτὴν ἔσορτην. Φαντασθῆτε διτὶ μοὺ ἀπέδωκαν κ' ἔνα ποίημα, ποὺ ἔγινε διὰ τὴν γάτα μου.

**

Δὲν εἶνε περιέργον ἐσκεπτόμην μετ' ὀλίγον, διταν ἀπεχαιρέτισα τὸν Λοτὶ εἰς τὴν προκυμαίαν τοῦ Πειραιῶς, δὲν εἶνε περιέργον διτὶ ὁ ἀνθρώπος αὐτὸς παρεξηγεῖται διαρκῶς. Εἶνε δύσκολον νὰ συνδυάσῃ κανεὶς τὴν ψυχὴν τοῦ ναύτου, τὴν θρεμμένην μὲ τὰς μοναξίας τοῦ πελάγους, μὲ τὴν συναναστροφὴν τῶν ἀπλῶν καὶ εἰλικρινῶν ἀνθρώπων, μὲ τὰς σιωπηλὰς ἐνατενίσεις τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῦ πελάγους, μὲ τὴν μελαγχολικὴν φιλοσοφίαν τῆς μονοτόνου ζωῆς τῆς γεφύρας, μὲ τὴν σιωπὴν τῶν διλιβρέκτων ἀγρυπνῶν, μὲ τὴν ἀνίαν τῶν μακρῶν πλόων, μὲ τὸν μεγάλων φαντασμαγοριῶν τῆς φύσεως καὶ τῆς ζωῆς, εἶνε δύσκολον νάρδιονίσης κανεὶς τὴν ψυχὴν αὐτὴν πρὸς τὰς κοσμικὰς ἀπαιτήσεις, πρὸς τοὺς νόμους μιᾶς συστηματικῆς ζωῆς, πρὸς τὴν παράστασιν ἐνὸς ἀνθρώπου τῶν γραμμάτων, δπως τὸν θέλομεν καὶ τὸν φανταζόμενα, καὶ ἐνὸς Ἀκαδημαϊκοῦ. Καὶ τὰς παρεξηγήσεις αὐτὰς τὰς γνωρίζει καὶ τὰς ἐνγοεὶ καὶ τὰς αἰσθάνεται, μ' ἔνα πικρὸν μειδίαμα.

— Επρογευματίζαμεν μίαν ἡμέραν — κατόπιν μιᾶς πολὺ φιλόφρονος καὶ πολὺ ἔγκαρδίου προσκήνησεως — ἐπὶ τοῦ «Βωτούρ», μέσα εἰς τὴν δεξαμενὴν τοῦ ναυστάθμου. Μία λευκὴ γάτα τῆς Αγκύρας, ἐτοίβετο, μ' ἔνα γλυκύτατον δόγχον, εἰς τὰ πόδια τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ.

— Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε μίαν ἀταξίαν: νὰ τασσω τὴν γάταν μου ἐδῶ στὸ τραπέζι. Τὴν ἔχω κακούσουειδίσει.

— Εἰνε βέβαια ὡς ἀγαπημένη σας γάτα, ὡς Βαλκή, ποὺ ἐβαπτίσατε τελευταίον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Αἱ λεπτομέρειαι τῆς ὀραίας ἐστῆς ἔφθασαν ἔως τὰς ἐλληνικὰς ἐφημερίδας.

— Εμειδίασε μὲ κάποιαν πικρίαν.

— Δὲν εἰμιορεῖτε νὰ φαντασθῆτε τὸ ὑπόφερο, μὲ τὰς ἐφημερίδας, τὶ γράφουν εἰς βάρος μου. "Έκαμα μίαν ἐντελῶς φιλικὴν ἐστήν τινας διὰ να διασκεδάσω τὰ παιδιά φιλικῆς οἰκογενείας εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Μοὺ ἔγραφαν διτὶ ἐσημαίστολισα τὸ πλοῖον μου, διτὶ ἔκαμα προσκήνης, διτὶ παρενέρθην εἰς τὸ βάπτισμα μὲ μεγάλην στολήν. Καὶ τὸ χθεσινὸν ταχυδρομεῖον μοὺ ἔφερε ἔνα πλήθος ἐπιστολάς, ἀπὸ τὸ «Ζουρνάλ» ἀπὸ τὴν «Ηχὸν τῶν Παρισίων» διό, ἀπό... ποὺ μοὺ ζητοῦν πληροφορίας διὰ τὴν περιφρονήν αὐτὴν ἔσορτην. Φαντασθῆτε διτὶ μοὺ ἀπέδωκαν κ' ἔνα ποίημα, ποὺ ἔγινε διὰ τὴν γάτα μου.

— Εἰχα ἰδεῖ τῷ ὄντι καὶ τὴν περιγραφὴν καὶ τὸ ποίημα. "Ητο χαριτωμένον.

— Δὲν τὸ ἀρνούμαι, ἀλλ' εἶνε στίχοι ἐνὸς ἀξιωματικοῦ μου.

— Ο υπαρχος τοῦ πλοίου ἐβεβαίωσε τὴν πατρότητα τῶν στίχων μ' ἔνα μειδίαμα καὶ ἀνέφερε τὸ ὄνομα τοῦ ἀξιωματικοῦ.

— Αἱ ἐφημερίδες εἶναι παντοῦ αἱ ἴδιαι, εἶπα.

— Πουνενὰ δπως στὴν Γαλλίαν, εἶπεν διο Λοτὶ μὲ κάποιαν πικρίαν, δυσκόλως ἀποκρυπτομένην. Φαντασθῆτε διτὰ τὴν υπόδοχην μοὺ στὴν Ἀκαδημίαν ἔγραφαν διτὶ παρουσιάσθητα καὶ τὰ χέρια μου φορτωμένα ἀπὸ δακτυλίδια καὶ πολυτίμους λίθους. Σᾶς βεβαιόνω διτὶ τὰ χέρια μου ἡσαν δπως τὰ βλέπετε τώρα.

— Καὶ μοὺ ἔδειξε δύο ἀβρά κέρια, κέρια συγγραφέως μᾶλλον παρὰ ναύκου, μὲ γυμνὰ δάκτυλα.

"Όταν έπεράσαμεν ἀργότερα εἰς τὸ γραφεῖον του, νὰ πάρωμεν ἔνα θαυμάσιον τουρκικὸν καφέν, κοντά εἰς τοὺς ὥραιούς σπινθηρισμοὺς τῆς θεομάστρας, ἐπρόσθεσε, ώσει συνεχῆσαν τὴν σκέψιν του.

— "Εγράφαν ἀκόμη καὶ ἔξαιρολυθοῦν νὰ γράφουν δτι ἐπῆρα τὸ φευδώνυμόν μου ἀπὸ ἔνα διμώνυμον ἄνθος τῶν Ἰνδίων. Ἀλλὰ κανένα ἄνθος μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸς δὲν ὑπάρχει εἰς τὰς Ἰνδίας. Μοῦ τὸ ἔδωσεν ἡ βασίλισσα Πομαρὲ εἰς τὸ Ταΐτι. Μοῦ ἡσεῖ καὶ τὸ ἔκρατησα. Αὐτὸς εἶνε ὅλον.

— Ἡ παράδοσις ἀγαπᾶ πάντα νὰ πλέκῃ τὸν μυθικὸν ἴστον τῆς γύρω ἀπὸ τοὺς ἐνδόξους ἀνθρώπους, ἐπρόσθεσα.

— Μοῦ εἶνε ἀδιάφορον. "Ἄς γράφουν δτι θέλουν, εἴπε.

Τοῦ είχα ξητήσει μίαν εἰκόνα του διὰ τὰ «Παναθήναια».

— Αἱ εἰκόνες μουν μὲ προδίδουν, βλέπετε, δπως καὶ αἱ ἐφημερίδες. Εἶδα εἰκόνας μουν εἰς τὰς δποίας δὲν ἀναγνωρίζω τὸν ἑαυτόν μου. "Εγράφα πρὸς ἡμερῶν νὰ μοῦ στείλουν μερικὰ ἀντίτυπα τῆς τελευταίας μου φωτογραφίας ἀπὸ τὸ Παρίσι καὶ θὰ σᾶς τὴν δώσω εὐχαρίστως. Θὰ σᾶς τὴν δώσω ὡς φιλικὴν ἀνάμνησιν, διὰ σᾶς, δὅλι διὰ νὰ δημοσιεύθῃ.

Τοῦ ὁμίλησα διὰ τὴν προσωπογραφίαν του, μὲ τὴν Σταμπούλ εἰς τὸ βάθος, τὴν δποίαν ἐδημοσιεύσαν τὰ «Παναθήναια» καὶ διὰ μίαν ἄλλην εἰκόνα του μὲ στολὴν Βεδονίνου.

— Ἡ προσωπογραφία μουν ἔκεινη εἶνε ἔνα πολὺ καλὸν ἔργον. Μοῦ τὴν ἔκαμεν ἔνας φίλος μου ζωγράφος. Ἀλλὰ τὰ ἀντίγραφά της, δσα ἐδημοσιεύθησαν, εἶνε ἔλειπνά, δὲν τὴν ἀποδίδουν καθόλου. Ἡ ἄλλη εἶνε μίαν ἰδιοτροπία. Δὲν ἔχω πλέον κανένα ἀντίτυπον. Πολὺ δύσκολα δμως ειδρίσκω τὸν ἑαυτόν μουν εἰς δλας μου τὰς εἰκόνας.

— Ισως δὲν είχε ἀδικον. Διὰ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ζοῦν μίαν ἐσωτερικὴν ζωήν, εἶνε τὸσον προδοτικὰ δλα τὰ δροιώματα καὶ δλαι αἱ εἰκόνες, εἴτε γράφονται μὲ τὸν χρωστῆρα, εἴτε μὲ τὴν πέννναν, εἴτε μὲ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου.

* *

Ἐννοῶ τώρα πολὺ καλά, διατί, δταν ἔνας συντάκτης ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος τοῦ εἴπεν εἰς μίαν συνέντευξιν του, δτι ἐπροσπάθησε νὰ ζωγραφίσῃ τὴν ψυχήν του εἰς ἔνα ἀρδον, ἐμείδιασε μὲ τὸσον ἐμφανικὴν ἀμφιβολίαν. Εἶνε τάχα τὸσον εὔχολον νὰ βολίσῃ κανεὶς τὸ βά-

θος μιᾶς ψυχῆς, τὸσον μελαγχολικῆς, δπως τοῦ συγγραφέως τῆς «Ἀζυαδέ». Καὶ ἐνθυμήθην μίαν ἄλλην παλαιοτέραν συνέντευξιν, τὴν δποίαν εἶδα κάποτε εἰς τὴν «Βελγικὴν Ἀνεξαρτησίαν» καὶ τῆς δποίας ἐνθυμοῦμαι ἀμυδρῶς δλίγα σημεῖα. "Ισως ἔκει μέσα δτοί, ἀφισε νὰ συρθῇ δλίγον περισσότερον ἔνα παραπέτασμα τῆς ἐσωτερικῆς του ζωῆς. Ὁ περίημος ἀνταποκριτής τοῦ βελγικοῦ φύλου, δΖάν Μπερνάρ, ἐριψοκινδύνευσε μίαν τολμηρὰν ἐρώτησιν.

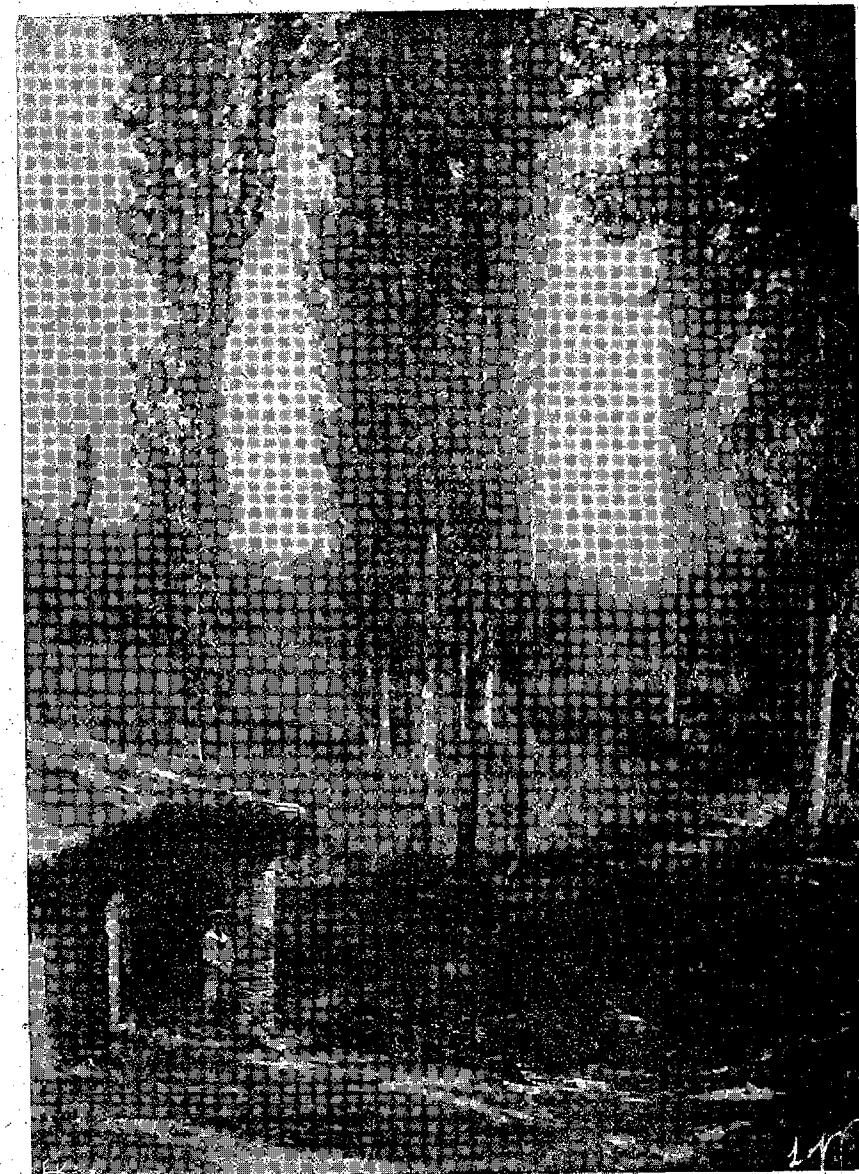
— Επιτρέψατε μου νὰ ἔξαντλήσω τὴν ἀδιακοισίαν μου, τοῦ εἴπε εἰσθε, δπως λέγομεν, συνήθως εὐτυχῆς ἀνθρώπος;

Οἱ σπινθηροβόλοι ὀφθαλμοὶ τοῦ Λοτί, τὸσον σπινθηροβόλοι, λέγει δ Μπερνάρ, ὁστε νομίζει κανεὶς δτι διετήρησαν τὰς ἀντανακλάσεις τῶν μεγάλων οὐρανῶν τῆς Ἀνατολῆς, ἐσκιάσθησαν μίαν στιγμὴν καὶ ἀφοῦ ἐσκέφθη δλίγον, εἴπε μὲ μίαν σβυσμένην φωνήν.

— Εὐτυχῆς! Φαίνεται πῶς ἔχω τὸ πᾶν διὰ νὰ είμαι καὶ δμως εὐτυχῆς!.. "Οχι, μοῦ εἴπατε δτι δτος δτι ἡ ἐρώτησις σας ἡτο ἀδιακοιτος, ἐπιτρέψατε μου νὰ μη σᾶς ἀπαντήσω...

Καὶ δμως εἰς ἔνα δλλο σημεῖον τῆς συνεντεύξεως αὐτῆς, δ Λοτί δὲν ἀπέφυγε κάποιος ἐξομολογήσεις.

— Θέλετε προσωπικὰ λεπτομερεῖας, εἴπε. Αὐτὸς μὲ στενοχωρεῖ δλίγον, διότι, μὲ δτι καὶ δν λέγουν, δὲν μ' ἀρέσει νὰ ἔνασχοληται τὸ κοινὸν μαζί μου τὸ ἔργον μου τοῦ ἀνήκει δς τὸ κρίνη, ἀλλ' ἔγω θὰ ηθελα νὰ μείνω εἰς τὴν σκάμνη. Η ζωή μου μὲ λίγα λόγια εἶνε πολὺ ἀπλῆ παιδί, ήμουν λατρευμένος ἀπὸ τοὺς γονεῖς μου, χαϊδεμένος, μοσχαναθρεμένος. Μεγάλωσα μέσα στὴν ἀρχοντιά, ἐπήγανα ἵπασια καὶ ἔκανα δτι μποροῦσε νὰ μοῦ περάσῃ ἀπὸ τὸ μυαλό. Τίποτε δὲν μοῦ ἔλειψε. Στὰ εἴκοσι μουν χρόνια πέθανε δ πατέρας μου. "Η λύτη τότε πλάκωσε τὸ σπίτι μας δ πατέρας μουn ἡτο δ καλλίτερος ἀνθρώπος μὲ τὸν θάνατόν του δ στενοχωρία μπήκε στὸ σπίτι μας, πουλήσαμε τὰ ἔπιπλα μας, τὸ παλαιὰ ἔπιπλα ποῦ ἀνάμεσά τους είχα ἀναστηθεῖ καὶ τάγαπονσα σὰν φύλους πουλήσαμε καὶ τὸ σπίτι μας, τὸ σπίτι ποῦ γεννήθηκα καὶ ποῦ ἐλπίζω νὰ πεδάνω, γιατὶ ἀργότερα ἡμιπόρεσα νὰ τὸ ξαναγοράσω, μὲ τὰ χρήματα ποῦ ἔβγαλα ἀπ' τὴν πέννα μου. Μά, τὰ οἰκογενειακά μας ἔπιπλα, ποῦ καθένα ἀπ' αὐτὰ ἔκρυψε μιὰ ἐνθύμησι καὶ ποῦ ἀνάμεσά τους ἔπαιξα τόσες φορές, δὲν ἡμιπόρεσα νὰ τὰ ξαναποκτήσω καὶ

ΤΟΥΙΟΝ ΘΕΣΣΑΛΙΚΟΝ — ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ ΠΗΝΕΛΟΠΗΣ ΦΩΤΙΔΗΣ

αὐτὸν εἶνε ἀκόμα καὶ σήμερα τὸ μεγαλείτερό μου παράπονο.

— Εχετε τόσες ἄλλες χαρὰς γιὰ νὰ τὸ ξεχνᾶτε.

— Ναι, μὰ δὲν ἔχει νὰ κάμη, εἶνε παλαιοὶ φύλοι, χαμένοι γιὰ πάντα. Λοιπὸν στὰ εἰκοσί μου χρόνια, βρέθηκα χωρὶς περιόδους. Ή αὖτη τῶν συγγενῶν μᾶς ἔμεινε τότε καὶ μάλιστα τῆς θείας μου Κας Νελλή Λιπνέρ, τῆς μαντιστοριογράφου, μᾶς θείας ποὺ τὴν ἀγαπῶ πολὺ καὶ μ' ἀγαπᾷ. Φαντασθῆτε πῶς γιὰ πολλὰ χρόνια ἡ μητέρα μου, ἡ ἀδελφή μου κ' ἔγώ; ἔζουσαμε μόνο μὲ τὸν μικρὸν μισθὸν τοῦ σημαίοφρόου.

— Τότε, νομίζω, σᾶς πρωτοηλθε ἡ ίδεα νὰ γράψετε.

— Ναι, ἐμάζεψα μερικὲς σημειώσεις, ἀναμνήσεις, ἐντυπώσεις ταξιδίων κ' ἀδημοσίευσα τὴν «Αζιώδε», τὸ πρῶτο μου βιβλίο... «Ολα μου τὰ βιβλία τὰ ζητσα. Η «Αζιώδε» διως εἶνε τὸ εἴλικρινέστερο, τὸ διλγάτερο περιποιημένο καὶ τὸ αἰσθημα αὐτὸν τῆς νεότητός μου, ποὺ ἔκλεισα μέσα, εἶνε τὸ πλέον σπαρταριστὸ κεφάλαιο τῆς ζωῆς μου» αὐτὴ ἡ «Αζιώδε» εἶνε πάντα γιὰ μένα, μία πληγή, ποὺ δὲν ἔπαινε ποτὲ νὰ ματώνῃ...

Δὲν εἰκένωδο μὲν εἶνε ἡ πληγὴ τῆς «Αζιώδε» ἡ ἄλλη πληγὴ ποὺ αἰμορραγεῖ ἀκόμη εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς τοῦ Λοτί. 'Αλλ' ἀρκεῖ νὰ μείνῃ κανένες διλίγον, πολὺ διλίγον μαζί του, διὰ νὰ ἔννοησῃ ὅτι εἰς τὸ βάθος τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ, ἀπὸ τὸν διπόνον τίποτε δὲν λείπει διὰ νὰ εἶνε ἐντυχής, διὰ τὸ εἴτεν διάθιος, καὶ τι πονεῖ καὶ κατί τι στάζει αἷμα.

* *

* *

Ξαναεῖδα ἀκόμη διλίγας φοράς τὸν Λοτί, πρὸν ἀφίσῃ τὴν Σαλαμίνα. «Ενα βράδυ, τὸν συνώσευσα εἰς τὸ Βασιλικὸν Θέατρον. Εχρειάσθη πολὺ νὰ τὸν πείσω.

— Εἶνε χρόνια πολλὰ ποὺ δὲν πηγαίνω σὲ κανένα θέαμα. Καὶ δύως θέλω νὰ ίδω τὴν Μίς Δέγκαν. «Ηκουσα πολλὰ γι' αὐτήν.

— Ελάτε, θὰ κρυφθοῦμε σὲ καμμιὰ γωνιά, τοῦ εἴπα.

— «Οχι, θὰ μὲ ἀναγνωρίσουν καὶ αὐτὸν μ' ἐνοχλεῖ. Θὰ προτιμοῦσα τὸ βάθος κανενὸς θεωρείου ἢν διπήρχε.

«Εσκέφητα τὸν φίλον μου κ. Στεφάνου. Εχρειάσθησαν τηλεφωνήματα, διατυπώσεις, τυπικότητες διὰ νὰ ληφθῇ ἡ ἀδεια τοῦ Βασιλέως. Τὸ θεωρείον τῆς διευθύνσεως εἶνε ὡς

γνωστὸν αὐλικὸν θεωρεῖον. Ὁ Βασιλεὺς δὲν θὰ ἤρετο ποτὲ τὴν φιλοξενίαν εἰς τὸ θέατρόν του, διὰ τὸν συγγραφέα τὸν διπόνον ἔξενος τόσον φιλοφρόνως εἰς τὸν οἶκον του. Καὶ τὴν παρεχθῆσε προθύμως. «Εσκενσα νὰ ἀναγγείλω εἰς τὸν Λοτί τὴν ψηλήν πρόσκλησιν, ἀνύποπτον δὲν αὐτῶν τῶν λεπτομερειῶν. Γῆγ ἀπεδέχθη εὐγνωμόνως.

— Ο βασιλεὺς σας εἶνε διὰ πλέον χαριτωμένος βασιλεὺς, μοῦ εἶπε. Καὶ οἱ ποιγκητές σας ἀξιαγάπητοι. Πόσον ἔλυτήθηκα διὰ δὲν ἔλαβα τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσω τὴν Βασίλισσαν. Ήτο μία ἀπὸ τὰς ζωηροτέρας μου ἐπιθυμιές...

Μετ' διλίγον εὐδισκόμενα πρὸ τοῦ θεάτρου. Μᾶς ἥκολούθει διὰ πιστός τοῦ ὑπηρέτης, διὰ Οσμάν.

— Δὲν θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ εὔρωμεν μίαν θέσιν διὰ τὸν καῦμένον Όσμάν; Τὰ εἰσιτήρια, δπος μαντάνω, εἶνε διὰ ἔξηντημένα...

Μοῦ εἶπε, μ' ἔνα τόνον παρακλητικόν, γεμάτον καλοσύνην καὶ ἀπλότητα, διὰ τὸν πιστόν τοῦ ἀνθρώπουν

Ο φίλος μου κ. Στεφάνου ὑπῆρξε ἐκτάκτως φιλόξενος. Ενρέθη καὶ μία μέσις διὰ τὸν Όσμάν. Καὶ κατ' αὐτὸν τὸν δρόπον οἱ Αθήναιοι, τὸ περίφημον ἔκεινο βράδυ, εἶδαν ἡ δὲν εἶδαν μεταξὺ τοῦ κ. Θών καὶ τοῦ κ. Στεφάνου ἔνα ξένον, μὲ πολιτικήν περιβολήν, διὰ διπόνος ἡτο δ. Πιέρ Λοτί, ἐνθουσιασμένος ἀπὸ τὰς πλαστικότητας τῆς Δέγκαν καὶ ἀηδιασμένος ἀπὸ τὸν χορὸν τῶν φασοφρόων τῆς.

Τὸ βράδυ ἔκεινο ἀπεκαιρεῖται τὰς Αθήνας μὲ τὴν ὑπόσχεσιν νὰ ἐπανέλθῃ τὴν ἀνοιξιν. Εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τὸν ἐπεριμένε τὸ λευκόμα μᾶς δεσποινίδος. Καὶ ἔγραψε βιαστικά: «Ἀν τὸ ξενοδοχεῖον ἀντὶ «Μεγάλη Βρετανία» ὀνομάζετο «Μεγάλη Γαλλία» θὰ ἡτο χιλιάκις ὁραιότερον». Ήτον δρά γε παρεξήγησις τῆς προελεύσεως τοῦ λευκώματος ἡ ἐκδίκησις διὰ τὴν ἐνόχλησιν; Δὲν γνωρίζω. «Ἀλλ' ἡ καλὴ δεσποινίς ἔμεινεν ἀπογοητευμένη. Τί εἶχε νὰ κάμη αὐτὴ μὲ τὰ ξενοδοχεῖα; Μετ' διλίγας ἡμέρας τὸ «Βωτούρ» ἀφίνε τὰ νερὰ τῆς Σαλαμίνος.

* *

«Ενα πρωὶ ἔξαφνα εἶδα καὶ πάλιν τὸ «Βωτούρ» εἰς τὸν Πειραιᾶ. Μία ἐπιστολὴ τοῦ Λοτί μοῦ ἔφυσε συγχρόνως. «Ἄλεν ἀφίσῃ ποτὲ τὸ πλοῖον. Θὰ εἶμαι ἐντυχής νὰ σᾶς ξαναίδω....» Εἶχε ξαναέλθει διὰ νὰ παρευρεθῇ εἰς τὰ ἔγκαντα τοῦ Λαρισσαϊκοῦ, κατὰ διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως του. Τὴν ἄλλην ἡμέραν ποὺ ἐπῆγα

νὰ τὸν ἐπισκεφθῶ, τὸ «Βωτούρ» εὑρίσκετο εἰς τὰς εἰδη ἀπάρσεως.

— Δὲν ἔχω παρὰ δλίγα λεπτὰ νὰ σᾶς ίδω. Βλέπετε, φεύγομεν.

Μία χαρὰ ἡτο ζωγραφισμένη εἰς τὸ πρόσωπόν του, ως ξενητευμένου ἐπιστρέφοντος εἰς τὴν πατρίδα του.

— Καὶ τὰ ἔγκαντα;

— Εὐτυχῶς θὰ ἔληγη τὸ «Κονδόρ».

— Φαντάζομαι πόσον είσθιε εὐτυχισμένος, νὰ ἐπιστρέψετε εἰς τὸν τόπον τῶν ὄνειρων σας.

— «Α! ναὶ ή Σταμπού! Δὲν σᾶς τὸ κρύβω, εἶμαι πολὺ εὐτυχής, νὰ ξαναγυρίσω.

Καὶ διὰ τὸν άνθρωπον αὐτός, διὰ ἔρωτευμένος μὲ τὴν Ανατολήν καὶ τὰ χρώματά της, μοῦ ἔσφιξε

ἔγκαρδίως τὸ χέρι, ἀνυπόμονος νὰ δώσῃ εἰς τὸν σηματοτηλέγραφον τὸ παράγγελμα: «Πρόσω ηρέμα. Πρόσω διλοτάχως».

«Η Ακρόπολις υψωνεν διπισθέν μας τὴν λευκήν της δέξαν. Ο Λοτί δὲν μοῦ ἀφήκε καμμίαν παραγγελίαν δι' αὐτήν. Ο γυναικολόγος Ποζί δὲν τούτοις ἀφίνων τὸς Αθήνας, τὰς ἀπεκαιρετισμένας μὲν εἶνας μέγας ιατρὸς καὶ δ. Λοτί δὲν ἔπιανε νὰ ξεναγηθεί τοῦ θεάτρου, ιδιαιτέρως συμπαθητικός, ιδιαιτέρως συμπαθητικός.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

Στὸ φίλτατο Γιαννούλη Μπόνη.

Τὸ νύχτωσε τὸ σπῆτη μας διὰ τὸν θρήνον, καὶ τὸν χαμοῦ τὸ ἀγρια στοιχειὰ τὸν σφύσανε τὸ φῶς. Τώρα μεσ' στὰ εἰκονίσματα θαρρῶ ἡ ψυχὴ τοῦ κρίνον πᾶς ἀργοφέγγει στὸ βονβό σκοτάδι τῆς νυχτός.

Τὰ πάντα γύρω εσώπασαν στὸ νεκρικὸ παιάνα καὶ χόρεψαν τὸ θλιβερὸ χορὸ τοῦ χωρισμοῦ, τὴν ἄλλη αὐγὴ μᾶς ξύπνησε θρηνῶντας τὸ ή καπτάνα, καὶ δ. ηχος μᾶς ξανάνοιξε τὴν βρύση τοῦ ματιοῦ.

Τὸν ὑπρο στὴν ἀρρώστεια τοῦ τὸν μάρωνε τὸ χάδι καὶ ή μάνα τὸ παράστεκε στὸ λίκνο μὴν τῆς φύγη καὶ δταν ξυπνοῦσε γύρενε μὲ τὴν τροφὴν δμάδι καπτοιον σὰν νὰ τὸν ζήταγε στοῦ παντυλιοῦ τὰ δίγη.

Η Μοῖρα ηρέμει καὶ τοῦπαξε τὴν πλάνα τῆς δροχήστρα μὲ τὸν Ρινθμοῦ τὰ κνύβαλα καὶ τὰ βραχνὰ βιολιά, τὸ μάγεψαν, τὸ πλάνεψαν τῆς Συμφροσᾶς τὰ σεῖστρα καὶ τὸ θανάτου τὰ στοιχειὰ τὸν πήραν τὴν λαλιά.

ΡΩΜΟΣ ΦΛΥΡΑΣ

ΤΟ ΔΕΚΑΔΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Πρέπει ίσως νὰ ἐνθυμηθῇ κανεὶς τὴν εὐδαίμονα λησμονημένην ἑποχὴν κατὰ τὴν δοτὸν, καθὰ τούλαχιστον δὲ. Καμπούρογλους διηγεῖται, οἱ διδάσκαλοι ἔσυρον εἰς τὰς δόδοντας τὰ ἀνυπόδητα παιδία φερέοικοι καὶ ἀνεν σχολείον διδάσκοντες διὰ παραβολῶν καὶ ὑποβάλλοντες τοὺς μαθητὰς εἰς τὴν ἀριθμητικὴν καὶ εἰς τὸ ψῦχος συγχρόνως,—ὅπως ἐννοήσῃ τὴν πρόδοδον τὴν δοτὸν ἐπιτέλει εἰς τὴν Ἑλλάδα η σχολικὴ ἔκθεσις παρουσιάζουσα ἔνα μικρὸν ἀλλὰ τέλειον κάτοπτρον τῆς εὐρωπαϊκῆς παιδαγωγικῆς.

Διότι εἰς τὰς δλίγας αἰθουσας τοῦ μικροῦ μεγάρου τῆς δδοῦ Ἀκαδημίας δύναται τρόντι νὰ λάβῃ κανεὶς μίαν ἀκριβῆ καὶ ὡραίαν γνῶσιν τῆς παιδαγωγικῆς. "Ολαι αἱ ἀνακαλύψεις καὶ δλαι αἱ τελειοποήσεις τῶν ἑπιστημῶν ἀπλοτοιημέναι καὶ εὐληπτοι ὅστε νὰ εἰσέρχονται εἰς παιδικὸν ἔγκεφάλους, — αὐτὴ εἶνε η βάσις τῆς νεωτέρας παιδαγωγίας καὶ αὐτὸ προσοιδεῖται η σχολικὴ ἔκθεσις.

Διότι δὲ πρέπει νὰ ἀπατηθῇ κανεὶς. "Η ἀνατομία καὶ η ζωολογία, η χημεία καὶ η φυσική, η ψυχολογία καὶ η φιλοσοφία, δλα συντείνουν εἰς τὸ νὰ σχηματίσουν τὰ ἐφόδια μιᾶς πολιτισμένης καὶ τελείας ἔκπαιδεύσεως. «Θὰ θίμουν εὐτυχῆς ἀνέξων μετὰ ἔκατὸν, ἔτη καὶ ἐδυνάμην νὰ ὄψω μίαν ματιὰν εἰς μίαν στοιχειώδη φυσικὴν ἢ χημείαν τῶν δημοτικῶν σχολείων, ἔλεγε περόπου δ Ρενάν. Πόσα πράγματα θὰ λέγωνται ἔκει τὰ δοτὰ θὰ ἔδιδα ἔτη τῆς ζωῆς μου διὰ νὰ γνωρίζω».

Πόσα ἔτη τῆς ζωῆς του θὰ ἔδιδε δ Καρτέσιος καὶ δ Νεύτων διὰ νὰ ωψουν ἐν βλέμμα εἰς τὴν σχολικὴν ἔκθεσιν τῶν Ἀθηνῶν. Τὸ τμῆμα τῆς φυσικῆς, παραδείγματος χάριν, δπου ὑπάρχουν τὰ τηλέφωνα ἀπλοτοιημένα διὰ τὴν ἀντιληφτικὴν παιδικῶν ἔγκεφάλων, οἱ φωνόγραφοι, οἱ τηλέγραφοι δλα τὰ ἥλεκτρικὰ φαινόμενα ἀπὸ τῶν σπινθήρων μέχρι τῶν ἀντανγείων τῶν γεσλερίων σωλήνων, δπου αἱ ἀπάται τῆς δπτικῆς, δπως καὶ τῆς μηχανικῆς τὰ φαινόμενα δλα ἀντιρροσωπεύονται, διότι μίαν τε-

λείαν εἰκόνα τῶν νεωτέρων τῆς ἑπιστήμης ἀλμάτων. Καὶ σκέπτεται κανεὶς ἀμέσως εἰς τὸ τμῆμα αὐτὸ δπως καὶ εἰς δλα τὰ τμῆματα δτι η Ἑλλὰς εἶνε ἀκόμη πολὺ δπίσω εἰς τὴν παιδαγώγησιν, καὶ δτι ἐνῷ εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν αἱ τελευταῖαι νίκαι τοῦ πνεύματος διοχετεύονται ἀμέσως καὶ διαδίδονται εἰς τοὺς παιδικοὺς ἔγκεφάλους, εἰς τὴν Ἑλλάδα εὑρισκόμενα ἀκόμη εἰς σημεῖα πρωτογενῆ, καὶ αἱ ἑπιστῆμαι θεωρητικῶς μόνον καὶ ὑπὸ μορφὴν νεκρῶν λέξεων ἀντιχοῦν εἰς τὰ σχολεῖα.

Τὸ τμῆμα τῆς ζωολογίας ἔρχεται ἀμέσως μετὰ ἔκεινο τῆς φυσικῆς καὶ τὸ πλήθος τῶν ζωϊκῶν εἰδῶν μὲ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν ἀνατομικῶν παρασκευασμάτων τέρπει καὶ προσελκύει ἴδιατέρως. Η ἀνατομία τῆς ζωϊκῆς ικλιμακός δλοκλήρου ἀπὸ τῶν στοιχειωδῶν μικροοργανισμῶν μέχρι τῆς περιπλόκου δργανώσεως τῶν μαστοφόρων ἐνυπάρχει ἔκει πλουσία καὶ ὀλόκληρος, καὶ η ἔξελιξις τῶν εἰδῶν παρακολουθεῖται μὲ τελείαν ἀκριβείαν.

Καὶ ἀφίνομεν τὴν δρυκτολογίαν μὲ τὰς θαυμασίας πάραδεσις κρυστάλλων καὶ γαιδῶν, μὲ τὰ ποικίλα δείγματά της, μὲ τὰς ὡραίας συλλογὰς δπου τὰ μέταλλα, ἀπὸ τῶν πολυτίμων μέχρι τῶν ἐντελεστέρων καὶ οἱ λίθοι ἀπὸ ἔκεινων οἱ δοτοὶ προκαλοῦν διὰ τὴν ἀπόκτησίν των ἔγκλήματα μέχρι τῶν κοινῶν οἱ δοτοὶ προσιμεύονταν πρὸς πῆξιν κατοικιῶν καὶ καταψυγίων, ὑπάρχουν, δπως φθάσωμεν εἰς τὸ τμῆμα τῆς ἔκδοτικῆς τὸ δοτὸν μὲ ἴδιατέρον πλούτον παρουσιάζεται εἰς τὴν σχολικὴν ἔκθεσιν.

"Ολα τὰ μεγάλα ἔκδοτικὰ καταστήματα τὰ προμηθεύοντα τὰ σχολεῖα τῆς Ἐνρώπης δλῆς, ἀντιπροσωπεύονται εἰς τὴν ἔκθεσιν καὶ δύναται κανεὶς νὰ παρακολουθήσῃ τὰ βήματα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἔκεινα τῶν γραμμάτων καὶ ἔκεινα τῆς καλαισθησίας, μόνον καὶ μόνον ἐκ τοῦ τμῆματος αὐτοῦ. "Ας ἀφίσωμεν τὰς μεγάλας θαυμασίσες ἐλαδόσεις; Ας ἀφίσωμεν τὰς λαϊκὰς ἐκδόσεις ἀριστουργημάτων, Ας ἀφίσωμεν ἀκόμη καὶ τὰ περιεργα βιβλία μὲ τοὺς ἔξεχοντας χαρακτῆρας τὰ δοτὰ ἔκδιδονται διὰ τυφλούς, καὶ οἱ ἔλθωμεν εἰς τὴν μικρὰν καὶ εὐγλωττο-

τάτην προθήκην εἰς τὴν δοτὸν ἐνυπάρχει πλήρης σχεδὸν συλλογὴ δλων τῶν ἀλφαβητηρίων τοῦ κόσμου. "Αληθὲς κάτοπτρον πολιτισμοῦ εἶνε η προθήκη αὐτὴ καὶ δύναται κανεὶς νὰ ἀναμετρήσῃ καὶ νὰ ψηλαφήσῃ οὐτως εἰπεῖν τὴν διανοητικὴν κατάστασιν τῆς Ενρώπης κρόνων αὐτὴν ἐκ τῆς κομψότητος καὶ τῆς καλαισθησίας τῶν ἀλφαβηταρίων. Απὸ τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Αγγλίας, καὶ τῆς Γερμανίας, αἱ δοτοὶ, οὖσαι εἰς τὴν πρωτοπορείαν τοῦ πολιτισμοῦ, σχολεῖα τὰ καλλίτερα ἀλφαβητήρια μέχρι τῆς Τονκίνας, τῆς Ισπανίας καὶ τελευταῖας τῆς Ἑλλάδος, η δοτὸν ἔχει τὰ ἀκαλαισθητότερα καὶ τὰ χειρότερα, δλαι τῆς ἔξελιξεως αἱ βαθμῖδες ὑπάρχουν. Καὶ τὸ ἀλφαβητάριον τὸ γεφρανικόν, ὁραίον εἰκονογραφημένον, ἐπαγωγόν, χρωματιστόν, καθαρόν, λευκότατὸν ἀλφαβητάριον, δπως καὶ τὸ ἀμαυρόν, μουντζουρισμένον, κακότυπωμένον ἐντελῶς καὶ κιτρινισμένον Ἑλληνικὸν μας φωνάζουν τὴν κατάστασιν τοῦ ἔθνους εἰς τὸ δοτὸν

* *

"Η Ἑλλὰς μολαταῦτα η δοτὸν δὲν ἀντιπροσωπεύθη κακῶς εἰς τὸ ἐκπαιδευτικὸν συνέδριον ἀντιπροσωπεύεται δλως διόλου ἀξιοπρεπῶς καὶ εὑπροσώπως εἰς τὴν σχολικὴν ἔκθεσιν. "Αν τὰ Ἑλληνικὰ βιβλία δὲν δύνανται νὰ παραβληθοῦν μὲ τὰ ξένα, πρέπει μολαταῦτα νὰ διμολογήσωμεν δτι ὑπάρχουν ἀφθονοι εἰς τὴν σχολικὴν ἔκθεσιν, καὶ δτι αὐτὸ καὶ μόνον τὸ γεγονός τῆς ὑπάρξεως των εἶνε λίαν παρηγορητικόν. Εἰς τεσσαράκοντα δύο ἀνέρχονται οἱ ἔκθετοι βιβλίων καὶ μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχουν βιβλία ἀνήκοντα εἰς ἀθηναϊκὰ ἐκδοτικὰ καταστήματα η εἰς καταστήματα τοῦ ξέω Ἑλληνισμοῦ τὰ δοτὰ εἰνε εὑπροσωπότατα. "Αφίνοντες τοὺς χάρτας τοῦ κ. Νεράντζη δστις ἐργάζεται εἰς τὴν Λειψίαν, δυνάμεδα νὰ εἴπω μὲ δτι καὶ οἱ ἀθηναϊκοὶ χάρται καὶ αἱ Ἑλληνικαὶ ἔκδοσεις δπως ἔκειναι τοῦ κ. Μπάρτη τοῦ κ. Κολάρου εἰνε εὑρωπαϊκὰ τὴν μορφήν.

"Αλλὰ καὶ στοιχειώδη δλως διόλου καὶ μὴ παραβαλλόμενα πρὸς τίποτε εὑρωπαϊκὸν ὑπάρχουν μολαταῦτα καὶ τὰ Ἑλληνικὰ δργανα διδασκαλίας, μεταξὺ δὲ αὐτῶν αἱ καλλιέργειαι μικροβίων τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, η συλλογὴ τῶν χρωμάτων τοῦ Πολυτεχνείου, η συλλογὴ προπάτων προτύπων μουσείου τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν ωφελίμων βιβλίων δὲν εἶνε οὔτε ἀτελεῖς οὔτε ἀνάξιαι παρατηρήσεως.

Καὶ πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν, πρὸν ἀναχωρήσωμεν ἀπὸ τὸ τμῆμα, ἐν τεμάχιον τετράμενου καλάμου, σφραγιδογενῶν κειμήλιον τὸ δοτὸν δ κ. Μηλιαράκης ἔκδίδει, καὶ τὸ δοτὸν ἐχοησίμευεν ἀλλοτε εἰς πάλαιοις καιρούς, δπως φυλάσσονται ἐντὸς αὐτοῦ ἐκ τῆς φθορᾶς τὰ ἀναγλυπτικὰ βιβλία.

"Αλλὰ καὶ ἔκει δπου δίδεται μία εἰκὼν τελεία σχεδόν, πλήρης καὶ δλως διόλου ἐνθαρρυντικὴ τῆς Ἑλληνικῆς ἐκπαιδεύσεως, εἶνε εἰς τὸ πρωτοπορείαν τοῦ πολιτισμοῦ τὸν Μαθηματικὸν "Ἐργων. "Ολα τὰ σχολεῖα τῆς Ελλάδος, δλαι τὰ σχολεῖα τῆς Κορήτης καὶ πολλὰ τοῦ δούλου Ἐλληνισμοῦ ἀπέστειλαν ἔκθεματα, καὶ εἰς τὰ ἔκθεματα αὐτὰ παρηγορούνται κανεὶς βῆμα πρὸς βῆμα τῶν "Ἑλλήνων μαθητῶν τοὺς καρπούς καὶ τὰ ἔργα.

Δὲν εἶνε εὔκολον νὰ ἀπαριθμήσῃ κανεὶς τοὺς ἔκθεματας, ἀλλ' ὑποθέτωμεν δτι μόνη η πληροφορία τα δτι ἔκατὸν καὶ τέσσαρα σχολεῖα της Κορήτης, καὶ της Κερκίρας, εἰν δλωφατείλαν ἔκθεματα, καὶ εἰς τὰ ἔκθεματα αὐτὰ παρηγορούνται κανεὶς βῆμα πρὸς βῆμα τῶν "Ἑλλήνων μαθητῶν τοὺς καρπούς καὶ τὰ ἔργα.

Καὶ ὑπάρχουν ἔργα ὑπερήφανα ἔκει μέσα. "Η ἔκθεσις τῶν χειροτεχνημάτων τῆς βασιλικῆς σχολῆς τῶν Χειροτεχνημάτων, τὴν δοτὸν διότιαν η κ. "Ἐγερτον Ιδρύσε, ἀμιλλάται μὲ καλάς εὑρωπαϊκὰς καὶ ἀποτελεῖ μίαν πρόδοδον ἀληθῆ καὶ ἔνα θαύμα διὰ τὴν Ἑλλάδα. "Η συλλογὴ ἐκ τοῦ Αμαλιείου εἶνε ἐπίσης μία σύνοψις μεγάλης καὶ δλως διόλου εὑρωπαϊκῆς ἐργασίας. Κοι ὑπάρχουν φωτογραφίαι καὶ ἔκθεματα σχολῶν τῆς Κορήτης καὶ της Κερκίρας, αἱ δοτοὶ θαύματα, μὲ διότιαν τὸν τίτλον της γερμανικής σχολεῖας της γερμανικής σχολεῖον.

* *

"Εν γένει η ἔκθεσις εἶνε παρηγορητικὴ διὰ τοὺς "Ἑλληνας, καὶ εἰνε προπάτων πλημμυροσμένη ἀπὸ διδάγματα. Μίαν κατάστασιν πρόδοδον τῆς Ἑλληνικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἔνα θαύμα τελειοποίησεως δμοίας μὲ ἔκεινην τὴν δοτὸν τὰ ἔνα τμήματα παρέχουν, ιδού τοι δεικνύει η σχολικὴ ἔκθεσις.

Τὸ παρὸν τῆς Ἑλληνικῆς παιδαγωγικῆς δὲν εἶνε εὑρωπαϊκόντον. Αὐτὸ μας λέγει εὑργλώτως τὸ Ἑλληνικὸν τμῆμα μὲ χλίας φωνάς. "Απὸ τὴν ἀφύπνισιν ἐκ τῆς δουλείας η παιδεία προώδευσε, ἔκαμε θαύματα σχετικῶς καὶ βαδίζει πρὸς τὰ ἔμπρος.

"Εξ ἀλλού δμως ιδού καὶ τὰ πρότυπα δλλης τελειοποίησεως, τὸ κοφύφωμα εἰς τὸ δοτὸν έφθασε η παιδεία εἰς τὴν Αγγλίαν καὶ εἰς τὴν

Γερμανίαν, ή πλήρης ἐπιστημονική, πλουσία, θετική και πολιτισμένη μόρφωσις εἰς τὴν ὁπίσιν ή Εὐρώπη ἀνυψώθη.

Αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν εἶνε ζηλευτὸν τὸ ἔλληνικὸν τμῆμα, ἀλλὰ φαντάζεται κανεὶς πόσος δρόμος τὸ χωρᾶς ἀκόμη διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν τελειότητα.

Καὶ ἐπέρχεται καθαρὰ ή ἴδεα τῆς χρησιμότητος τῆς ἐκθέσεως αὐτῆς. "Ἐχομεν μίαν εἰκόνα πιστὴν τῆς παγκοσμίου παιδείας καὶ καθὼς δῆλα σχεδὸν τὰ ἐκθέματα ἡγοράσθησαν εὐτυχῶς ἀπὸ ἔλληνικὰ σχολεῖα τὰ ὅποια τοιουτορόπως πλουτίζονται διὰ δραγάνων καὶ πινάκων καὶ μουσείων, καθὼς μία ἄμιλλα ἐγεννήθη καὶ ἔνας ἐνθουσιασμός, δύναται κανεὶς νὰ ἐπιτέλῃ διὰ ή ἔκθεσις νὰ χρησιμεύῃ &ς ἀφετηρία προόδου.

N. ΕΠΙΣΚΟΠΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Δούνδοβίκος Σπινέλλης.

Ἐπειτα ἀπὸ ἐννέα μηνῶν ὁδυνηρὸν ἀγωνίαν, βασανισθεὶς ἀπὸ μίαν ἀγγωστὸν καὶ ἐπίμονον νόσου, ἔσβυσε προχθὲς, εἰς τὴν γαλήνην τοῦ δειλινοῦ, δ. Λόνδοβίκος Σπινέλλης, διφύλος μου διστός, δ. πιστός μου συνεργάτης καὶ συναθλητής. Μάζι του ἐχάθη ἔνας ἐπίλεκτος διγωνιστής τοῦ καλοῦ, μία ἔλτις πον πολλὰ ὑπέσχετο διὰ τὸ μέλλον τῆς ἔλληνικῆς μουσικῆς τέχνης.

Προικισμένος ἀπὸ τὴν φύσιν μὲ δραγανισμὸν ἔξοχως μουσικόν, γεμάτος ἐλπίδας, καὶ μὲ τὴν πεποθῆσιν τὴν δοπίαν ἐμπνέει εἰς τὸ ἄτομον μόρφωσις σοβαρὰ καὶ ἀληθής, ἥλθε νεώτατος εἰς τὰς Ἀθήνας διφασμένος νὰ δράσῃ, νὰ κάμῃ κάτι τι καλόν. Καὶ μὲ δῆλην τὴν δρμήν τῆς καλλιτεχνικῆς του ψυχῆς ἤρχισε νὰ σκορπίζῃ ἀφειδῶς τὸν θησαυρὸν του ἐδῶ καὶ ἔκει πότε διδάσκων, πότε διευθύνων δοχήστρας, πότε συνθέτων χαριτωμένην μουσικὴν διὰ κωμειδύλλια. Τὸ εῖδος τούτο, τοῦ δοπίου ἡμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ καὶ διημιουργός, ἀπησχόλησε τότε διὰ πολὺν καιρὸν τὴν ἐμπνευσίν του. "Οχι διότι ἔφρόνει διὰ δι' αὐτοῦ ἡμποροῦσε νὰ ἐκδηλώσῃ φανερώτερον τὴν καλλιτεχνικὴν του ἄτομικότητα, ἀλλὰ διότι ἐσκέπτετο διὰ ἀπὸ τὸ κωμειδύλλιον ἔξευγενισμένον, ἀνυψωμένον εἰς περιπτήην ἐλαφροῦ μελοδραματίου, νὰ ἐπήγαγε κατόπιν τὸ ἔλληνικὸν μελόδραμα. Θ' ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὸ κωμειδύλλιον διὰ νὰ φθάσω-

μεν εἰς τὴν ἔλληνικὴν ὁπερέτταν, ἀπὸ τὴν δοπίαν ἐπειτα θὰ γεννηθῇ τὸ ἔλληνικὸν μελόδραμα,—μοῦ ἔλεγε μίαν ἡμέραν ποὺ τὸν συνήτησα ἐπάνω εἰς τὴν σκηνὴν ἐνὸς ἑαρινοῦ θεάτρου, ἀγωνιζόμενον νὰ καθυποτάξῃ τοὺς χαλκωματένιους λάρυγγας τῶν ἡθοποιῶν ποὺ τὸν περιεστοῖχισαν.

Δυστυχῶς, ή εὐτυχῶς, τὸ κωμειδύλλιον ἐτέθη ἐνώφις εἰς ἀποστρατείαν διὰ νὰ λησμονηθῇ μετ' ὀλίγον ἐξ ὀλοκλήρου. Καὶ μὲ τὴν ἔξαφανισὸν του ἐξέλιπε καὶ ἀπὸ τὸν Σπινέλλην ἐνα προσφιλές πεδίον δράσεως, ή βάσις ἐπὶ τῆς δοπίας οἰκοδομοῦσεν ἐπίζων νὰ στεγάσῃ τὸ οἰκοδόμημα μὲ τὴν πραγμάτωσιν τῆς ἴδεας του. Δὲν ἀπεθαρούνθη ὅμως ἀλλ ἐπερίμενε. "Οταν δ' ἔγω ἐμπνεύμενος ἀπὸ τὴν αὐτὴν ἴδεαν, ἀφορῶν εἰς τὸ ἴδιον τέλος, περιεμάζευσα τοὺς καλλιτέρους τραγουδιστάς, ποὺ κατόπιν ἐσχημάτισαν τὸν ἔλληνικὸν μελοδραματικὸν θίασον, καὶ ἤρχισα μὲ μάρτυρος ἐγκαρτέρησιν νὰ ἀναβαίνω τὸν Γολγοθᾶν μου, δ. Σπινέλλης ἔτρεξε πρῶτος παρὰ τὸ πλευρόν μου νὰ μοῦ δώσῃ χειρα, βοηθείας, συναγωνιστής καὶ σύντοφος ἀχώριστος.

Καὶ ἐνθυμοῦμαι εἰγγνωμόνως τὴν πολύτιμον συνεργασίαν του, ἐνθυμοῦμαι τὸν ξῆλον καὶ τὴν αὐταπάρησίν του, τὴν ἐνεργητικότητα τὴν δοπίαν, παρὰ τὴν τεμπέλικην ὀλίγον ἴδιοσυγκρασίαν του, ἀνέπινσε διὰ νὰ με ἀνακουφίζῃ εἰς τὸν μεγάλον ἀγόνα.

Καὶ εἰς δλον ἐκείνο τὸ διάστημα ποὺ διήρκεσαν αἱ δοκιμαὶ καὶ κατόπιν αἱ παραστάσεις τοῦ ἰδρυθέντος καὶ ἐκγνημασθέντος πλέον ἔλληνικοῦ μελοδράματος, εἰς δῆλην ἐκείνην, λέγω, τὴν αἰματηράν via crucis οὔτε στιγμὴν ἔλειψε ποὺ νὰ μὴ μοιρασθῇ μάζι μου τοὺς κόπους, τὰς συγκινήσεις, τὰ βάσανα καὶ τὰς ἀπογοητεύσεις.

Τὴν διάλυσιν τοῦ μελοδράματος, ἀποτέλεσμα ἀστόργου ἔχαταλεψίως καὶ ἀδίκου παραγνώρισεως τόσων οἴπον παρὰ τῶν δυναμένων, τὴν ἡσθανθή κατάκαρδα ἔγεινε μελογχολικός, θλιβερός, γεμάτος ἀπελπισίαν καὶ πίκραν, καὶ σχεδὸν ἀπρόσιτος πρὸς ἡμᾶς τοὺς φίλους του. Μίαν ἡμέραν, ἔπειτα ἀπὸ τοῦν καιρὸν, τὸν συνήτησα ἔξω εἰς τὰ Πατήσια περιπατοῦντα μόνον. — Σκέπτομαι νὰ φύγω ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, — μοῦ εἶπε μὲ πόνον ψυχικόν — δὲν ἔχω τί νὰ κάμω. Η ἀληθινὴ καλλιτεχνία παρέλκει, ή ἀλλη ἐκείνη τῆς δουτίνας ή δοπία καὶ δίδει τὸν ἐπιούσιον μοῦ λείπει... τί νὰ κάμω; — Πραγματικῶς μέσα εἰς τὸν τόπον αὐτὸν τὸν

πολιτισμένον, μὲ δῆλην του τὴν ἵκανότητα, τοῦ ἑστατῆ ἀδύνατον νὰ εὑρῃ ἐργασίαν ή δοπία νὰ τοῦ ἔξασφαλίσῃ κάποιαν ἀνεσιν, κάποιαν οἰκονομικὴν εἰνεξίαν, ή δοπία νὰ τὸν βάλῃ εἰς θέσιν νὰ ἔξακολουθήσῃ τὸν ὑπὲρ τῆς ἔλληνικῆς τέχνης ἀγῶνα του.

Μάζι μὲ δῆλας αὐτὰς τὰς στενοχωρίας ἥλθαν εἰς ἐπίμετρον χίλιοι, ἥδηκοι περιστασμοὶ καὶ ἀτυχήματα νὰ τοῦ ἀφαιρέσουν τὸ θάρρος καὶ νὰ ὑπονομεύσουν τὴν ὑγείαν του Μία νόσος ἀγνωστος, ψυκολογικός, ἀδυνατητος, ἐβύνθισε εἰς τὰς σάρκας του τοὺς δυνυχάς της καὶ συνεπλήρωσε βραδέως ἀλλ ὅδυνηρῶς, ἀλλ ἀσφαλῶς, τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς.

Προχθές, εἰς τὴν ιηδείαν του, ἐνῷ τὸ δργανὸν ἐβομβοῦσε ὑπὸ τὰ τόξα τοῦ νάρθηκος καὶ ἐμελφόδον μὲ γλυκεῖαν πατάνυξιν αἱ φωναὶ τοῦ Μωραΐτη, τοῦ Βλαχοπούλου τοῦ Κυπαρίση,

Requiem aeternam
Lux perpetua
Luceat eis...,

μὲ τὰ μάτια γεμάτα δάκρυα ἀντίκρυσα τὴν ὁδοὺν μοφὴν τοῦ νεκροῦ μας φίλου:

Μοῦ ἐφάνη πῶς εἶδα νὰ χυθῇ ἐπάνω τῆς μιὰ θλαρά, μιὰ ἡμερος λάμψις μεταθανατίου παρηγορίας διὰ τὸν ὄψιμον τούλαχιστον αὐτὸν φόρον εὐγγωμοσύνης τῶν μαθητῶν του.

Δ. ΛΛΥΡΑΓΚΛΣ

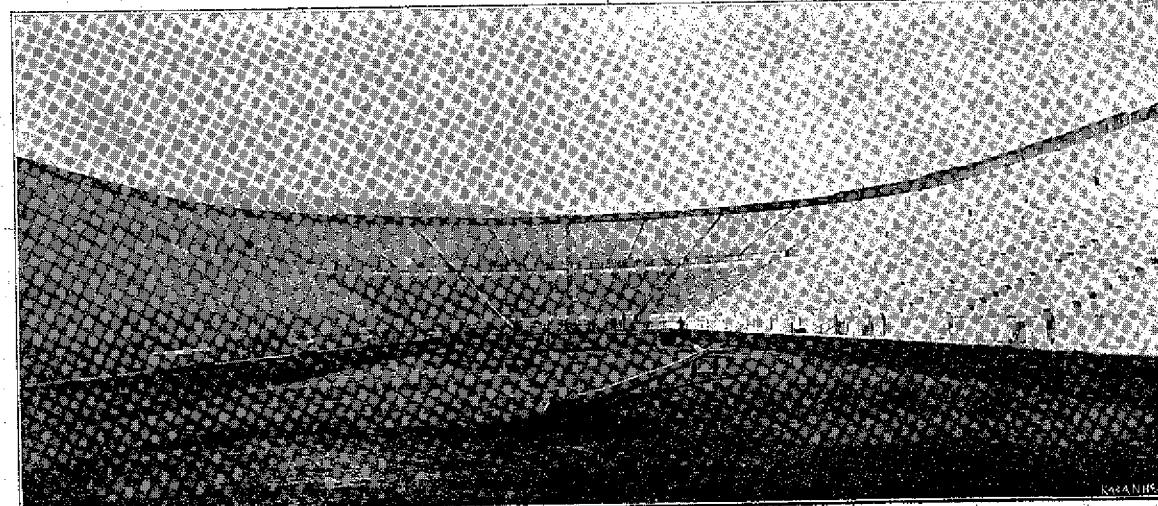
ΟΙ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

Π αρὰ τὸ πευκόφυτον πράσινον πρανες τοῦ Ἀρδητοῦ, ἐν τῇ ἐκπάγῳ λευκότητι τοῦ Σταδίου, μία ὠραία διπασία διῆλθεν αὐτὰς τὰς ἡμέρας. Ζωῆς καὶ βοῆς καὶ κινήσεως καὶ παλιμῶν προσδοκίας ἐπληρώθη τὸ παρὰ τὸν Ιλισσὸν βαθμιδωτὸν μαρμάρινον κοίλωμα. "Επεσεν η ὑσπληγξ, πτερωτοί οἱ πόδες ἔκαμψαν τὴν νύσσαν κνήμαι νευρώδεις ὠρμησαν πρὸ τοῦ βατῆρος, μετὰ δοῖς ου διέσχισε τὸν δέρα δίσιος.

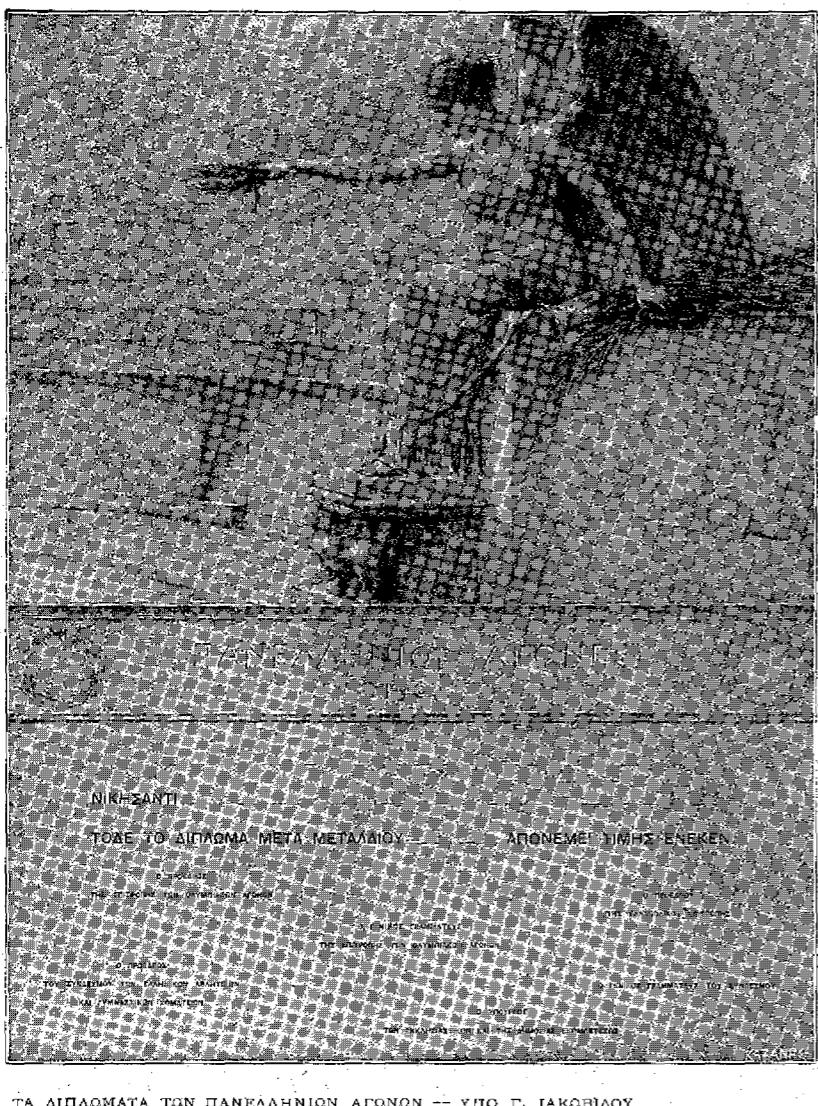
Δὲν ἐνθυμοῦμαι ἀν τὸ εἰπεν δῆλος πρὸ έμοῦ, ἀλλὰ διαβεβαιῶ ἐπισήμως δι το εἰς πάσαν ψυχήν, εἰς τὴν ίδικήν μου τούλαχιστον, ουζούν, ἀλλοτε ησυχοι καὶ ἀλλοτε γονυθοκοπούμενοι οἱ δύο ηρωες τοῦ Θεοβάντες. Ο εἰς νηφάλιος καὶ λεπτολόγος παρατηρεῖ τὰ πράγματα μὲ τὴν ἀπογυμνώσαν δίοψιν τῆς πραγματικότητος, μὲ τὸν σμικρύνοντα φακὸν τῆς πεζότητος δι τερος προσβλέπων μὲ τὰ ἔξωραιζοντα τῆς φαντασίας δίοπτρα, ἐνδύει μὲ τὸν ἐνθουσιασμὸν τοὺς τὰς σκιάς, μεγεθύνει τὰς διαστάσεις, καὶ ἡ πραγματικότης ἀφίνει πᾶσάν της τραχύτητα ἀντανακλωμένη ἐντός του, δι ποσ τὸ καλυβόσπιτον προσλαμβάνει ποιητικὴν ἀσοιστίαν ἀντανακλώμενον εἰς τὰ ἰδιαίτερα νερὰ τῆς λίμνης.

Ο ίδιος μου Σάντος Πάνθας ἐψιθύριζε γογγύζων :

— "Ωχ, ἀδελφέ, καὶ αὐτοὶ οἱ γυμναστικοὶ ἀγῶνες! "Εκαμαν ἀνω κάτω τὸν κόσμον δίχως λόγον. Εμάζευσαν τόσον πλήθος ἐπάνω εἰς τὰ

ΤΟ ΣΤΑΔΙΟΝ ΑΝΑΜΑΡΜΑΡΩΜΕΝΟΝ

ΝΙΚΗΣΑΝΤΙ
ΤΟ ΑΕ ΤΙΜΗΜΑ ΜΕΤΑ ΜΕΤΑΛΛΙΟΥ — ΑΠΟΝΕΜΕΙ ΤΗΜΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΤΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΤΩΝ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΩΝ ΑΓΩΝΩΝ — ΥΠΟ Γ. ΙΑΚΩΒΙΔΟΥ

πυρωμένα μάρμαρα τού Σταδίου διὰ νὰ ίδῃ μισόγυμνα κορμιά, ἐκ τῶν δποίων, πολλὰ ἡσαν ἄξια νὰ κινήσουν ὅχι τὴν σμίλην διὰ νὰ λα-
ξεύῃ ἀνδριάντας ἀλλὰ τὴν μάστιγα διὰ νὰ σωφρονίσῃ σκυθικὰ σώματα σκλάβων.
Καὶ αἱ ἀτελείωτοι ἔκειναι δῷρα τῶν καταμε-
τρήσεων τῶν διοκοβολιῶν καὶ τῶν ἀλμάτων,
καὶ ἡ θανάσιμος πλῆξις, ἡ δποία ἐσκορπίσιμη εἰς
ὅλας τὰς κερκίδας, καὶ ἐγέμισεν δλον τὸ στάδιον!
Καὶ αἱ βαρβαροὶ ἀναμνήσεις τοῦ στρατῶνος,
αἴτινες ἔξεστασαν εἰς τὴν δόχιν τῶν ἀστῶν,
ἀποιδῶς θεωμένων τῶν ἀκινήτων ἐρμῶν. Καὶ
τὸ ἀνεκδιήγητον μαρτύριον χλιάδων μαθητῶν
ἀκινήτων ἐπὶ ὁρας ὑπὸ τὸν θερινὸν ἥλιον τῆς

Ἄττικῆς, τῶν δποίων ἡ παραξαλισμένη κεφαλὴ ματαίως ἔζητε δλίγην σκιὰν καὶ τὰ ἔσρα καὶ φλεγόμενα χεῖλη δλίγας σταγόνας ὕδατος. Καὶ αἱ δμοιόχρωμοι φανέλλαι ἡ ζῶναι αἱ κα-
ταστήσασαι μισητὴν τὴν γυμναστικὴν εἰς τὰ πτωχόσπιτα, αἱ ἀγορασθεῖσαι τίς οἰδε μὲ ποίους γογγυσμοὺς καὶ ποίας βλασφημίας. Καὶ αἱ κι-
νήσεις αἱ κατὰ παραγγελίαν καὶ πιστὰ κινή-
σεις τιθασευμένων δντων, αἱ ὑποκρύπτουσαι τόσον ἰδρῶτα δπως αἱ κινήσεις τῶν ἵππων τῶν ἱπποδρομίων, καὶ ἡ ἀποκλειστικὴ ἐπιδιώξις τοῦ θεαματικοῦ!

‘Αλλ’ ὁ ἡρωϊκὸς ἵπποτης μου ἀπῆντησε.
— Σάντος, ἐσκόρπισες καὶ πάλιν τὴν πεζό-

τητά σου ἐπὶ πραγμάτων τὰ δποῖα δὲν νοιώ-
θεις, δπως ὁ νεροσάλιαγκος τὸν σιελὸν του ἐπὶ τῶν ἀνθέων, τὰ δποῖα δὲν εἰνε ἴκανὸς νὰ δσφρανθῇ. Σὲ λυποῦμαι, ταλαίπωρε, ἀν εἰδες μόνον δ.τι ἡρμοζεν εἰς τὰ μάτια σου, καὶ δὲν εἰμπόρεσες νὰ αἰσθανθῆς τὴν πούησιν μὲ τὴν δποῖαν ἐγέμισες δ. στίβος τὴν περασμένην Κυ-
ριακήν. Δὲν ἥσθανθης νὰ ὑγραίνωνται οἱ δ-
φθαλμοὶ σου δταν τὰ γαλανόλευκα τάγ-
ματα παρήλαυνον, ὃς ἔμφυχοι ἔλληνικαί σημαῖαι, μὲ ρυθμικοὺς ἐλιγμοὺς καὶ προβολὰς ποδῶν καὶ τάσεις βραχιόνων, καὶ δὲν ἐκτύπησε δυνατώτερα ἡ καρδιά σου δταν ἥκουσες τὰ παιδικὰ κελαδήματα νὰ χαιρετίζουν, μέσα εἰς τὸ σφρίγος τῆς ἀναγεννηθείσης φύσεως τὸ ἔαρ-
τῶν ἐλληνικῶν σωμάτων; Καὶ δὲν ἔρριγησες δταν δι’ ἐνδὲ προστάγματος ὑψώθη τὸ δάσος ἐκεῖνο τῶν μικρῶν βραχιόνων, ὃς νὰ ἐτείγοντο ἥδη πρὸς τὴν Πατρίδα; Τὰς στιγμὰς ἔκεινας, ἐν ὃ οἱ στέφανοι τῆς δάφνης ἀνέμενον τὰς νικηφό-
ρους κεφαλὰς καὶ οἱ κότινοι ἐσκόρπιζαν πρὸ τῶν δφθαλμῶν μας τὴν δπασίαν τῆς ‘Ἀλτεως.
κατὶ ιερόν, ὃς τελεῖ, ἐτελεῖτο ἐν τῷ Πανα-
θηναϊκῷ σταδίῳ. ‘Ἡ δροσερὰ βλάστησις νέας ἐλληνικῆς φυλῆς ἀπὸ τὸν Ἑριδοῦ κορμοῦ γε-
νεᾶς χωρὶς ἴκμαδα, ἡ δημιουργία νέας πατό-
δος ἐξ ἐδάφους κουρασμένου καὶ ὀγόνον. Οἱ ωμαλέοι αὐτοὶ βραχιόνες εἰνε ἴκανοι νὰ κρα-
τήσουν τὴν ἐλληνικὴν σημαίαν, διότι μέσα εἰς τὸς φλέβας αὐτὸς τὸ αἷμα σφύζει ζωηρότερον, καὶ ζωηρότερα πάλλονται τὰ ἴδανικὰ μέσα εἰς αὐτὰς τὰς καρδίας. ‘Ω! τίς οἰδε ἀν μεταξὺ τῶν ἀγενείων τούτων ταγμάτων δὲν κρύπτεται δ. μεγαλοφυῆς στρατηλάτης δστις θὰ ἐκδικήσῃ τόσα δνείδη καὶ τόσα δάκρυα; καὶ ποῖος ἀρά γε νὰ εἰνε ἐκ τῶν ἐφήβων αὐτῶν ἡ τῶν πα-
δίων δ. ἀνεμόπους καὶ πνευστιῶν δπλίτης, δ. ἀγγελος τῆς νίκης, δ. μέλλων νὰ ἐκπνευσῃ μὲ τὸ χαρμόσυνον ἀγγελια εἰς τὰ χεῖλη;

ΠΑΡΟΛΙΤΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

Π ονθενά ζως ἡ ἔξελιξις τοῦ μουσικοῦ αι-
σθήματος δὲν ὑπῆρξε τόσον ἀπότομος δσον ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη: βλέπων τὶς τὸν ἐνθουσιασμόν, τὸν συνδυασμένον πρὸς εὐ-
λόβειαν δντως θρησκευτικήν, μὲ τὸν δποῖον οἱ Παρισινοὶ παρακολουθοῦν τὰ δυσκολώτερα καὶ ἀκανθωδέστερα τῶν μουσικῶν ἔργων εἰς τὰς ουναυλίας, ἀπορεὶ ἀν εἰνε αὐτὸς δ. ίδιος

λαός, δστις πρό τινων ἐτῶν εἶχε παραδώσει τὸν Μπερλιόδ. ἔτι ζῶντα εἰς τὴν λήθην, θανα-
τώση μὲ τὴν ἀδιαφορίαν τὸν τὸν Μπιζέ καὶ σφυροζῆ τὸν Βάγνερ.

Εἰς τὴν μεταβολὴν αντίν, δέκας ἀλλο συ-
ετέλεσεν ἡ ιερὰ μανία τοῦ βαγνερισμοῦ, ήτις, ἔκταθεῖσα ἐφ’ δλην τὴν Εὐδώπην, ἔθερμανε νέα μουσικὰ ἴδανικά οὐχὶ δὲ δλιγώτερον τοῦ ἀκραιφνοῦς ἐνθουσιασμοῦ πρὸς τὴν βαγνερι-
κήν ίδεαν, ἡ μύμησις καὶ δ. συρμός, αἱ δύο παντοδύναμοι θεότητες τοῦ «καλοῦ κόσμου», συνήργησαν εἰς τὴν ἀνατροπὴν τοῦ παλαιοῦ μουσικοῦ καθεστῶτος τῆς ὀγόνου καὶ ἀκάρπου ακινησίας. ‘Αλλ’ δποιαδήποτε καὶ δὲν εἰνε τὰ αἴτια της, ἡ ἀναβίωσις τοῦ μουσικοῦ αισθή-
ματος εἰνε ἀναμφισθήτητος, καταφαινομένη καὶ ἔξωτερικῶς διὰ τῆς ζωηρᾶς ἐπιτυχίας τῶν ἀνα-
ριθμήτων κατ’ ἔτος συναυλιῶν δπον συρρέουν-
ται καὶ δλοι οἱ διακρινόμενοι εἴτε ἐπὶ κοι-
νωνικῆ θέσει, εἴτε ἐπὶ πλούτῳ καὶ δπου ἀπαστράπτουν αἱ πλέον φημισμέναι καλλοναί, ἀλλὰ κυρίως καὶ κατὰ βάθος ἀποδεικνυμένη διὰ τῆς ἀναδείξεως συνθετῶν, κατεχόντων τὴν πρώτην. θέσιν ἐν τῇ χορείᾳ τῶν συγχρόνων δμοτέχνων των. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κα-
σσιδος Φράγκ τοῦ πρωτεργάτου τῆς μουσικῆς ἀναγεννήσεως ἐν Γαλλίᾳ, τοῦ συναρμόσαντος τὸ μεγαλεῖον καὶ τὸ κατανυκτικὸν τῶν ἀρχαίων μουσουργῶν πρὸς δλον τὸν πλοῦτον καὶ τὸ πολύπλοκον τῆς συγχρόνου τέχνης, κορυφαῖοι τῶν Γέλλων συνθετῶν εἰνε δ. Vincent d’ Indy καὶ δ. Debussy, ὁ πρῶτος ἐκπροσωπῶν τὴν αὐστηρὰν παράδοσιν καὶ τὴν ἀμεμπτον τεχνι-
κὴν τελεότητα, δ. δεύτερος δὲ τὴν νεωτερίζου-
σαν ἐλευθερίαν, τὴν πλήρη ζωῆς καὶ σφρί-
γους, μὴ πτοουμένην οὐδὲ πρὸ τῆς παραβά-
σεως τῶν πάλαι τεθειμένων κανόνων.

Κατὰ τὴν ἔγγιζουσαν πρὸς τὸ τέρμα τῆς μουσικὴν περίοδον δ. Βενσάν Δενδύ διέπρεψε μὲ δύο ἔργα ὑπερόχου δξιας. Τὸ μουσικόν τοῦ δράμα «Ο ξένος», ούτινος αὐτὸς συνέ-
θεσε καὶ τὸ ποίημα, παιχθὲν εἰς τὸ θέατρον τοῦ Μελοδράματος, ἀναδεικνύει δλην τὴν ἀμί-
μητον τέχνην τοῦ μουσουργοῦ περὶ τὴν σύ-
νθεσιν καὶ τὴν προσαρμογὴν τῆς μουσικῆς εἰς τοὺς χαρακτῆρας καὶ τὰς περιπτεταῖς τοῦ δρά-
ματος ίδια δὲ ἀπεδόθη θαυμασίως ἐν αὐτῷ δ. χαρακτῆρο τοῦ αἰωνίου ξένου, ψυχῆς εὐγενοῦς καὶ ὑπερόχου, δν οἱ κοινοὶ ἀνθρωποι ἀν καὶ διαρκῶς εἰεργετούμενοι, διαρκῶς παραγνωρί-
ζουν καὶ ὑποβλέπονταν ἀγρίας δὲ μεγαλοπρε-
πείας πλήρης εἰνε ἡ σκηνὴ τῆς τρικυμίας, εἰς

ην καταποντίζεται δέ ξένος, καὶ ἡ παρθένος, ητις μόνη τῶν συγχωρίων της ἐπίστευσεν εἰς αὐτὸν καὶ τὸν ἡγάπησεν ἥρεμον δὲ καὶ κατανυκτικόν, ἐπιμανάτιον ἀσμα τῶν χωρικῶν διαδέχεται τὸν οὐλὸν καὶ τὴν ἀγριότητα τῆς τρικυμίας, τὸ θηροκευτικὸν δὲ αὐτὸ δύσμα, ὑψῶνον τὸ πνεῦμα πρὸς τὴν μετὰ θάνατον ζωὴν περατόνει τὸ δοῦλμα μὲν αἰσθήμα βαθείας ἀλλὰ παρηγόρου μελαγχολίας. Ἐν τούτοις μ' ὅλας τὰς καλλονάς του τὸ ἔργον δὲν ἔσχε μεγάλην ἐπιτυχίαν εἰς τὸ κοινόν, ἵσως ἔνεκα τῆς διαφοροῦς ἐν αὐτῷ ἀναμέεις τοῦ ὑπερφυσικοῦ πρὸς τὴν κοινὴν πραγματικότητα καὶ τοῦ προκύπτοντος ἐκ ταύτης αἰσθήματός ἀρρέστου δυσφορίας.

Πραγματικὸς δῆμος θρέαμβος διὰ τὸν Δευτὸν ὑπῆρξεν ἡ ἐν ταῖς συναυλίαις Chevillard δούλεια συμφωνία εἰς *si bémol*: ἄλλως τε εἶνε ἀδιαφιλονεύκητον δτὶ, ἡ ἴδιοφυΐα τοῦ συνθέτου, ἡ ἀμεμπτος, ἀλλ' ἵσως διάγονον ψυχοά, τελειότης τῆς τέχνης του, τὸν προδιαθέτιν μᾶλλον πρὸς καθαρῶς συμφωνικὰ ἢ πρὸς δραματικὰ ἔργα. Ἡ τελευταία αὕτη συμφωνία τοῦ βασιζεται ἐπὶ θεμελιωδῶν μουσικῶν θεμάτων, τοῦ μὲν ἀγρίου καὶ σκοτεινοῦ, τοῦ δὲ φωτεινοῦ καὶ θριαμβευτικοῦ, τὰ διπολα δεσπόζοντα τῆς ὅλης συνθέσεως, παράγοντα, ἀναπτυσσόμενα, τὰ εἰδικὰ μέλη ἑκάστου τῶν τεσσάρων μερῶν εἰς ἀτίνα αὕτη διαιρεῖται. Ἡ πάλι οὖν θεμελιωδῶν θεμάτων, ἀναπαριστῶσα μουσικῶς τὸν αἰώνιον ἀγῶνα τοῦ φωτὸς πρὸς τὸ σκότος, τοῦ ἀγαθοῦ πρὸς τὸ κακόν, τῶν θείων δυνάμεων πρὸς τὰς ὑποχθονίους, ἀρχεται συναπτόμενον ἀπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς εἰσαγωγῆς τὸ δροσερόν, τὸ γεμάτον νεότητα *scherzo*, δπερ φαίνεται στηριζόμενον ἐπὶ δημάδοις μελοποιίας, ἐπάγει μικρὰν ἀνάπτωλαν ἀλλ' ὁ ἀγών ἀναλαμβάνει, ἀν καὶ μᾶλλον συγκαλυμμένος, εἰς τὸ *andante*, διαπνεόμενον ὑπὸ βαθείας ἀλλ' ἥρεμου μελωγχολίας, δεύνεται δὲ καὶ ἐξάπτειαι ἐν τῇ *fuga* ἥτις προηγεῖται τοῦ *finale*, καὶ περατοῦται ἐν αὐτῷ διὰ τῆς νίκης τοῦ φωτεινοῦ θέματος, δπερ, συμπλεκόμενον πρὸς ὅλα τὰ λοιπὰ θέματα τῆς συμφωνίας καὶ καλύπτον αὐτά, διαμορφοῦται εἰς μεγαλοπρεπὲς *choral*, ἀποτελοῦν ἀληθῆ ὕμνον ἥρωικῆς χαρᾶς καὶ θριάμβου.

‘Η δεσπόζουσα ἐν τῷ τελευταίῳ αὐτῷ ἔργῳ τοῦ Vincent d’ Indy ἑνότης, ή μὴ κατ’ ἐπιφάνειαν μόνον παρατηρουμένη, ἀλλὰ σύμφωνης πρὸς αὐτὴν τὴν σύνθεσιν αὐτοῦ, ή διανύγεια καὶ ή λιτότης ἐν τῇ ἀναπτυξει τῶν θεμάτων, ἀποκλείουσα πᾶν μάταιον κόσμημα μὴ συντε-

λοισυν εἰς ἀνάδειξην τῶν κυρίων γραμμῶν τῆς συμφωνίας, τέλος, ή ἐντελής προσαρμογὴ τῶν μέσων τῆς μουσικῆς ἐκφράσεως πρὸς τὴν ἔμπνευσιν, οὐν ἐκεῖνα ἔξυπηρετοῦσι πιστῶς ἀλλὰ μὲ δῆλην τὴν δύναμιν καὶ τὸν πλοῦτον τὰ διποτα τοῖς παρέχει ή θαυμασία τέχνη τοῦ συνθέτου, δῆλαι αὐταὶ αἱ ἀρεταὶ καθιστοῦν τὴν συμφωνίαν αὐτὴν ἔσχον κλασικόν, κατὰ τὴν εὐρεῖαν καὶ διψήλην ἔννοιαν τῆς λέξεως, καὶ τάσσει τὸν Δενδὺ εἰς τὴν χορείαν τῶν μεγάλων συμφωνιστῶν Beethoven, Schumann καὶ C. Franck.

Ο Debussy, ο συνθέσας τὸ λυρικὸν δρᾶμα «Πελέας καὶ Μελισάνδη» ἀποκενέον τόσῳ μυστηριώδῃ γοητείᾳν, οὐδὲν νέον ἔργον μουσικὸν ἥγανεν εἰς φῶς ἐφέτος, πολλοὶ δικιάς νεώτεροι μουσικοί, ὅπαδοι τῶν θεωριῶν του, συνέγραψαν συνθέσεις προδιδούσας ὅχι εὐκαταφρόνητον τάλαντον· διὰ μᾶλλον διακριθεῖς ἐξ αὐτῶν εἶναι δὲ νέος μουσουργὸς Ravel ἐπιδεῖξας εἰς ἓν quattuor, παιχθὲν ὑπὸ τῆς ἐνταῦθα Ἐθνικῆς μουσικῆς ἐταιρίας, συνδυασμὸν τῶν ἀκραιφνῶν γαλλικῶν ἀρετῶν τοῦ μέτρου καὶ τῆς κοιμότητος πρὸς βαθεῖαν γνῶσιν τῶν ὅρων τῆς τέχνης.

Αλλὰ καὶ ἐν τῇ μουσικῇ ἀποδεικνύεται ἡ δρόσιτης τοῦ ὄντος «οὐδὲν καινὸν ὑπὸ τὸν ἥμιον», παρὰ δὲ τὰς νέας μουσικὰς συνθέσεις, ἐπέσυρε τὰ χειροκροτήματα τῶν Παρισινῶν καὶ ἔργον ὅπερ ἀπὸ τριῶν καὶ πλέον αἰώνων ἔκειτο θαμμένον εἰς τὴν κόνιν τῶν βιβλιοθηκῶν μὲ πολλῆν, σχεδὸν ἀγωνιώδην, περιέργειαν, οἱ ἐδῶ φιλόμουσοι ἐπεφίμενων τὴν ποδὸς πολλοῦ ἀναγγελθεῖσαν ἐκτέλεσιν τοῦ «Ορφέως» τοῦ Monteverde, Ἰταλοῦ συνθέτου ἡσαντος κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα τὸ ἀρχαιότατον αὐτὸς δοκίμιον τῆς μελοδραματικῆς τέχνης, παιχθὲν τότε εἰς μίαν ἀπὸ τὰς μεγαλοπρεπεῖς ἕορτάς εἰς ἃς ἐνήνησμενίζοντο οἱ φιλόμουσοι Ἰταλοὶ ἡγεμόνες τῆς Ἀνάγεννήσεως, εἶχεν ἔκτοτε ἐντελῶς λησμονηθῆ καὶ τώρα πρῶτον ἐπανήγετο εἰς φῶς, ἐπιμελεῖᾳ τῆς νέας μουσικῆς ἐνταῦθα σχολῆς, τῆς «Schola Cantorum» ἡ νεκρανάστασις αὐτῇ εἶχε προκαλέσῃ ἀπειρον συρροήν ὅλων τῶν ἐνδιαφερομένων εἰς τὰ μουσικὰ καὶ ἐκείνων (δχι διλυγωτέρων) οἱ δρόποι κάμνουν δτι ἐνδιαιφέρονται: οἱ περισσότεροι οὐδὲν καλὸν προοιωνίζοντο διὰ τὸ ἐγγείρημα θεωροῦντες

αυτὸν ὡς ἀναζωγόνησιν μούμιας οἱ περισσότεροι, ὡς συνήθως, εἶχον ἄδικον ἢ ἀρχαία αὐτὴ μουσική, μὲ τὸ ἀπέριττον κάλλος της, μὲ τὴν δύναμιν τῆς ἐμπνεύσεως, μὲ τὴν ἀπλοτητὰ ἐν τῇ ἐκφράσει τοῦ πάθους, μὲ τὴν ἐλευθέραγ, πολλάκις τολμηράν, προσοργάνωσιν, μη

δεσμευομένην ἀκόμη ἀπὸ τοὺς ἀκάμπτους κανόνας τοὺς διποίους μεταγενέστεροι μουσικοὶ έθεσαν καὶ παρέδωκαν ὡς νόμους ἀπαρεγκλίτους, κατέθελξε τὸ κοινόν, δειχθεῖσα πολὺ ἀνωτέρᾳ τῆς πτωχῆς τὴν ἔμπνευσιν καὶ μονοτόνου τὴν σύνθεσιν μουσικῆς, τὴν διποίαν συνέθεσαν. εἰς χορόνους πολὺ μεταγενεστέρους μουσικοὶ ἀξιωθέντες μεγάλης φήμης. Κατὰ τὴν παράστασιν τοῦ «Ορφέως» Ἰδίως ἥρεσαν οἱ χοροὶ τῶν ποιμένων, γεμάτοι ἀγροτικὴν φαιδρότητα καὶ χάριν. ἐπίσης ἡ δραματικὴ ἀγγελία τῆς ἀρπαγῆς τῆς Εὐδυδίκης ἀπὸ τὸν Πλούτωνα ἀλλ᾽ Ἰδίως θαυμασία εἶνε ἡ φόδη τοῦ «Ορφέως» προσπαθοῦντος νὰ κάμψῃ τὰς ἀμειλίκτους ὑποχθόνιους θεότητας· ἡ μουσικὴ φράσις· τῆς ὁδῆς αὐτῆς, ἀποκλίνουσα τῶν εὐδραπιϊκῶν μουσικῶν δυνθρῶν, προσεγγίζει πρὸς τοὺς τῆς ἐλληνικῆς μουσικῆς τοὺς περισσομένους καὶ εἰς πολλὰ ἀπὸ τὰ δημώδῃ μας ἄσματα· πράγματι ἐνόμιζε τις διτὶ ἥρκους ἐν ἀπὸ τὰ ὠραῖα τραγούδια τῶν βουνῶν μας, ἀκούντων τὸν θρῆνον τοῦ 'Ορφέως. Εἶνε δὲ περίεργον

iON

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

"Αγγελος Βερύκιος"

Κατὰ τὴν ἴδιαν τὸν φράσιν, ἡ ἀνάγκη τὸν ἐγο-
νάτισεν ἐμπρός εἰς τὸ κασελάκι τοῦ λου-
στρού. Καὶ ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἔκεινην τὴν θλι-
βεράν, κατὰ τὴν δποίαν εἰς τὸ κοινωνικὸν ναυά-
γιον τοῦ γηραιοῦ δημοσιογράφου, ἡ σανὶς
τῆς σωτηρίας παρθενιάσθη μετασχηματισμένη
εἰς κασελάκι, τὸ δονομα "Αγγελος Βερούκιος ἀνέβη
τάλιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν καὶ θόρυβος ἀρχισε νὰ
γίνεται πεοὶ αὐτό.

Ο ύπερ της παλαιᾶς μουσικῆς διεγειρόμενος νῦν ἐνθουσιασμὸς παρέχει μεῖζον ἔτι διαφέρον εἰς τὰς ἀποτέλεσμας πρὸς ἀποκατάστασιν, εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, τοῦ παλαιοῦ γρηγοριανοῦ μέλους καὶ τῆς ὁμοφωνίας (plain - chant) ἀντὶ τῶν κοσμικῶν μελῳδιῶν καὶ τῆς τετραφωνίας αἴτινες, παρεισδύσασαι, ἔχουν σχεδὸν ὀλοφερώς καταλάβῃ τὴν θεοίν τον ἐν τῇ λειτουργίᾳ Τὸ γρηγοριανὸν μέλος ἔχει διατηρήση τὸ σεμνὸν καὶ ἐπιβάλλον κάλλος τῆς ἀρχαίας μουσικῆς τῆς ἐκκλησίας, ὡς καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς βιζαντινὴ μουσικὴ, τις μάλιστα διλγότερον παρερμαθόμενον ἡ δύσον συνέβη ὡς ἐπὶ τῆς ἀδιημοσύνης τῶν ψαλτῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Οὐ νῦν πάπας δι' ἐγκυκλίου του συνιστᾶ τὸν ἀποκλεισμὸν τῆς νεωτέρας μουσικῆς ἀπὸ τῶν ἐκκλησιῶν· ἀλλά, περιέργως, οἱ μεγαλείτεροι ἀντίταλοι τῆς ἐπανόδου εἰς τὸ ὀργανον καθεστὼς εἶνε αὐτοὶ οἱ Ἱερεῖς ἐκ φό-

τής, θὰ ξηριά φαίνεται, τὸν ἀνδριάντα του εἰς τὰς Ἀθήνας. Σκέψις γίνεται περὶ πανελλήνιον ἔρανων διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον. Εἶναι αὐτὴ ἡ δευτέρᾳ ἡ τρίτη ἀπόπειρα πρὸς τοῦτο.

Ο φίλος καὶ συνεργάτης τῶν «Παναθηναίων» Δ. Γρ. Καμπούρηγλους διωρίσθη «Ἐφορος τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης».

Κατὰ τὸν διαγωνισμὸν τῆς ἐν Ἀθήναις Γλωσσικῆς ἑταῖρίας τὸ πρῶτον βραβεῖον ἔλαβον ἐξ ἡμισείας δὲ συνεργάτης μας καὶ Νίκος Α. Βένης μὲ τὰ ἀρχαδιὰ γλωσσικὰ σύντεκτα ἐξ ἐγγοδῶν μημείων ἤτοι ἐκ πεδίκων, γραμμάτων, ἐπιγραφῶν, τριτύχων, χαραγμάτων, σφραγίδων καὶ καὶ γλωσσικῆν ὑπὸν ἐκ Κύπρου τῆς Εὐρώπης. Τὸ δεύτερον βραβεῖον ἐδόθη ἐξ ἴσου εἰς τοὺς καὶ Γιωργάφων καὶ Παστιδην. Ο πρῶτος ἔγραψε περὶ τῶν ἐν Σκοπέλῳ προσέσεων, δὲ δευτέρος περὶ τοῦ ἴδιωματος τῶν Κοτωνάρων ἐν Πόντῳ.

Εἰσηγήτης τοῦ διαγωνισμοῦ ἦτο δὲ καὶ Κωνστ. Ζησίου

Ο Δῆμος Πειραιῶς ἐκτιμῶν τὸν νεαρὸν ζωγράφον κ. Σ. Μηλαδῆν, τοῦ ἀνένθεσε τὰς προσωπογραφίας τῶν μέχρι τοῦδε Δημάρχων Πειραιῶς. Ο κ. Μηλαδῆς ἐπιστρέψας πέρσιν ἀπὸ τὸ Μόναχον ἐφ γάζεται μὲ ἀληθινὸν ἔρωτα πρὸς τὴν τέχνην του.

Αἱ δοκιμαὶ τῆς θεραπείας τοῦ παρκίνου διὰ τοῦ ραδίου ἀπέτιχον.

Εἰς τὸ Λονδίνον ὑφίσταται ἀπὸ ἐνὸς ἔτους ἑταῖρία ὑπὲρ τῆς ἀσκήσεως καὶ τῶν διον χεριῶν ἐξ ἴσου ὃστε νὺν εἰμπορῇ ὁ ἀνθρωπὸς νὰ μεταχειρίζεται τὸ δεξὶ ἢ τὸ ἀριστερόν, ἀδιαφόρως, διὰ κάθε ἔργασίαν.

Η Μίς Δέγκαν ενδίσκεται εἰς τὸ Παρίσιο ὅπου οἱ χρόνοι τῆς προσελκύουν ὄλον τὸν παρισινὸν κόσμον

Ο ὄνγχος συγγραφεὺς Γιοκάϊ ἔξεδωκε τελευταίως μυθιστόρημα ἐπιγραφόμενον: «Οπον ὑπάρχει χρυσός δὲν ὑπάρχει Θεός».

Μία αἰθουσα τῆς βιβλιοθήκης τῆς Γενεύης ἀφερθῆ ὀλόκληρος εἰς τὸν Ρουσσά, περιλαμβάνοντα επιστολάς, χειρόγραφα, εικόνας καὶ σχέδια, σχετικά μὲ τὸν φιλόσοφον.

Ο Τολστοῖ ἐτελείωσε νέον μυθιστόρημα *Μετὰ τὸν χορό*.

Εἰς τὴν Ἀμερικὴν γίνεται εἰς τὰς οἰκίας διανομὴ τεσσοῦ νεροῦ ὑπὸ ἡλεκτρικῶν ἑταῖρων. Τὸ διανεμούντον νερὸν εἶναι πολὺ οἰκονομικώτερον παρὰ τὰν ἔθεραιντο εἰς τὸ σπίτι.

Ο μέγας χημικός τῆς Γαλλίας Μπερτελό σκοπεύει ἔνεκα τῆς ἡλικίας του νὰ πάνῃ πλέον διδάσκων εἰς τὸ Collège de France.

Η μεγάλη τραγῳδὸς τῆς Ιταλίας Ἐλεονόρα Δούζες ὀποχωρεῖ τῆς οκηνῆς ἔνεκα τῆς ὑγείας της. Λέγεται ὅτι προσεβλήθη ἀπὸ φυματίωσιν.

ΠΡΟΤΟΜΗ ΤΟΥ ΣΩΛΩΜΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Τῇ πρωτοεοντιᾳ τῶν «Παναθηναίων»	—ἀδείᾳ τοῦ Υπουργείου—
Ἐκ προηγουμένων εἰσφορῶν.... Δρ. 1505.20	
Δ. Πετρόκοχκινος.....	» 50.—
Παντελῆς Χόρν.....	» 5 —
	Δρ. 1.560.20

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΙΣ ΚΑΙ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΑ ὑπὸ Σ. Π. Λοβέρδου. 1904 Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ωφελίμων βιβλίων σχ. 16ον σελ. 93 δρ. 0.40.

Τὸ βιβλίον τοῦ καὶ Λοβέρδου, γνωστοῦ εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῶν «Παναθηναίων» ἐξ διαφόρων μελετῶν του, ἐνέχει πολλὴν σημασίαν ἡθικὴν καὶ ὑλικὴν. Εἰς δῆλα τὰ εὑρωπαῖκα κράτη τὸ τεῦχον τῆς ἀποταμεύσης ἔχει νοητὴν καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς ἀποτελοῦν παραδόσια κόρην τοῦ βιβλίου του τὴν σημασίαν αὐτήν, ἡ δοκία εἰς τὴν Ἑλλάδα δυστυχῶς δὲν κατενοήθη ἀκόμη, καὶ παραδέσει τὴν ἐν Εὐρώπῃ κίνησιν τῶν ταμεντηρίων ἐν σχέσει μὲ τὴν ἡδικὴν μας. Τὴν ἀποταμίευσιν ὁ συγγραφεὺς θεωρεῖ δικαιότως ἀπόφοιτον ἡθικῶν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ὑπὸ Διομήδους Κυριακοῦ. Εκδίδεται ἐπιμελεῖα Αλεξάνδρου Ν. Διομήδους, δικηγόρου. Τέμος πρῶτος. Εν Αθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1904.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ ΕΘΝΙΚΟΝ ΛΕΥΚΩΜΑ ὑπὲρ τοῦ Παναγίου Τάφου ἐν Αθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1904.

ΕΓΚΥΛΟΗΛΙΑΙΚΟΝ ΛΕΣΙΚΟΝ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ. Τεῦχος 19ον περιέχον διπλοῦν πίνακα τῆς Κερκύρας καὶ ἀρδμα ἀπὸ τοῦ Μάλτα μέχρι τοῦ Μεσεντέρια πλέγματα. ἐν τούτων ἀναφέρομεν Μάνοι, Μανουσογιανάκης. Μαστοφόρα Μανοφοριάται, Μείσκαινος, Μερκάτη. Εκαπτὸν τεῦχος λεπτὰ 80, εἰς τὰς ἐποχίας λεπτὰ 90, εἰς τὸ ἔξωτεριν δρ. 4.— Εκδόται Μπέκ καὶ Μπάρτ σὲν Αθήναις.

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΓΡΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ὑπὸ Γεωργίου Δροσίνη Ἀθήναι. 1904 Τυπογραφείον Κ. Μάιουρος καὶ Ν. Καργαδόνη σχ. 16ον σελ. 158 δρ. 2.50 — Εκδότης Παναγῆς Μ. Ματιάρος — Πωλεῖται εἰς τὸ Βιβλιοκαλεῖον τῆς «Εστίας».

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΝΕΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ὑπὸ Π. Παλλαδίουν Ἀθήναι 1903 Τυπογραφείον Σπυρίδωνος Κουσουλίνου σχ. 16ον σελ. 45 δρ. 1.

HUIT JOURS CHEZ M. RENAN suivie de M. RENAN AU PURGATOIRE par Maurice Barrès 1904, Bibliothèque Internationale d'édition E. Sansot & Cie 53 Rue Saint-Audré-des-Arts Paris, 1 fr.

PARFUMS par Jean Mariel. Poèmes. 1904, Bibliothèque Int. d'édition E. Sansot et Cie Paris.

LES LEZARDES SUR LA MAISON par Maurice Barrès. 1904, Bibliothèque Int. d'édition E. Sansot et Cie, Paris.

ALBRED CAPUS par Edouard Quet. Biographie illustrée, 1904 Bibliothèque Int. d'édition E. Sansot et Cie, Paris.

Αγγέλλονται:

Η ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ Α'. 1863—1903 ὑπὸ Γεωργίου Κ. Ασπρέα εἰκονογραφημένη.

ΑΠΟΔΔΩΝ μυηταῖον μουσικὸν περιοδικὸν σύγχρονα ὑπὸ τοῦ μουσικοῦ συλλόγου «Ἀπόλλωνος».

ΕΙΣ ΤΟ

ΕΙΔΙΚΟΝ

ΤΑ ΚΑΠΕΛΛΑ ΣΑΣ
21 ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 21

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ «ΕΛΛΑΣ»

(Εφημερὶς οἰκονομολογικὴ καὶ πολιτικὴ)

Εκδίδεται κατὰ Σάββατον

Δημοσιεύσοντα πλουσίαν καὶ ἐπίκαιων οἰκονομοδικιῶν μᾶλλον καὶ χρηματιστικῶν πίνακας.

Ιδιοκτῆτης καὶ Διευθυντής: Γ. ΚΑΤΣΕΛΙΔΗΣ

Συνδρομὴ ἐτησία: Εσωτερικοῦ Δρ. 20
Εξωτερικοῦ Φρ. Χρ. 20

Γραφεῖον: Εν Αθήναις ὁδός Σταδίου 54.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΖΑΧΑΡΙΟΥ
ΕΦΩΔΙΑ ΚΑΙ ΠΟΤΑΝΑ
ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ ΑΡΙΘ. 54
ΟΙΚΙΑ ΒΟΥΡΟΥ ΑΘΗΝΑΙ

ΤΑ
ΚΑΠΕΛΤΕΡΑ
ΚΑΙ
ΝΟΠΟΤΕΡΑ
ΕΙΔΗ

ΕΦΩΔΙΑ ΚΑΙ ΠΟΤΑΝΑ
ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ ΑΡΙΘ. 54
ΟΙΚΙΑ ΒΟΥΡΟΥ ΑΘΗΝΑΙ

„ΝΕΟΝ ΑΣΤΥ“

ΚΑΦΗΜΕΡΙΝΗ ΑΝΕΣΑΡΤΗΤΟΣ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντής: Α. ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΣ

Δέκα συντάκται καὶ δύοληρον ἐπιτελείον συνεργάτων.
Αρθρα ἐπὶ δλων τῶν ζητημάτων τῆς ἡμέρας,

εἰδήσεις ακοινοποίησται,

Τηλεγραφήματα εἰς Εδρώτης
Τὰ ποικιλωτέραν Αθηναϊκὸν φύλλον.

TIMΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Εσωτερ. Τρίμηνος Δρ. 8.— Εξάμηνος Δρ. 16.— Ετησία Δρ. 30
Εξωτερικοῦ. Εξάμηνος Χρ. φρ. 25.— Ετησία Χρ. φρ. 45.

Αἱ συνδρομαι ἀποτελλονται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν
(δός Βουλῆς ἀριθ. 6).

„ΝΑΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΣ“

(Εἰκονογραφημένον ναυτικὸν περιοδικὸν)

Τὸ μόνον καθ. δλ.νν τὴν Ανατολὴν

ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

Συνδρομὴ ἐτησία: Εσωτερικοῦ δραχ. 10
» » » Εξωτερικοῦ φρ. χρ. 10

Αἱ συνδρομαι ἀποτελλονται

κ. Κ. Αύγεοντιν Αθήνας.

Γ. Ι. ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΥ & ΣΑΣ

Οδός Γ. Σεπτεμβρίου 22

ΟΛΑ ΤΑ ΓΑΛΑΚΤΕΡΑ ΕΙΔΗ

ΓΑΛΑ ΑΓΝΟΤΑΤΟΝ

ΠΡΟΣ 80 ΛΕΠΤΑ Η ΟΚΑ

ΜΙΑ ΔΟΚΙΜΗ ΑΡΚΕΙ

ΔΙΑ ΝΑ ΣΑΣ ΠΕΙΣΗ

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΒΟΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ 30 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1904

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

	30 Απριλίου 1904	31 Μαρτίου 1904
Ταμείον εἰς μεταλλικόν	Δρ. 2,932,930.76	2,059,240.14
τραπέζικη γραμματία 'Ιονικής Τραπέζης	» 154,090. —	187,250. —
κερματικά " διδράχμα και μονόδραχμα	» 3,327,880. —	3,508,711. —
Έσωτερικο λ/σμοί 'Αντίτιμον μεταλλικού εἰς τὸ ἔξωτερικον	Δρ. 18,782,789.46	16,125,865.03
» " Προτὸν ἐκδόθ. 'Εδν. Δανείου εἰς χρυσὸν Ἑλλην. Σιδηροδ. 4 % 1902	» 2,629,256.79	2,789,421.43
Δανείου πρὸς τὴν 'Ελλην. Κυβερνητὸν ἐπ' ἀναγκ. κυκλοφορίᾳ τραπέζικων γραμματίων	» 68,778,575.42	68,778,575.42
" " " " " διδράχμων και μονόδραχμων	» 12,750,000. —	12,750,000. —
Όμολογοι 'Εθνικῶν Δανείου	Δρ. 23,767,036.80	»
» ο τραπέζη γραμματία » 29,134,573	» 52,901,611.80	52,901,611.80
Προεξοφλήσεις	» 19,334,793.82	19,359,800.97
Κάθυστερήσεις προεξοφλήσεων	» 2,886,559.45	2,948,999.55
Δάνεια και ἀνοικτοὶ λ/σμοί ἐπ' ἔνεχορῳ χρηματογράφῳ	» 12,164,336.89	12,387,371.10
Δάνεια ἐπ' ἔνεχορῳ ἐμπορευμάτῳ	» 503,284.45	930,083.70
Δάνειον πρὸς τὴν Σταφιδινὴν Τραπέζαν ἐπ' ἔγγροις τοῦ Κοστού	» 5,269,657.04	5,737,366.47
Δάνεια και ἀνοικτοὶ λογαριασμοὶ ἐπ' ὑποθήκῃ	» 50,422,427.43	50,372,486.87
Δάνεια εἰς δῆμους, λιμένας, και λοιπά νομικά πρόσωπα	» 42,019,653.81	42,088,239.09
Χορηγήσεις εἰς γεωργοκτηματίας	» 14,614,631.15	14,180,225. —
Καθυστερ. χορηγήσεων εἰς γεωργοκτηματίας και γραμμ. Προγρ. Τραπ. Ηπειροθεσαλίας	» 4,331,455.49	4,334,380.14
Μετοχαί εἰς ἔγχωρους 'Επαγγείλ.	» 4,210,789.75	4,302,077.25
Συμμέτοχη εἰς Τραπέζαν Κρήτης	» 1,500,000. —	1,500,000. —
Τοκομερίδια ἐν γένει	» 99,134.12	
Καταστήματα Τραπέζης και κτήματα εἰς αναγκαστικὸν ἐκποιήσεων	» 8,382,267.17	8,336,854.35
Απαιτήσεις ἐπισφάλεις	» 2,835,971.23	2,818,404.20
Έξοδα ἐγκαταστάσεως (ιδιώς δαπάνη κατασκευῆς τραπέζικων γραμματίων)	» 1,661,698.40	1,654,608.85
Λογαριασμοὶ τρίτων ἐν τῷ ἔξωτερικῷ	» 78,936.68	
Λογαριασμοὶ ἐξαγορᾶς συμμετο/ῆς Κυβερνήσεως εἰς κέρδη ἐκ τραπέζικων γραμματίων	» 1,863,680. —	1,863,680. —
Έξαγορα προνομίου Πρόνομ. Τραπέζης Ηπειροθεσαλίας	» 1,440,000. —	1,440,000. —
Προμήθεια τροπῆς λαχειοφόρου δανείου (εἰς τραπέζικα γραμματία)	» 600,000. —	600,000. —
Διάφορα	» 527,295.02	425,948.49
	Δρ. 333,825,612.03	331,559,271.65

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

	Δρ. 20,000,000. —	20,000,000. —
Μετοχικὸν Κεφαλαιον	Δρ. 13,500,000. —	13,500,000. —
Αποθεματικὰ Κεφαλαια		
Τραπέζικα γραμματία ἐν κυκλοφορίᾳ		
I. διὰ λ/σμού τῆς Κυβερνήσεως	Δρ. 68,778,575.42	121,148,269.73
II. " " " " " Τραπέζης	» 52,389,694.31	123,550,648.60
Κερματικά γραμματία διδράχμα και μονόδραχμα	» 12,750,000. —	12,750,000. —
Καταθέσεις ἀνευ τόκου εἰς μεταλλικὸν	» 1,063,233.97	1,081,352.01
Καταθέσεις ἀνευ τόκου	» 16,259,335.75	15,045,389.42
Ἐπιταγαὶ πληρωτῶν	» 1,347,565.34	1,058,003.82
Μερίσματα πληρωτῶν	» 391,629.86	516,404.86
Καταθέσεις Δημοσίου διὰ χορηγήσεως δανείου κατὰ τὸν ΒΦΜ νόμον	» 283,749.94	283,749.94
Δεκτής Οικονομικὴ Επιτροπὴ Δ/σμος καταθ. Εἰς χρυσὸν	Δρ. 1,369,509.57	5,942,714.58
εἰς Δημοσ. υπεγγύην προσοδῶν	» 4,573,205.01	2,772,365.58
Τηρεσία 'Εθνικῶν δανείων εἰς χρυσὸν	» 86,926.90	49,236.85
Καταθέσεις Δημοσίου εἰς χρυσόν	» 232,768.55	265,256.25
Καταθέσεις Δημοσίου ἐπὶ τόκῳ εἰς τραπέζικα γραμματία	» 160,763.81	24,465.99
Εντοκος καταθέσεις Δημοσίου εἰς χρυσὸν διὰ τὴν κατασκ. Σιδ. Παιραιῶς Δημερλῆ - Συνθέρων	» 119,481.26	2,719,481.26
» " " " " " τραπ. γραμμ.	» 2,629,256.79	2,789,421.43
Καταθέσεις Δημοσίου εἰς τραπέζικα γραμματία κατὰ τὸν νόμον ΒΦΕ	» 1,754,997.69	2,567,095.63
Καταθέσεις Δημοσίου εἰς τραπέζικα γραμματία	» 5,474,449.55	5,474,449.55
Καταθέσεις Δημοσίου εἰς τραπέζικα γραμματία κατὰ τὸν νόμον	» 67,428,793.09	67,309,158.96
Δανείον τριτῶν ἐν τῷ ἔξωτερικῷ	» 47,047,770	47,047,770 —
Ληχειοφόρον δανείον Τραπέζης	» 1,097,458. —	4,196,300. —
Καταθέσεις Ταμευτήρου	» 3,448,061.08	3,431,425.89
Λογαριασμοὶ τρίτων ἐν τῷ ἔξωτερικῷ	» 844,587.81	
Συμμέτοχη τῶν Τραπέζων Ιονικῆς και Αθηνῶν εἰς δαν. Σταθ. Τραπέζης	» 2,428,106.45	2,555,627.84
Διάφοροι λογαριασμοὶ	» 6,279,920.62	3,281,945.09
Διάφορα	» 2,106,371.26	2,289,722.66
	Δρ. 333,825,612.03	331,559,271.65